

**ESKİ UYGURCA ŚRĪCAKRASAṂVARAMAṆḌALĀBHĪSAMAYA
(METİN-ÇEVİRİ-AÇIKLAMALAR-DİZİN)**

Sema GÜLTEKİN

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Uğur

UZUNKAYA Erzurum-2025

Her hakkı saklıdır.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ESKİ UYGURCA ŚRĪCAKRASAMVARAMAṄḌALĀBHĪSAMAYA
(METİN-ÇEVİRİ-AÇIKLAMALAR-DİZİN)**

Sema GÜLTEKİN

Danışman: Doç. Dr. Uğur UZUNKAYA

Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Erzurum-2025

Her hakkı saklıdır.

YÜKSEK LİSANS TEZİ TEZİ ONAY SAYFASI

Sema GÜLTEKİN tarafından hazırlanan *Eski Uyğurca Śrīcakrasaṃvaramaṇḍalābhisamaya* (Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin) adlı bu çalışma 14.01.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda ☒ **oybirliği**/☐ **oyçokluğu** ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalında **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	Doç. Dr. Yavuz Sinan ULU Gaziantep Üniversitesi	İmza
Danışman	Doç. Dr. Uğur UZUNKAYA Erzurum Teknik Üniversitesi	İmza
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Raşit ÖZTÜRK Erzurum Teknik Üniversitesi	İmza

Sema GÜLTEKİN tarafından hazırlanan Eski Uyğurca Śrīcakrasaṃvaramaṇḍalābhisamaya (Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin) başlıklı yüksek lisans tezi kabul edilmiştir. 14.01.2025

Prof. Dr. Serap BEDİR KARA

Enstitü Müdürü

* Bu tez çalışması tarafından nolu proje ile desteklenmiştir.

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullandığım her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sorumluluğu ve tezin erişim sürecine ilişkin aşağıdaki beyanımı kabul ediyorum. 14.01.2025

İmza

Sema GÜLTEKİN

Öğrenci

- ☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması/patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun Tarih girmek için tıklayınız tarih ve Karar No sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.
- ☐ Enstitü Yönetim Kurulunun Tarih girmek için tıklayınız tarih ve Karar No sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.
- ☐ Enstitü Yönetim Kurulunun Tarih girmek için tıklayınız tarih ve Karar No sayılı kararı ile teze erişim süresi ile ilgili bir kısıtlama bulunmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	IV
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
TABLO LİSTESİ	VIII
SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ	IX
ÖN SÖZ.....	X
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

UYGUR DEVLETİ

1.1. ÖTÜKEN BOZKIR UYGUR KAĞANLIĞI.....	5
1.2. KANSU UYGUR DEVLETİ.....	6
1.3. HOÇO UYGUR DEVLETİ.....	7
1.4. UYGUR DEVLETİ EDEBİYATI.....	7
1.4.1. Runik/Köktürk Harfli Metinler	8
1.4.1.1. Hoytu-Tamir Yazıtları.....	8
1.4.1.2. Şine Usu Yazıtı.....	8
1.4.1.3. Karabalgasun Yazıtları	8
1.4.1.4. Sevrey Yazıtı	8
1.4.1.5. Tes Yazıtı	9
1.4.1.6. Taryat (Terkin) Yazıtı	9
1.4.1.7. Süci Yazıtı	9
1.4.1.8. Ulaan-Gom Yazıtı	9
1.4.1.9. Gurbalcın Yazıtı	9
1.4.1.10. Ar Hanın Bitigi ve Mutrın Temdeg Yazıtı	9
1.4.2. Manici Çevreye Ait Metinler	10
1.4.2.1. Maniheist Edebiyatta Nazım	10
1.4.2.1.1. Dua ve İlahiler.....	10
1.4.2.2. Maniheist Edebiyatta Nesir	10
1.4.2.2.1. Öyküler.....	10
1.4.2.2.2. Klasik Metinler ve Din Bilgisi Metinleri	11
1.4.2.2.3. Tövbe Duaları.....	11
1.4.2.2.4. İrk Bitig	11
1.4.3. Müslüman Çevreye Ait Metinler.....	11
1.4.4. Hristiyan Çevreye Ait Metinler.....	12
1.4.5. Din Dışı Metinler	12
1.4.5.1. Mektuplar	12
1.4.5.2. Hukuk Belgeleri.....	12
1.4.5.3. Astronomi ve Astroloji	12

1.4.5.4. Sağlık Bilgisi.....	12
1.4.5.5. Fal Kitapları.....	12
1.4.5.6. Atasözleri	13
1.4.6. Budist Çevreye Ait Metinler	13
1.4.6.1. Budist Edebiyatta Nazım.....	13
1.4.6.2. Budist Edebiyatta Nesir.....	13
1.4.6.2.1. Anlatılar, Masallar, Öyküler.....	14
1.4.6.2.2. Sūtralar	14
1.4.6.2.3. Abhidharmalar.....	15
1.4.6.2.4. Vinayalar	15
1.4.6.2.5. Tövbe Metinleri.....	1515
1.4.6.2.6. Büyü Metinleri	16
1.4.6.2.7. Huanzang Biyografisi.....	16

İKİNCİ BÖLÜM

TİBET BUDİZMİ

2.1. BİR BUDDHA’NIN DOĞUŞU VE BUDİZM.....	17
2.2. BUDİZM’İN EKOLLERİ.....	18
2.2.1. Theravāda Budizmi	18
2.2.2. Mahāyāna Budizmi	19
2.2.3. Tantra Budizmi/Vajrayāna	20
2.2.4. Tibet Budizmi.....	22
2.2.4.1. Tibet Budizmi’ne İlişkin Mezhepler	23
2.2.4.1.1. Sa-skya Mezhebi	23
2.3. BUDİZM’DE VE TİBET BUDİZMİ’NDE BÜYÜ	24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŚRĪCAKRASAMVARAMAṆḌALĀBHĪSAMAYA

3.1. ŚRĪCAKRASAMVARAMAṆḌALĀBHĪSAMAYA: ÜZERİNE ÇALIŞMALAR VE İÇERİĞİ.....	26
3.2. ŚRĪCAKRASAMVARAMAṆḌALĀBHĪSAMAYA ADLI METNİN TRANSLİTERASYONU VE TRANSKRİPSİYONU.....	27
3.3. ŚRĪCAKRASAMVARAMAṆḌALĀBHĪSAMAYA ADLI METNİN TÜRKİYE TÜRKÇESİNE AKTARIMI.....	64

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. ESKİ UYGURCA METNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR.....	86
---	-----------

BEŞİNCİ BÖLÜM

DİZİN	114
SONUÇ.....	272
KAYNAKLAR.....	275

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ESKİ UYGURCA ŚRĪCAKRAŚAṂVARAMAṆḌALĀBHĪSAMAYA
(METİN-ÇEVİRİ-AÇIKLAMALAR-DİZİN)

Sema GÜLTEKİN

Danışman: Doç. Dr. Uğur UZUNKAYA

2025, 277 sayfa

Jüri: Doç. Dr. Uğur UZUNKAYA (Danışman)

Doç. Dr. Yavuz Sinan ULU (Üye)

Dr. Öğr. Üyesi M. Raşit ÖZTÜRK (Üye)

Bu çalışma, Uygur Devleti'nin, Uygur Edebiyatı'nın, Budizm'in ve Śrīcakrasaṁvamaṇḍalābhisamaya adlı metnin genel hatlarıyla tanıtılmasını ve özetlenmesini; Śrīcakrasaṁvamaṇḍalābhisamaya adlı metnin transliterasyonunun ve transkripsiyonunun yapılmasını, Türkiye Türkçesine aktarımını, metne dair açıklamaların yapılmasını ve dizinin ortaya konmasını amaçlamaktadır. Eski Uygurca bu metin, kursiv yazılı yazmanın ilk metnidir ve 356 satırdan oluşmaktadır. Metnin bütünlüklü neşri Georg Kara ve Peter Zieme tarafından yapılmaktadır. Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma yedi bölümden oluşmaktadır: Giriş, Uygur Devleti, Tibet Budizmi, metin, Türkiye Türkçesine aktarımı, metne dair açıklamalar ve dizin. Giriş kısmında metnin tesisi, imlâ özellikleri ve çalışmanın yöntemi açıklanmaktadır. Uygur Devleti ve Tibet Budizmi kısmında Uygur Devletleri, Uygur Edebiyatı, Budizm'in ekolleri ve Tibet Budizmi ile ilgili bilgiler aktarılmaktadır. Metin kısmında metnin harf ve yazı çevirimi yapılmaktadır. Metne dair açıklamalar kısmında ise başta Sanskritçe kelimeler olmak üzere önemli kelimeler, metindeki sırasına göre açıklanmaktadır. Dizin kısmında alfabetik olmak kaydıyla metindeki tüm kelimelerin anlamları verilerek geçtiği satırlar yazılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eski Uygurca, Śrīcakrasaṁvamaṇḍalābhisamaya, Tibet Budizmi, Sa-skye

ABSTRACT

MS. Thesis

OLD UIGHUR TEXT ŚRĪCAKRASAṂVARAMAṆḌALĀBHĪSAMAYA (TEXT-TRANSLATION-NOTES-INDEX)

Sema GÜLTEKİN

Advisor: Assos. Prof. Dr. Uğur UZUNKAYA

2025, 277 pages

Jury: Assos. Prof. Dr. Uğur UZUNKAYA (Consultant)

Assos. Prof. Dr. Yavuz Sinan ULU (Member)

Assist. Prof. Dr. M. Raşit ÖZTÜRK (Member)

This study aims to introduce and summarize the Uyghur State, Uyghur Literature, Buddhism, and the text Śrīcakrasaṁvaramaṇḍalābhisamaya; It aims to transliterate and transcribe the text named Śrīcakrasaṁvaramaṇḍalābhisamaya, to translate it into Turkish language, to explain the text and to reveal the series. This text in Old Uyghur is the first text of the kursiv script and consists of 356 lines. The complete publication of the text is done by Georg Kara and Peter Zieme. This study, which was prepared as a master's thesis, consists of seven chapters: Introduction, Uyghur State, Tibetan Buddhism, text, translation into Turkish language, explanations of the text and index. In the introduction, the establishment of the text, the spelling features and the method of the study are explained. In the section on the Uyghur State and Tibetan Buddhism, information about the Uyghur States, Uyghur Literature, schools of Buddhism and Tibetan Buddhism is conveyed. In the text part, the letter and text translation of the text is not done. In the explanations section of the text, important words, especially Sanskrit words, are explained in their order in the text. In the index section, the meanings of all the words in the text are given alphabetically and the lines are written.

Key Words: Old Uighur, Śrīcakrasaṁvaramaṇḍalābhisamaya, Tibetan Buddhism, Sa-skyā

TABLO LİSTESİ

1.1 B. L. Suzuki tarafından yapılan karşılaştırmalar.....	19
---	----

SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ

<u>Simge</u>	<u>Açıklama</u>
...	Üç nokta yazmadaki satırın boş kısımlarını ifade eder.
(...)	Yay ayraç yazmada yer alan sözcüğün yazılmayan ünlüsünü gösterir.
(oku: ...)	Yazmada hatalı yazıldığı düşünülen sözcüğün aslında okunması gereken biçimini gösterir.
[...]	Köşeli ayraç metin tamamlamalarını gösterir.
/	Taksim işareti yazmadaki harf boyutunda tahrip olan kısmın harf çevirisinde gösterilmesidir.
///	Birden fazla taksim işareti yazmadaki sözcük boyutunda tahrip olan kısmın harf çevirisinde gösterilmesidir.
<	Başka bir dilden alıntılanan sözcüğün orijinal biçimini ifade eder.
<<	Başka bir dilden alıntılanan sözcüğün doğrudan alıntılanmadığını ifade eder.
→	Çalışmanın dizin bölümünde yer alan sözcükler arası çapraz göndermeleri ifade eder.
...2	Çeviride yer alan ikilemelere işaret eder.
...3	Çeviride yer alan üçlemelere işaret eder.
<u>Kısaltma</u>	<u>Açıklama</u>
Skr.	: Sanskritçe
Çin.	: Çince
Toh. A	: Toharca A Diyalekti
Toh. B	: Toharca B Diyalekti
Soğd.	: Soğdça
Part.	: Partça
HotSak.	: Hoten Sakacası
OrtHint.	: Orta Hintçe
ed.	: Editör

ÖN SÖZ

745 yılında II. Köktürk Devleti'ni yıkarak tarih sahnesine çıkan Uygurlar tarafından Ordubalık'ta Ötüken Uygur Devleti kurulmaktadır. Çeşitli savaşlar gören devlet, 840 yılında Kırgızlar tarafından mağlubiyete uğrayarak Kansu Uygur Devleti ve Hoço Uygur Devleti olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kansu Uygur Devleti bağımsızlığını kaybettikten sonra Cengizlerin hâkimiyetine girmektedir. Hoço Uygur Devleti ise 1260 yılında Çağataylara bağlı kalmaktadır. Uygurlar tarih boyunca çeşitli dinlere tabi olmuşturlar. Bu dinlerden biri de Budizm'dir. Budizm'in üçüncü büyük kolu olan Tantra Budizmi, Tibet Budizmi'ne kaynaklık etmektedir. Ayrıca Tibet Budizmi'nin bir diğer kaynağı ise halkın yerli dinî olan Bön dinî olmaktadır.

Uygurların ilk olarak Maniheizm dinine girdikleri görülse de Köktürk Devleti'nde bile kullanılan isimlerden Budizm'in etkisini görmek yadsınamaz bir gerçektir. 9. yüzyıldan itibaren Uygurlar arasında Burkancılık'ın yayıldığını eserlerden anlaşılabilmektedir. 10. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ise Kansu ve Hoço Uygurları arasında bu din yer bulmaktadır.

Çalışmaya konu olan Śrīcakrasaṃvaramaṇḍalābhisamaya adlı metnin seçilmesinin temelde iki ana sebebi bulunmaktadır: İlki Uygurlara ve büyü konusuna olan ilgi olmaktadır. Diğer sebep ise Śrīcakrasaṃvaramaṇḍalābhisamaya metni üzerine yapılan ilk bütünlüklü çalışma Georg Kara ve Peter Zieme tarafından 1976 yılına aittir. Çok değerli bir çalışma olan bu kitapta günümüzle kıyaslandığında birkaç eksik görülmektedir. Örneğin, kitapta sadece transkripsiyon bulunmakta iken bu çalışmada transliterasyon ve transkripsiyon bulunmaktadır. Ayrıca kitapta Almanca çevirisi bulunmaktayken bu çalışmada Türkçe çevirisi bulunmaktadır. Bu yüzden çalışmamız günümüz çalışmalarına da ışık tutacak şekilde hazırlanmaktadır. Metnin bazı fragmanları aşırı hasar gördüğünden dolayı okumak güçleşmektedir. Ayrıca son dönem Uygurcasına ait olduğu için de yazım şekli el yazısı özeliği sebebiyle harfleri ayırt etmekte güçleşmektedir. Metne ait sayfaların yanlarında sonradan ekleme yapılarak yazıldığı farkedilen yazılarda görmek mümkündür.

Bu çalışmanın konusunu oluşturan metin, Tibet Budizmi'nde önemli bir yer tutan Cakraśaṃvara döngüsünü anlatmaktadır. Çalışma, Uygur Devleti'nin ve Edebiyatı'nın, Tibet Budizmi'nin, Śrīcakrasaṃvaramaṇḍalābhisamaya adlı metnin yazı ve harf çevirimini, Türkiye Türkçesine aktarımını, metne dair açıklamaları ve dizini içermektedir.

Tez konusunun belirlenmesinde ve çalışmanın her aşamasında engin bilgi ve tecrübelerini benden esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Uğur Uzunkaya'ya ve benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen değerli aileme sonsuz teşekkürler...

Sema GÜLTEKİN

Erzurum-2025

GİRİŞ

A. ÇALIŞMAYA DÂHİL EDİLEN FRAGMANLAR VE METNİN TESİSİ

Bu çalışmanın esasını oluşturan fragmanlar “Digitales Turfan-Archiv (Dijital Turfan Arşivi)” adlı sözlüğün “Uigurische Texte” kataloğunda yer almaktadır. Bu fragmanların 1976 yılında Peter Zieme ve Georg Kara (Fragmente Tantrischer Werke in Uigurischher Übersetzung) tarafından transkripsiyonu yapılmaktadır. Bu çalışma ise metnin transliterasyonunu, transkripsiyonunu, Türkiye Türkçesine çevirimini, metne dair açıklamalar kısmını ve dizin kısmını barındırmaktadır. Fragmanlarda hasarlı sayfalar mevcut olduğu için çok gerekli görülen kısımlarda Peter Zieme ve Georg Kara’nın çalışmasından yararlanılmaktadır. Bu çalışmadaki tüm fragmanların hepsi kursiv yazılı yazmanın ilk metnini oluşturan Śrīcakrasaṃvaramaṇḍalābhisamaya adlı metne aittir.

<u>Satır No.</u>	<u>Fragman</u>
001-009	U0557-01
010-019	U0557-02
020-028	U0557-03
029-037	U0557-04
038-053	U0557-05
054-070	U0557-06
071-087	U0557-07
088-105c	U0557-08
106-122	U0557-09

123-139	U0557-10
140-155	U0557-11
156-172	U0557-12
173-188	U0557-13
189-204	U0557-14
205-221	U0557-15
222-238	U0557-16
239-255	U0557-17
256-272	U0557-18
273-289	U0557-19
290-306	U0557-20
307-324	U0557-21
325-341	U0557-22
342-356	U0557-23

B. ÇALIŞMAYA DÂHİL EDİLEN FRAGMANLARIN İMLÂSİ ÜZERİNE

Uygurcanın son dönemine ait olan metnin imlası ve yazı üslubu farklılık göstermektedir. Çünkü daha çok el yazısı tarzında yazıldığı için harfleri ayırt etmek daha güçleşmekle birlikte bazı harfler birbirine daha çok benzemektedir. Satırların üstlerine yazılan kısımlar da mevcut olmakla birlikte noktalama işaretleri olarak sadece (.) ve (:) kullanılmaktadır.

Bu çalışmanın esasını oluşturan fragmanların imlasına ilişkin öne çıkan durumlar için birkaç örnek şöyle sıralanabilir:

Metinde yanlış yazımlar mevcuttur: arkura turkaru (*oku*: arkuru turkuru) <'rqwr ' twrq'rw> 020; v(a)çira huñ kara (*oku*: v(a)çirahunkara) <vçyr ' qwnk k'r '> 056; yalbarmak (*oku*: yalvarmak) <y'lp'rm'q> 123; varyoçana (*oku*: vairoçana) <v'rywç'n'> 134; kübrüg (*oku*: küvrüg) <kwyrpwk> 144; küli (*oku*: holu) <kwly> 178; pıryaṅgu (*oku*: pıryaṅu) <pyry'nkkw> 188; keḍim (*oku*: kâḍim) <kytym> 204; büriṭiḡ (*oku*: bürtüg) <pwryrydyk> 204; aşgu (*oku*: aşanu) <'şqw> 313; yarait (*oku*: yaratıḡ) <y'r'yt> (Ayrıca defektivschreibung yani kusurlu yazımı vardır.) 344. Metinde özellikle “atl(ı)ḡ” kelimesinde fazladan yazılan (hyperpläneschreibung) bir “a (’)” harfi gözlemlenmiş olup ilk yazılan a harfi de eksik yazım (defektivschreibung yani kusurlu yazım) olmuştur: atlag <'tl'q> 040. Metinde ötümlü - süreksiz - patlayıcı dış ünsüzü /d/ ile ötümsüz -süreksiz - patlayıcı dış ünsüzü /t/ harflerinin birbirleri yerine kullanılmasından kaynaklanan dış seslerinin karışıklığı (dentalkonfusion) durumunun birçok örneği mevcuttur: /t/ yerine /d/ yazımı için birkaç örnek: kuṭaḍṭurmaklıḡ <qwd'tdwrn'q lyq> 012; bintävir <pynd'vyr> 021; altıninta <'ldyn ynt'> 082; adiṣṭit <'dyṣdyt> 088; v(a)çirasatva <vçyr ' s'dw '> 090; tütün <twydw> 104; kavṣatılmış <q'vṣ'dylmyṣ> 105c; öt[ün]üp <'wyd//wp> 121; bütün <pwydwn> 126; törütü <twyrwdw> 137; yagıtu <y'qydw> 174; tuṭ[ar] <twd//> 193; eṭiḡ <'ydyk> 194; amırtgurgu <'myrdqwrqw> 214; oḡṣatı <'wqṣ'dy> 241. /d/ yerine /t/ yazımı için birkaç örnek: kuṭaḍṭurmaklıḡ <qwd'tdwrn'q lyq> 012; kindik <kyntyk> 098; amogaṣıḍi <'mwk'syty> 135; yıḍlıḡ <yty lyq> 189; ḍatu <t'tw> 211; ḍakini <t'kyny> 279; harḍay <q'rt'y> 283. Metinde ötümlü - sürekli - sızıcı dış ünsüzü /z/ ile ötümsüz -sürekli - sızıcı dış ünsüzü /s/ harflerinin birbirleri yerine kullanılmasından kaynaklanan sızıcı seslerinin karışıklığı (sibilantenkonfusion) durumunun birçok örneği mevcuttur: /z/ yerine /s/ yazımı için birkaç örnek: v(a)ḡırlıḡ <vsyr lyq> 014; aḡzı <'qsy> 025; kızıl <qysyl> 064; tāḡzinçüktä <t'ksynçwk t'> 102; y(a)[rlıka]zunlar <y/////swn l'r> 123; kâziḡ <k'syk> 215; uḡıktin <'wsyk tyn> 217; tāzäk <t's'k> 226; üzlünç[ü]sintä <'wyslwnç/ synt'> 2335; közünmâz <kwyswnm'z> 236; tizilü <tysylw> 254. /s/ yerine /z/ yazımı için birkaç örnek: laṣya <l'z y '> 161; raṣa <r'z '> 201. Metinde bir örnekte fazla yazım (hyperpläneschreibung) gözlemlenmektedir: ätöz <t'wyz> 016.

C. ÇALIŞMADA TAKİP EDİLEN YÖNTEM

Bu çalışma, Śrīcakrasaṃvaramaṇḍalābhīsamaya adlı metnin transliterasyonu (harf çevirimi) – transkripsiyonu (yazı çevirimi), Türkiye Türkçesine aktarımını, metne dair açıklamalar kısmını ve dizini içermektedir. Fragmanların transliterasyonu ve transkripsiyonunda Uigurisches Wörterbuch adlı sözlükten yararlanılmaktadır (krş. Röhrborn, 1977-1998, s. 9-10 ve s. 13-14; Röhrborn, 2010, s. XXXIII-XXXV). Ancak Röhrborn'un yönteminden farklı olarak <č> harfi yerine <ç> harfi, <š> harfi yerine <ş> harfi kullanılmış ve “hua” kelimesindeki gibi birkaç örnekte <w> harfi yerine <u> harfi tercih edilmektedir.

Metnin yazı (transkripsiyon) ve harf (transliterasyon) çevirimini verirken; eksik veya yarım çıkmış harfleri hem transkripsiyonda hem de transliterasyonda italik yazılmaktadır. Gerekğinde tamamlamalara müracaat edilmiştir. Bu durum ise transkripsiyon kısmında köşeli ayraç ([]) ile transliterasyon kısmında harf sayısı kadar eğik çizgi (/) ile gösterilmektedir. Türkiye Türkçesine aktarımında ise -anlamlı cümle oluşturabilmek adına- bizim tarafımızdan eklenen kelimeler köşeli ayraç ([]) ile yazılmıştır. Metnin Türkiye Türkçesine aktarımında metne sadık kalınmaktadır.

Çalışmanın metne dair açıklamalar kısmında Jens Wilkens'in Handwörterbuch des Altuigurischen / Altuigurisch-Deutsch-Türkisch (Eski Uygurcanın El Sözlüğü / Eski Türkçe-Almanca-Türkçe) adlı sözlüğü başta olmak üzere Douglas Q. Adams - A Dictionary of Tocharian B. Revised and Greatly Enlarged, B. Gharib - Sogdian Dictionary: Sogdian-Persian-English, Gerd Carling ve Jean Pinault – Dictionary and Thesaurus of Tocharian A, Digital Dictionary of Buddhism (Franklin Edgerton - Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary, M. Monier Williams - A Sanskrit English Dictionary) sözlükleri de kullanılmaktadır. Açıklaması yapılan kelimenin köken bilgisine de değinilmiş olup gerekli kelimelerin diğer diyalektlerdeki biçimi de gösterilmektedir.

Çalışmanın dizin kısmında ise alfabetik sıra takip edilmiş olup, metindeki bağlamıyla alınarak anlamları yazılmaktadır. Şayet bahsi geçen sözlükte metindeki anlamdan farklı bir anlamda yazıyorsa belirtilmektedir. Eğer ele alınan kelimenin birden fazla yazım şekli mevcut ise çapraz gönderme ile gösterilmiş olup kelimenin kökeni de belirtilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

UYGUR DEVLETİ

1.1. ÖTÜKEN BOZKIR UYGUR KAĞANLIĞI

Eski Türkçe Dönemi'nin ikinci devresini oluşturan ve ilk bilgilerini Çin yıllıklarından öğrendiğimiz kaynaklar, Uygurların soyunu Hunlara dayandırarak onları “Dokuz Oğuz-On Uygur” diye adlandırmaktadır. 4. ve 5. yüzyıllarda Toba Devleti döneminde Töles adını alan Uygurlar, hayvancılıkla uğraşmaktadırlar. Orhon, Selenga, Tola Irmaklarının kıyılarında yaşayan bu devlet 744-840 yıllarında hüküm sürmektedir. 606 yılında Köktürk Devleti'nin hâkimiyeti altında yaşayan ve 744'te Basmları bozguna uğratan bu devlet, ve 745'te Kutluk Bilge Kül Kağan (744-747) önderliğinde II. Doğu Türk Kağanlığı'na son vererek, başkenti Ordubalık olan Ötüken Uygur Devleti'ni kurmaktadır. 840 yılında Kırgızlar tarafından mağlubiyete uğrayınca devlet ikiye bölünerek bir kısmı Gansu-Ordos bölgesine, diğer kısmı ise Beşbalık bölgesinde yerleşik yaşama geçmişlerdir (Demir & Yılmaz, 2007, s. 154; Akar, 2012, s. 104; Öztürk vd. 2013, s. 24; Özbay, 2014, s. 20).

747 yılında Kutlug Bilge Kül Kağan ölünce yerine geçen oğlu Moyen Çor / Bayan Çor (747-759), Çinlilerle barış içinde yaşamaktadır. Uygurlar, bu dönemde yerleşik hayata geçmeye ve ticaret yapmaya başlamaktadırlar. Önce iç işleriyle uğraşan Bayan Çor, “muhalifleri tarafından kağan yapılan Tay Bilge Tutuk'u bertaraf etti. Ona yardım eden Kitan ve Tatarları ağır yenilgilere uğrattı” (Ercilasun, 2017, s. 219). Moyen Çor tarafından yapılan seferleri genel itibarıyla *Batı Seferleri, Kuzey Seferleri, Oğuz Seferleri, Çinlilerle Olan Askerî ve Siyasi İlişkiler* olmak üzere dört başlıkta incelenebilmektedir (Çandarlıoğlu, 2004, s. 5-6; Akar, 2012, s. 104; Özbay, 2014, s. 20).

Moyen Çor döneminde isyana uğrayan Çinliler, Moyen Çor'un ölümünden sonra tahta geçen oğlu Böğü Kağan (759-779) döneminde de isyana uğrayıp yardım istemektedir. Bu yardım çağrısına tepkisiz kalamayan Böğü Kağan, Çin'in başkentlerini (Çañan ve Loyan) yağmadan kurtarınca kendi o bölgeleri Çin'den almaktadır. Bir müddet Çin'de yaşam sürünce Maniheizm dinini de yakından tanıyınca 762 yılında bu din resmen kabul edilmektedir. Mani diniyle birlikte gelen yasaklar (et yememe, kırmızı içmeme, öldürmeme) ile savaşçılık özelliklerini kaybetmeye başlamaktadırlar (Akar, 2012, s. 104; Ercilasun, 2017, s. 220).

Böğü Kağan ve yakınlarını öldürten ve Baga Tarkan adıyla tahta geçen Tun/Ton Maniheizm dinine baştan beri karşı çıkan biridir. Baga Tarkan ile beraber Uygurların Yağlakar

hanedanı son bulup Ercilasun' a göre (2017) Edizlere (s. 221) geçmektedir. Tun Baga Tarkan, Çin'e Tibetliler saldırınca onlara engel olup, Çin yanlısı bir yol izleyerek Çinli tüccarlara imtiyazlar tanımaktadır. 789 yılında Baga Tarkan ölüp de yerine oğlu Ay Tengride Kut Bulmuş Külüg Bilge Kağan geçince kardeşi tarafından 790'da öldürülmektedir. Kardeşini istemeyen Uygur halkı, asıl varis olan Külüg Bilge Kağan'ın on altı yaşındaki oğlu A-Cho'yı tahta çıkarmaktadır. A-Cho ölünce yerine Alp Ulug Bilge Kağan tahta çıkmaktadır (Çandarlıoğlu, 2004, s. 20-21; Akar, 2012, s. 104; Özbay, 2014, s. 20). Başka kaynakta ise şu bilgi geçmektedir: “Kardeşinin kağanlığını tanımayan Uygur başbuğları, onu ortadan kaldırarak Külüg Bilge'nin oğlu Kutluğ Bilge'yi tahta çıkardılar” (Akar, 2012, s. 104). Kutluğ Bilge döneminde(790-795) Uygurlar arasında Mani dininin yanında *Hristiyanlık ve Budizm* de kendini göstermektedir (Akar, 2012, s. 105).

Sürekli taht mücadelesi içinde olan Uygurlar için Alp Kutluğ'un ölümünden sonra da Kırgız-Uygur savaşlarının başlaması ve Tibetlilerle olan mücadele Uygurları zayıflatmaya başlar. 840 yılında Kırgızlar tarafından saldırıya uğrayınca hükümdar Koşan Tekin katledilince Ötüken Uygur devleti (745-840) yıkılmaktadır (Akar, 2012, s. 105).

Kırgızların saldırısından sonra Uygurlar dört tarafa göç etmektedirler. “Uygur göçü hanedan üyelerince yönetildi. Asıl grup 840'ta Üge Tigin'i kağan seçti ve 13 boy hâlinde güneye göçtü. 15 boyluk diğer grup ise güneybatıya yöneldi” (Ercilasun, 2017, s. 222). Bu göçler sonucunda Kansu ve Hoço Uygur Devletleri kurulmaktadır.

1.2. KANSU UYGUR DEVLETİ

Güney'e göç eden Uygurlar, Kansu adlı bölgeye yerleşmektedirler. 905'e kadar Çin'in Tun-huang ordusuna bağlı kalan Kansu Uygur Devleti, 911'de Jen-meı Kağan önderliğinde kendilerine baskı uygulayan ordunun komutanına başkaldırıp Tun-huang'ı ele geçirmektedirler. Bu şekilde Hoço Uygurları da bağımsızlıklarını kazanmaktadırlar. Çin'deki Beş Sülâle Dönemi'nde (906-960) de Kansu Uygurları'nın ticari ve diplomatik ilişkileri devam etmektedir. Sırasıyla 924'te Tigin, 926'da A-to-yü, 928-933 yılları arasında Jen-yü, 933'te Jen-meı adlı kağanlar hüküm sürmektedir. Çin kaynaklarına göre 939'da Jen-meı Kağan'ın adından başka kağanın adı geçmemektedir.

940'ta Kitanların, 1028'de ise Tanguıların hâkimiyetine giren bu devletin 1036 yılında ise tüm topraklarını Tanguılar ele geçirmektedir. Bunun üzerine Uygurların kağanı Yaglakar intihar etmektedir ve Tun-huang mağara manastırlarında bulunan Buddha rahipleri ise dinî

kitapları mağaraya saklayarak kaçmaktadırlar. 1226 yılında Çengizlerin hâkimiyetine giren bu devlet artık Burkancı (Budist) olarak yaşam sürdürürken onlardan küçük bir kısım ise bugün bile Çin'in Kansu eyaletinde Sarı Uygurlar adıyla yaşamaktadırlar (Ercilasun, 2017, s. 222-223; Çandarlıoğlu, 2004, s. 35-37; Taşağıl, 2021, s. 135; Öztürk vd., 2013, s. 24-25; Gömeç, 2011, s. 122,125).

1.3. HOÇO UYGUR DEVLETİ

Güneybatı tarafına giden 15 boyun bir kısmı Tibetlilere bağlanınca geriye kalan asıl büyük topluluk ise Beş Balık, Karaşar, Hoço ve Turfan bölgelerine yerleşerek Hoço Uygur Devleti'ni kurmaktadırlar. Turfan Uygurları, Beşbalık Uygurları olarak da adı geçen Hoço Uygurlarının Çin kaynaklarındaki adı “Hsi-chou” olarak geçmektedir. 840 yılındaki son Uygur kağanının yeğeni olan Menli [(Belki Bengü İl), “840 yılında Karabalgasun'da öldürülen kağanın kız kardeşinin oğludur” (Gömeç, 2011, s. 126.)] 856 yılında tahta oturarak başkentleri Hoço (kışlık) ve Beşbalık (yazlık) olarak devleti kurmaktadırlar.

911 yılında bağımsızlıklarını alan bu devlet 1120'lerin ortalarında Kara Hıtayların hâkimiyetine girdiklerinde birçok eziyetlere maruz kalınca İdi-Kut önderliğinde bu devlete başkaldıran Hoço Uygurları 1209 yılında Çengizlilere gönüllü olarak tabi olmaktadır. 1260 yılına kadar Çengizlilere yani Karakurum'a bağlı kalan bu devlet 1260'tan sonra ise Çağatay Hanlığına bağlı kalmaktadır. Hoço Uygurları, 1368'te Çinli Ming hanedanı tarafından yıkılmaktadır (Ercilasun, 2017, s. 223-224; Çandarlıoğlu, 2004, s. 39-40; Taşağıl, 2021, s. 135-136; Öztürk vd., 2013, s. 25; Gömeç, 2011, s. 121-139).

1.4. UYGUR DEVLETİ EDEBİYATI

Uygur dönemine ait eserleri – çeşitli kaynaklarda farklılık göstermesi şartı ile- altı başlık altında inceleyebiliriz:

1. Müslüman çevreye ait metinler
2. Hristiyan çevreye ait metinler
3. Runik/Köktürk harfli metinler
4. Manici çevreye ait metinler
5. Budist çevreye ait metinler
6. Din dışı metinler

1.4.1. Runik/Köktürk Harfli Metinler

Uygurların Ötüken’de yaşadıkları (745-840) dönemde Köktürk harfleriyle yazdıkları yazıtları kapsamaktadır (Akar, 2012, s. 112).

1.4.1.1. Hoytu-Tamir Yazıtları

Moğolistan’da bulunan Hoytu Tamir adlı nehrin kıyısındaki kayalara kazılan 10 kısa satırdan oluşan bu metnin Uygurlara ait olduğu düşünülse de Beşbalık ifadesi geçtiği için Talat Tekin Beşbalık’a sefer yapan Göktürklerle ait olduğunu söyleyerek 713-714 yılları arasında yazıldığını dile getirmektedir (Tekin, 1978; 1997, aktaran Demir & Yılmaz, 2007, s. 159-160).

1.4.1.2. Şine Usu Yazıtı

Yazıtların içinde en hacimli yazıt olmasına rağmen yıpranmış olduğundan net bir şekilde anlaşılamamaktadır. Moyen Çor’un diktirdiği bu yazıt, Uygurların kuruluş dönemini konu almaktadır. 1909 yılında G. J. Ramstedt tarafından Şine Usu adlı gölün yakınında bulunan yazıt, 51 satırlık Türkçe metin barındırmaktadır. Yazıtın dikildiği tarihin 759 ya da 760 olduğu tahmin edilmektedir (Demir & Yılmaz, 2007, s. 160; Özbay, 2014, s. 38).

1.4.1.3. Karabalgasun Yazıtları

Türkçe, Çince ve Soğdça olmak üzere üç dille yazılan bu yazıtın Türkçe kısmı okunamamaktadır. Kara Balgasun (Karakorum) şehri yakınlarında bulunan yazıt, Mani dininin kabulünden bahsetmektedir. 1890 yılında A. Heikel, 1891 yılında ise W. Radloff tarafından bulunan yazıtın iki parçasını 1889 yılında Yadrinstev tarafından St. Petersburg’a götürülmektedir. Birinci Karabalgasun 5 satır, ikinci Karabalgasun 12 satır ve üçüncü Karabalgasun ise 9 parça hâlinde bulunmaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 160; Özbay, 2014, s. 38; Ercilasun, 2017, s. 136).

1.4.1.4. Sevrey Yazıtı

Güney Gobi’deki Sevrey dağı eteklerinde bulunan, iki dilli (Soğdca, Türkçe) olarak yazılan bu yazıt 762’de Çin’in isteğiyle Ç’ang-an ve Lo-yang şehirlerini bozgundan kurtarmak için Çin’e giden Böğü Kağan’ın seferini anlatmaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 160).

1.4.1.5. Tes Yazıtı

1976 yılında Moğolistan’da (Hövsgöl aймаğında Övörbuлаг mevkiinde) bulunan yazıt 22 satırdan oluşmaktadır. 757 tarihi civarında Moyen Çor’un diktirdiği tahmin edilen yazıt, Uygurların atalarından bahsedildiği tahmin edilmektedir. Yazıtın edisyon kritikli son yayını ise Berta tarafından yapılmaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 160; Ercilasun, 2017, s. 135).

1.4.1.6. Taryat (Terkin) Yazıtı

Kuzey Moğolistan’daki Taryat bölgesinde bulunan 30 satırlık Türkçe metnin, Bayan Çor tarafından 753 yılında yazdırılmaktadır. Talat Tekin tarafından yayımlanan yazıtın Doğu tarafı Göktürklerin ve Uygurların tarihini anlatmaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 160).

1.4.1.7. Süci Yazıtı

1909 yılında bulduğu bu yazıtın Uygurlara ait olduğunu söyleyen Ramstedt’in aksine son yayını yapan Berta ise dikiliş tarihi olarak 840 yılını söylemektedir (Demir & Yılmaz, 2007, s. 160). Boylu Kutlug Yargan adına dikilen 11 satırlık bu yazıtın içinde geçen “Kırkız oğlu men.” (Kırgız oğluyum.) ibaresinden dolayı Kırgızlara ait olduğu düşünülmektedir. Ama ilk satırda geçen “Uygur yirinte Yaglakar kanta keltim.” (Uygur yerinden, Yaglakar Han’dan geldim.) ibaresi Uygurlardan kaldığını göstermektedir (Ercilasun, 2017, s. 136).

1.4.1.8. Ulaan-Gom Yazıtı

Uygurca yazıtlar içinde Soğd alfabesiyle yazılan tek metin özelliği göstermektedir (Demir & Yılmaz, 2007, s. 161).

1.4.1.9. Gurbalcın Yazıtı

1929 yılında bulunan yazıt, üç satırdan oluşmaktadır (Ercilasun, 2017, s. 136). Kayanın üzerine üç kez “Tengri kulu bitidim.” (Tanrı kulu (ben) yazdım.) cümlesi yazılmaktadır. Bunun Uygurlara ait olduğu düşünülmektedir” (Özbay, 2014, s. 38).

1.4.1.10. Ar Hanin Bitigi ve Mutrın Temdeg Yazıtı

Tika’dan (2003) aktardığına göre *Ar Hanin Bitigi* için “Bulgan aймаğında Hişig Önder sumdadır; 3 satırdır”, *Mutrın Temdeg Yazıtı* için ise “üzerinde kutlug yazılı, bakırdan bir mühürdür” bilgisi yazmaktadır (Ercilasun, 2017, s. 136-137).

1.4.2. Manici Çevreye Ait Metinler

Tarım bölgesine yerleşen Koço Uygurlarının Maniheizm'in etrafında oluşturdıkları edebiyat olmakla birlikte bu edebiyatı dinî içerikli ve tercüme eserler oluşturmaktadır (Akar, 2012, s. 114).

Uygurlar'ın 762'de Maniheizm'i kabul etmelerinden 840 yılında Doğu Türkistan'a göçme zamanlarına kadar yani bu 80 yıl içerisinde Maniheist külliyatı oluşmaya başlamaktadır. Boyutları çok küçük olan yazmalar, toprak altında fazla uzun süre durdukları için aşırı tahrip olunca iyice küçülmüşler ve hangi metne ait olduklarının belirlenmesi de iyice zorlaşmaktadır. Ama yine de F. W. K. Müller ve A von Le Coq gibi araştırmacılar tarafından uzun uğraşlar sonunda çoğu yazma eseri çözerek bilim dünyasında tanınmasını sağlamaktadırlar (Tezcan, 1978, s. 301-302).

1.4.2.1. Maniheist Edebiyatta Nazım

Maniheist edebiyatta şiir için *şlok* ve *takşut* kelimeleri kullanılırken ilahi için ise *baş* ve *başık* kelimeleri kullanılmaktadır. Maniheist çevreden sekiz tane şiir kaldığı bilinmekte olup, iki tane şiirin sahibi ise *Aprın Çor Tigin* adlı bilinen ilk Türk şair olmaktadır. Nazım birimi genellikle dörtlük olan iki veya üç mısralık şiirler yazılmaktadır. Mısra başı kafiye, aliterasyon gibi ahenk unsurları bulunsa da hece sayısı bakımından düzensizlik göstermektedir (Ercilasun, 2017, s. 226-227).

1.4.2.1.1. Dua ve İlahiler

Uygurlar tarafından Türkçe okudukları dua ve ilahilerin yazılı metinleri bulunmaktadır. Bu şiirlerde ön uyak ve son uyak kullanılmaktadır. Maniheist Uygurlara ait koşuklar, Budist Uygurlarinkinden daha başarılı olmakla birlikte daha özenli yazılmaktadır (Tezcan, 1978, s. 302).

1.4.2.2. Maniheist Edebiyatta Nesir

1.4.2.2.1. Öyküler

Farklı uluslara ait olan çeşitli Maniheist masal ve öykülerinin bazıları Uygurcaya çevrilmiştir. Uygurcaya çevrilen Ezop masalları en önemli öykü olmaktadır (Tezcan, 1978, s. 302; Demir & Yılmaz, 2007, s. 161).

1.4.2.2.2. Klasik Metinler ve Din Bilgisi Metinleri

Mani tarafından yazılan *Şabuhrağan* olduğu sanılan *İki yıldız nom* (İki Kök Kitabı) adlı metnin parçaları Manichaica I-III'te yayımlanmaktadır. Uygurca ve Çince çevirileri farklılık göstermektedir. Öğrenci-hoca arasında soru-cevap şeklinde hazırlanan din bilgisi kitapları olduğu kadar rahiplerin uyması gereken kuralların da anlatıldığı Uygurca metinler bulunmaktadır (Tezcan, 1978, s. 303).

1.4.2.2.3. Tövbe Duaları

En önemli tövbe kitaplarından biri olan *Huanstuanift*'in 20'den fazla nüshası olup 15 bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin başında dinî bilgi ve kurallar bulunmaktadır. Kurallara uyulmadığı zaman işlenen günahlar yer alırken bölümlerin sonunda bağışlanma dilenmektedir. “*Huanstuanift*'in A. Von Le Coq tarafından yapılmış olan İngilizce yayını Türkçeye de çevrilmiştir.” J. P. Asmussen'in yayını ise eser ve Maniheizm hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir (Demir & Yılmaz, 2007, s. 162).

1.4.2.2.4. Irk Bitig

930 yılında Göktürk harfleriyle yazılan bu kitapta dinî unsurlar bulunmakla birlikte bu kitap dinî bir kitap olmayıp fal kitabı özelliği göstermektedir. “Her biri ayrı bir fal olarak yorumlanan 65 paragraftan meydana gelmiştir” (Ercilasun, 2017, s. 232). Sanatlı bir söyleyişe sahip olan bu metin kelime başı uyaklarla nazma yaklaşmaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 172).

Irk Bitig, aynı zamanda da “*Din Dışı Metinler*” başlığı altında da alındığı için o kısımda da değerlendirilmektedir.

1.4.3. Müslüman Çevreye Ait Metinler

13. yüzyıldan itibaren Hoço ve civarında yayılmaya başlayan İslam dinine inanan Uygurlardan kalan birkaç şiirde mısra başı kafiye bulunmaktadır. 4 + 4 veya 4 + 3'lük hece vezinleriyle¹ yazılan şiirlerin içeriğini ahlâkî ve beşerî konular oluşturmaktadır kaleme alınmaktadır (Ercilasun, 2017, s. 260).

¹ “4 + 4 veya 4 + 3'lük” ifadesiyle hece veznindeki duraklar kastedilmektedir.

1.4.4. Hristiyan Çevreye Ait Metinler

Az sayıda inanırı bulunan Hristiyanlığın Nesturî mezhebinden kalan metinler bulunmaktadır: Az sayıda Türkçe Hristiyan metni, Yakobus İncili'nden kalan iki yaprak, Aziz Georg'un çektiği ölüm acılarını anlatan metin parçası, Hristiyan mezar taşları (Özönder, 2002, s. 498).

1.4.5. Din Dışı Metinler

1.4.5.1. Mektuplar

Aile hayatıyla ilgili, ticaretle ilgili veya resmî amaçla yazılan Uygurca özel mektupların genel olarak adları *esengü bitig* “esenlik mektubu” olarak geçmekte olup bu metinler Bin Buda Mağaraları'nda bulunmaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 169).

1.4.5.2. Hukuk Belgeleri

Çin hukukunun etkilediği Uygurların hukuk düzeniyle ilgili belgeler şunlardır: Toprak satımı ve kiralaması, borç para ve gereç verme, vergi toplama, evlat edinme, hayvan kiralama, Budist manastırların vergi dışı bırakılması, köle satışı ve azadı, vasiyet. Bu belgelerin çoğunda tarih bulunmamaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 170).

1.4.5.3. Astronomi ve Astroloji

Astronomi metinlerinin çoğu Çinceden örnek alınarak düzenlenen halk takvimlerini oluşturmaktadır. “Budist ve Maniheist manastırlarında bayram günlerini belirlemek için kullanılmıştır” (Demir & Yılmaz, 2007, s. 171). Astrolojiyle ilgili olan metinler ise doğum yılına göre karakter özellikleri, tırnak ve saç kesimi günü, vücut lekesinin ve hapsirmanın saatine göre anlamı gibi konuları barındırmaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 171).

1.4.5.4. Sağlık Bilgisi

İlaç hazırlama, hastalıkları iyileştirme yöntemlerini barındırmakta olan halk hekimliği ile ilgili metinlerin birçoğu Rachmati tarafından yayınlanmaktadır. Uygurlar, halk hekimliğinde büyük ölçüde Hint halk hekimliğinden etkilenmektedir (Demir & Yılmaz, 2007, s. 171).

1.4.5.5. Fal Kitapları

Manici çevreye ait olan *Irk Bitig*, dinî metin olmayıp runik alfabeyle yazılan ve günümüze gelen tek Uygurca metin olmaktadır. Bin Buda Mağaraları'nda bulunan bu eserin

ilkini V. Thomsen olmak üzere Hüseyin Namık Orkun, Sergey Yefimoviç Malov ve Talat Tekin tarafından yayımlanmaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 172).

1.4.5.6. Atasözleri

Uygurların yazmalarında müstakil olmayıp eser sonlarına veya sayfa kenarlarına yazılan atasözlerini “J. Hamilton ve L. Bazin, runik harfli bir yazmada buldukları 15 atasözünü yayımlamışlardır” (Demir & Yılmaz, 2007, s. 173).

1.4.6. Budist Çevreye Ait Metinler

1.4.6.1. Budist Edebiyatta Nazım

Türkçe *koşug* ve *takşut* ve Sanskritçe *şlok* ve *padak* kelimeleri Budist edebiyatta “nazım, manzume, şiir” anlamları için kullanılmaktadır. *Ir* kelimesi ise daha çok “şarkı” mânâsına gelir” (Ercilasun, 2017, s. 237). Reşit Rahmeti Arat’ın topladığı 1400 mısralık yirmi beş şiir ve bazı araştırmacılar tarafından yayımlanan on beş manzume ile Peter Zieme tarafından yayımlanan altmış parça ile beraber manzum eser ve parçalar büyük bir sayıya ulaşmaktadır (Ercilasun, 2017, s. 237).

Manzum edebiyatla ilgili ilk toplu çalışma Reşit Rahmeti Arat, ikinci toplu çalışma ise Peter Zieme tarafından yapılmaktadır. Manzum şekilde yazılan hikâyelerin (*avadāna* ve *jātaka*) nazım birimi genelde dörtlülük olup dize sayıları da ikiden sekize kadar değişiklik gösterebilmektedir (Özönder, 2002, s. 494).

Altun Yaruk’ta çok fazla manzume vardır. “Burkancı Uygurlardan adı bize kadar ulaşan şâirler şunlardır: Pratya-şiri, Çısuva Tutung, An-tsang Hanlin Keyşi, Ki-Ki, Şıngku Şeli Tutung, Asıg Tutung, Çınaşiri” (Arat, 1965; Tekin, 1986, aktaran Ercilasun, 2017, s. 239).

1.4.6.2. Budist Edebiyatta Nesir

Uygurların Budizm’i kabul etmesinde Soğdların etkisi bulunmaktadır. Budist edebiyatının çoğunluğunu “Çince, Tibetçe, Sanskrit, Toharca, Toharca B, Soğdca” (Tezcan, 1978, s. 290; Özönder, 2002, s. 490) çeviri oluşturmaktayken az kısmını telif metinler oluşturmaktadır. Bu çevirilerin çoğu *Budist Kanon Sūtraları*’dır. “A. v. Gabai’e göre Budist Uygur edebiyatı kısaca: a) Anlatılar, Masallar, b) Sūtralar, c) Tövbe duaları, d) Büyü metinleri ve e) Felsefi metinler olarak sıralanabilir” (Ölmez, 1997, s. 240).

Budist edebiyatın temelini *Tripitaka* (Üç Sepet) denilen külliyat oluşturur ki bunlar: Sūtralar, Abhidharmalar ve Vinayalar’dır. “Eski Uygurcada Upadeşalara, Udānalara ve

Vyākaranalara rastlanmaz. Çeşitli anlatıların yer aldığı Jātakalar, Avadānalar ve İtivrṭtakalar ise Uygur edebiyatında birbirlerinden pek ayırt edilmez” (Ölmez, 1997, s. 241). Genelde *avdan* veya *çatık* olarak anılmaktadır (Ölmez, 1997, s. 241).

1.4.6.2.1. Anlatılar, Masallar, Öyküler

Uygurcada *avdan* ve *çatık* isimlerinden gelen ve farklı kaynaklarda *anlatı*, *masal*, *Buda biyografileri* gibi adlarla anılan bu metinler, Buda ve adayı Bodhisatvaların hayatlarının anlatıldığı metinlerdir (Demir & Yılmaz, 2007, s. 162).

Müstakil olmayıp, farklı kitapların (Sūtralar gibi) içinde yer alan bu masallar, öğrencinin (*titsi*) ustasına (*bahşı*) sorular sorup ustanın da öykülerle cevap verdiği bir sistem üzerine kurulmuştur (Ölmez, 1997, s. 241). “Uygurca avadāna ve jātakaların çoğu Toharca ve Küsen dilinden çevrilmiştir. Öykülerin konuları ve getirdikleri dinsel ülkü herkesin anlayabileceği ölçüde basittir.” Öykülerde anlatım canlı olup, *Maitrisimit* gibi sahnede canlandırılmaya uygun oldukları için tiyatronun başlangıcı sayılmaktadır (Tezcan, 1978, s. 290-291).

Daśakarmapathāvadānamālālar (DKPAM), *Kalyāṇaṃkara* ve *Pāpaṃkara*, *Ṭiśastvustik*, *Buddha'nın Yaşam Öyküsü*, *Pañcatantra*, *Şeytan Ātavaka*, *Maitrisimit*, *Araṇemi-jātaka*, *Sundarī Kız* (Ölmez, 1997, s. 241), *Çaştani Bey*, *Dantipala Öyküsü*, *Haricandra Öyküsü*, *Altun Yaruk*, *Aç Pars* (Demir & Yılmaz, 2007, s. 164-165) adlı metinler bu öykülere örnektir.

1.4.6.2.2. Sūtralar

Sözlükteki anlamı “ip, sicim; kuşak, bağ; öğreti, yasa, kural, öğreti kitabı” olan Uygurcada *sudur* kelimesiyle karşılanan *sūtra* Budist Kanon'un Uygurcada en yaygın kitaplarındandır (Ölmez, 1997, s. 242). “Uygurcada *nom*, *nom sudur*, *nom bitig* ve *sudur* adı verilen”, çoğunlukla manzum olan ve Buddhaların verdikleri veya verdiği inanan vaazları yer alan bu kitaplarda, önce vaazın verildiği mekanın tasviri yapılmaktadır. Daha sonra ise Buddha müritlerden birinin sorduğu soruya göre Buddhalardan birinin hayatıyla ilgili *çatık* anlatarak vaazını vermektedir. Vaaz bitince iki dinleyici konuyu tartışır ve sonuca ulaştırmaya çalışır ama bir sonuca varamazlarsa tekrar Buddha'ya sorarlar ve vaaz uzamaktadır (Ercilasun, 2017, s. 242-243).

Budist edebiyatta önemli yer tutan sutralar bulunmaktadır: En önemli sutra Buda menkıbelerinin anlatıldığı, Mahāyāna mezhebine ait olan *Altun Yaruk Sudur* (*Suvarnaprabhāsa-sūtra*), 31 bölümden oluşup içinde şiir ve öyküler bulunmaktadır. “10.

yüzyılda Beşbalıklı Şingko Şeli Tutung tarafından Çince'den genişletilerek çevrilmiştir” (Demir & Yılmaz, 2007, s. 165). “Lotus Sutrası” olarak bilinen *Saddharmapundarika Sūtra*’nın *Kuanşi im pusa adlı* 25. bölümü Uygurcaya Çince'den 13.yüzyılda çevrilmektedir. *Kuanşi im* adlı Buddha adayının zor durumdaki canlıların yardımına koşmasını anlatan bu eserin nerede ve kim tarafından çevrildiği bilinmemektedir. Yine Uygurca adları *Kim-ko-ki Atlıg Vaçraçitak Sudur*, *Abitaki Sudur* olan sutra örnekleri de bulunmaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 165-166).

1328’de Çince'den çevrilmiş, Tantra Budizmi ile ilgili bir metin olan “*Yitikän Sudur*, yıldız tanrıalarının yardımını sağlamak üzere yazılmıştır. Pek çok yazma ve basma nüshası vardır. İlk kez Rachmati tarafından yayımlanmıştır” (Demir & Yılmaz, 2007, s. 167). İçerisinde *Sundarī Kız* hikâyesi bulunan ve rahiplerin birbirlerine günahlarını anlatması gerektiğini işleyen eser *İnsadi Sūtra*’dır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 167).

“Uydurma Sutra” denilen Uygurcaya sonradan eklenen sutralar da mevcuttur. Bunların en bilineni olan *Sekiz Yükmek*’in tıpkıbasımını James Hamilton yayınlarken birçok nüshası ile Juten Oda çalışmaktadır (Ölmez, 1997, s. 242).

1.4.6.2.3. Abhidharmalar

Budizm’in metafizik ve felsefik tarafını anlatmaktadır. Kuru ve ağır bir dili olan abhidharmalar, “Türkçenin ilim ve felsefe dili olarak da kullanıldığını ve dilin imkânlarının zenginliğini gözler önüne sermektedir.” Bu abhidharmalara *Abidarim Kunlıg Koşavarti Şastir* adlı Çince'den tercüme edilen eser örnektir (Ercilasun, 2017, s. 245).

1.4.6.2.4. Vinayalar

Sayıları az olan *Vinaya* metinleri Budist rahip/rahibelerin günlük hayatlarını düzenleyen kuralları anlatmaktadır. “*Karmavâcana* adlı vinaya, manastır kıyafetinin kullanımına dair bir metindir. *Pravâranâ*, bir Burkan rahibinin yağmurlu bir mevsimde çekildiği inzivayı anlatır. *Vinayavibhaṅga* adlı metin manastır kurallarıyla ilgilidir” (Ercilasun, 2017, s. 242). *İnsadi-Sūtra* adlı metin vinayalara örnektir (Ölmez, 1997, s. 244).

1.4.6.2.5. Tövbe Metinleri

Budistlerin geçmiş doğuşlarında işledikleri veya gelecek doğuşlarında işleyebilecekleri günahları için tövbe etmeyi, günahlarından arınmayı anlatan bu metinlerde tövbe eden kişi tüm canlılar için tövbe etmektedir (Tezcan, 1978, s. 297). Büyük bir çoğunluğu küçük olan bu metinlerle ilgili ilk yayını *Müller* yayımlamaktadır (Ölmez, 1997, s. 244). Beşbalıklı Küntsün

Şeli Tutung tarafından Çince'den Uygurcaya 25. ve 37. bölümleri arası çevrilen en uzun tövbe duası olan *Kṣanti kīlguluk nom bitig* adlı metin diğer tövbe metinlerinden farklı olarak acı çeken insanlara yardımcı olabilmek için metni okumayı amaçlamaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 168).

1.4.6.2.6. Büyü Metinleri

Uygurcaya çevrilen büyü metinleri *Altun Yaruk* ve *İnsadi Sūtra* gibi Budist öykü ve sutralar içindeki kısa büyü duaları ve direkt Tantracılıkla ilgili metinler olmak üzere iki başlıkta ele alınabilir. Bu metinler, hastalıkları iyileştirmek, doğumu kolaylaştırmak, istekleri gerçekleştirmek vb. amaçlarla ortaya çıkmaktadır. Çince'den çevrilen *dhāranā* metinleri *Uygurica II* ve *III*'te bulunmaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 168).

1.4.6.2.7. Huanzang Biyografisi

629-645 yılları arasında Budizm'i araştırmak için Orta Asya ve Hindistan'da birçok ülkeyi gezen Çinli Budist rahip Huanzang'ın bu gezileri ve Çin'deki çalışmaları öğrencileri Huili ve Yanzong tarafından kaleme alınmaktadır. Beşbalıklı Şingko Şeli Tutung tarafından Uygurcaya çevrilen bu biyografinin tek yazmasını Pekin, Paris ve St. Petersburg'da bulunan parçaları oluşturmaktadır (Demir & Yılmaz, 2007, s. 167).

İKİNCİ BÖLÜM

TİBET BUDİZMİ

Çalışmaya konu olan *Śrīcakrasaṃvaramaṇḍalābhisamaya* adlı metin Tibet Budizmi ile ilgili olduğu için çalışmamızda Tibet Budizmi ile ilgili bilgiler sunulacak olmasına rağmen konunun daha anlaşılabilir olması için Tibet Budizmi'ne kadar oluşan süreci yani Siddhārtha Gautama ve Siddhārtha'nın Buddha oluşu, Budizm ve Tibet Budizmi'ne kadarki ekollerle ve Budizm'de büyüünün önemiyle ilgili bilgiler verilmektedir.

2.1. BİR BUDDHA'NIN DOĞUŞU VE BUDİZM

Doğum ve ölümüyle ilgili net tarihlendirmeler olmasa da MÖ 563-483 yıllar arasında yaşadığı düşünülen Siddhārtha Gautama'nın babası Śuddhodana kşatriya kastına mensup ve śākya soyundan gelmektedir. Soylu bir aileye mensup olan Siddhārtha Gautama'nın hayatı hakkında efsanevi bilgiler bulunmaktadır: Lumbīnī'de doğan Siddhārtha Gautama'nın annesi doğumdan bir hafta sonra hayatını kaybetmektedir (Laut, 2015, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 35).

16 yaşında Yaśodharā ile evlenen Siddhārtha, 29 yaşındayken oğlu Rahula doğduktan sonra etrafında gördüğü yaşlılık, ölüm ve hastalık gibi acı veren şeylerden kurtulmak ve dinî bir arayışta bulunmak amacıyla yurdunu ve ailesini bırakıp gitmektedir. Bu düşünce ışığında *samaṇa* adında dilenci keşişlik faaliyetine karışsa da *samaṇa* hareketinin teşkilatsız olduğunu görünce o gruptan ayrılıp takriben altı yıl sürecek çile dönemine girmektedir. Ama bu dönemde yaptığı açlık, saç-sakal yolma ve nefessizlik gibi bedenini zorlayıcı eylemlerinin de kendisini aydınlanmaya ulaştırmadığını görünce bu davranışları bıraktığı için yanında duran beş keşiş de Siddhārtha'yı terk etmektedir. Gençliğindeki birçok deneyiminden sonra 35 yaşındayken *bodhi* ağacının altında aydınlanarak Buddha 'uyanana' olan Siddhārtha, İlkel Budizm'i anlatmaya başlamaktadır. Muhalefet kesiminin olmaması ve ticaret yolları sayesinde kolayca yayılmakta olan bu dinin temel amaçları bulunmaktadır: "Bütün varlıkların geçiciliğinin kavranması ve dinî eğitime adanmışlık Budizm'in başlıca iki amacını oluşturmaktadır" (Laut, 2015, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 35-36).

Geçicilik, ızdırıp ve benliğin yokluğu sırasıyla Budizm'de varoluşun üç alametidir. Bu üç alamet, deneyimler sonucu yaşamın ayırt edici tarafı olduğu düşünülmektedir (McGovern, 1968, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 36-37).

İlk vaazını Vārāṇasī’de verdiği konuşma sırasında Orta Yol’dan bahseden Buddha, kurtuluşa erişebilmek için *dört soylu hakikat*in bilinmesi gerektiğini dile getirmektedir. *Izdirabın hakikati, ızdırabın sebebi olarak tutkunun hakikati, ızdırabı sona erdirmenin bir yolu olarak tutkuyu imha etmenin hakikati, ızdırabın sona erdirilmesini sağlayan riyazetin sekiz katlı yolu* dört soylu hakikattir. “Orta Yol”u ifade eden sekiz katlı yol ise şunlardır: *Doğru idrak, doğru, doğru söz, doğru davranış, doğru rızık, doğru çabalama, doğru benimseme, doğru derinleşme* (Monier-Williams, 1899; Soothill, Hodous, 1937; JEED, 1979; Hirakawa, 1997; Yakup, 2010, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 37-38).

Budizm’de tanrı düşüncesi olmasa da insanların “kozmetik döngü olan samsāraya dâhil” (Uzunkaya, 2021, s. 38) olduğunu ve Buddha ise bu döngüde kurtuluşa erişilmesi için yol göstericidir. *Bütün yanılsamaların sebebi olan bilgisizlik, karmaya ilişkin eğilim, bilinç, isim ve beden, altı duyu, temas, duygu, tutku, benimseme, olma, doğum, yaşlılık ve ölüm* olarak adlandırılan bağımlılık sonucu oluşan “on iki parçalı ifade” Budistlere göre, tekrar doğumdan kurtulamamaya neden olmaktadır. Bu “on iki parçalı ifade” için farklı açıklamalar olsa da genel anlamda geçmiş, şimdi ve gelecek ile ilişkilendirilmektedir (aktaran Uzunkaya, 2021, s. 38).

Budist öğretilerde sebep ve tefsirin yakından ilişkili olması Budizm’de inancın temel ilkelerinden sayılan *karma öğretisine* işaret etmektedir. Karma öğretisi nedensel olup, her şeyin bir nedeni olduğu düşünülmektedir. İyi ameller iyi varoluş, kötü ameller ise kötü varoluş şekillerini ortaya çıkarttığına inanılmaktadır (Soothill, Hodous, 1937, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 39).

2.2. BUDİZM’İN EKOLLERİ

Buddha ölünce MÖ 383 yılında ikinci ruhani meclis toplanır ve bu mecliste iki farklı görüş birliği oluşmaktadır. Bir grup Buddha’nın ilkelerine bağlı kalınması gerektiğini diğer grup ise Buddha’nın ilkelerinin hafifletilmesi gerektiğini savunan iki keşiş komitesinden oluşmaktadır. Buddha tarafından oluşan ilkel Budizm’i savunan gruba Theravāda, yenilik taraftarı olan gruba ise Mahāyāna Budizmi’nin kaynağı olan Mahāsaṅghika adı verilmektedir. Budizm zamanla bu iki temel görüşe ayrılmıştır.” Zamanla ise çeşitli ekoller doğmaktadır (Uzunkaya, 2021, s. 39).

2.2.1. Theravāda Budizmi

Theravāda yani Hīnayāna mezhebinin taraftarları “İlkel Budizm’in öğretilerinin muhafızları” olarak eski öğretilere sıkıca bağlı kalmayı tercih etmektedirler. Bu mezhebin

18 tane ekolü bulunmaktadır. Diğer ekollerdeki gibi Buddha'nın MÖ 528'de yaptığı "öğreti tekerleği" konuşmasında dediği gibi kurtuluşa erişmenin dört soylu hakikati ve varoluşun üç alâmeti, esas ilkelerdendir. Aynı zamanda karma düşüncesi de esas ilkeleri arasındadır. Bu ekolün ideal kişisi olan Arhat, hırs, nefret ve bilgisizliği yok edip kurtuluşa erişen kişidir ve kurtuluş bireyseldir (Uzunkaya, 2021, s. 39-40).

2.2.2. Mahāyāna Budizmi

Mahāyāna Budizmi'nin temelini oluşturmakta olan Mahāsaṅghika ekolü, geleneğe sıkıca bağlı olmayıp, yeniliği, serbest fikri savunmaktadır. "Theravāda Budizmi *samsāra*daki karışık bilgisizlik dolayısıyla (Skt. [Skr.] *avidyā*) bilginin iyileştirici etkisini (Skt. [Skr.] *vidyā*) vurgularken, Mahāsaṅghikalar bilgiyi bilgelik (Skt. [Skr.] *prajñā*) ile değiştirdiler ve bunda Prajñāpāramitā felsefesinin çekirdek kavramlarını kanıt olarak gösterdiler" (Schumann, 1995, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 40-41). Bu serbest fikir anlayışı ilk önce Nāgārjuna tarafından ortaya çıkmaktadır. Bu mezhebe ait kitaplar ise Sanskritçedir. Varoluşun üç alametini, dört soylu hakikati, sekiz katlı yolu ve bağımlılıktan doğan on iki parçalı ifadeyi kabul etmekte olan bu ekolün ideal kişisi olan Bodhisattva, Arhat'ın yerini alır ama Bodhisattva, bütün varlıklar - zengin-fakir, cahil-bilge fark etmez-kurtuluşa erişene kadar kendi kurtuluşunu yani *nirvāṇaya* ulaşmayı ötelemektedir (Uzunkaya, 2021, s. 40-41).

Suzuki (1938) tarafından aktarılan bilgilere göre Theravāda ve Mahāyāna mezhepleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 1 B. L. Suzuki tarafından yapılan karşılaştırmalar

Theravāda ve Mahāyāna Arasındaki Temel Farklar	Theravāda ile Mahāyāna Arasındaki Bakış Açıları
1. Buddhalığın yorumu Theravāda'da tarihî ve ahlaki iken, Mahāyāna'da doğüstü ve dinidir.	1. Budizm'in amacı, yanılgıdan kurtulmak, aydınlanmaya erişmek, sonsuz ve mutlak dünyaya girmektir.
2. Benliğin yokluğu Theravāda'da analitik ve skolastik iken, Mahāyāna'da deneysel ve içgüdüselidir.	2. Dünyanın başlangıcı ve sonu yoktur. Her şey sebeplerle açıklanır; ancak ilk sebep yoktur.

3. Mahāyāna ekolüne mensup kişilerin kurtuluşa bakışının fedakâr vurgusu, Theravāda ekolüne mensup kişilerin bireysel vurgusuyla kıyaslanır.	3. Her şey değişir, her şey süresizdir, her şey gelip geçicidir. Bu sadece insanlar için değil, aynı zamanda çok dayanıklı olarak görülen tüm yaşam için doğrudur.
4. Mahāyāna’da keşiş ve ruhban sınıfından olmayan kimseler arasında ayrım azdır.	4. “Benlik” olarak bilinen önemli bir mevcudiyet yoktur. Her şey süresiz ve gelip geçici olduğundan, birçok insan tarafından bilincin ardındaki devamlılık olarak kabul edilen, öz veya benlik yoktur.
5. <i>Nirvāṇa</i> ’nın karşılaştırmalı mefhumu farklıdır.	5. Sebep yasası evrensel olarak hem maneviyat dünyasında hem de fiziksel dünyada geçerlidir. Her sebebin bir etkisi vardır.
6. Mahāyāna’da herkes Buddha doğası ve <i>bodhi</i> için arzuya sahip olmasına göre Buddhalığa ulaşabilir.	6. Ruhun göçü, sebepleri izah eder ve o, karma sebebiyledir ve karma, doğum ve ölüm hayatındaki ameller tarafından meydana getirilir. Dört soylu hakikat düzenlendiği için ruh göçü ızdıraba neden olur.
7. Bodhisattva ve Arhat ideal kişileridir.	7. Aldanma evrensel ızdırabın nedenidir.
	8. Sekiz katlı yol ve <i>pāramitālar</i> gibi manevi uygulamalar aldanmayı ortadan kaldırmak için bildirilir.

Kaynak: Uzunkaya, 2021: 46-47

2.2.3. Tantra Budizmi/Vajrayāna

En eski eserleri MS 7. yüzyıla ait olup, üçüncü büyük ekol olan Tantra Budizmi’nin diğer adları ise şunlardır: Tantrayāna (Tantra aracı) ve Mantrayāna (Mantra aracı). Vajrayāna adlandırılmasındaki “elmas” anlamına gelen *vajra* kelimesi “şimşek ve yıldırım” olarak anlamlandırılmaktadır. *Vajra* kelimesi kırılmayan, sert bir cisimdir ve Buddha’nın bilgeliğine benzetilmektedir. “Zihinde canlandırma, semboller ve ritüeller yoluyla bilişsel dönüşümü

vurgulayan ezoterik metinlerden türeyen uygulama sistemlerine ve meditasyona işaret eden” (Powers, 2007, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 47) tantra ise “palamar, örgü” anlamlarına gelmektedir. Tantralar, bu mezhebin öğreti kitapları olmaktadır (Uzunkaya, 2021, s. 47).

Hint ve Budist Tantrizmi olarak ikiye ayrılan Tantrizm’in en güçlü ve ünlü yazarlarının olduğu dönemde Budist Tantrizm kolu “Hindistan’da MS 7. ve 11. yüzyıllar arasında ortaya çıkmıştır” (Uzunkaya, 2021, s. 48). MS 8. yüzyılda Hindistan’dan Tibet’e kadar yayılarak oradaki halkın dinî yaşamlarını etkilemektedir. Tibet Budizmi’nin temelini oluşturmakta olan bu inanış Çin’e ve Japonya’ya kadar gitmektedir (Uzunkaya, 2021, s. 48).

Tibet Budizmi’ne kaynaklık eden Tantra Budizmi’nin kökeniyle ilgili çelişen söylemler mevcut olduğu için köken bilgisiyle ilgili efsanevi ve bilimsel görüşler olmak üzere ayırım yapılmaktadır. Efsanevi görüşe göre, Tantra Budizmi’nin kökenini tarihî Buddha’nın hayatta olduğu döneme götürürler veya Budizm ile ilgisiz olarak aniden ortaya çıktığını söylemektedirler. Efsanevi görüşlerin yanında bilimsel görüşler de çeşitlilik arz etmektedir. Çeşitli araştırmacılar tarafından farklı farklı görüşler ileri sürülse de kökeniyle ilgili inanırılıığı en yüksek kanıt Mahāyāna Budizmi’nde bulunabilmektedir Bunun nedeni ise şu olabilir: “Mahāyāna Budizmi’ne ilişkin śūnyatā, karuṇā, prajña, upāya, bodhicitta ve nirvāṇa gibi temel kavramların Tantra Budizmi’nde de bulunması ve ezoterik Budizm çerçevesinde yeni anlamlar kazanmış olması...” (Uzunkaya, 2021, s. 49). Kökeniyle ilgili ihtilaflar olduğu gibi metinlerin kim tarafından, ne zaman ve nerede derlendiğiyle ilgili görüşler de ihtilaflıdır. Tantra Budizmi’nin öne çıkan özelliklerinin başında olan ezoterik dil ise lama/guru gibi öğreticiye duyulan ihtiyacı, “maṇḍalaların, mantraların ve mudrāların ritüel kullanımı, kadın tanrılar, görselleştirme, anolojik düşünme, bedenin değer yükseltimi ve olumsuz mental durumların yeniden değerlendirilmesi” (Williams, Tribe, 2000; Harvey, 2013, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 53) gibi durumları kapsamaktadır (Uzunkaya, 2021, s. 48-49, 52-53).

Tatra Budizmi’nde bilgelik ve ezoterik meditasyon teknikleri olduğu için kadınlara karşı tavırları daha olumlu olmaktadır. Siddhārtha Gautama’nın bekar kalınması kuralını Vajrayāna Budizmi’nde göremeyiz, artık manastır dışına çıkmak ve evlenme yasaklıktan çıkmaktadır. Ama yine de Budizm’in çerçevesi aynı kaldığını görmekteyiz. Kadınları öne çıkaran bu ekolde, cinsiyet eşitliği de vardır. Tantra Budizmi’nin birçok özelliği günümüzde Tibet Budizmi’nde devam etmektedir (Sümer, 2003; Waddell, 1895, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 53-54).

2.2.4. Tibet Budizmi

Tibet, yarı göçebe olması ve coğrafi konumuyla özel bir bölge olmakla birlikte dünyaya kapalı bir yerdir. Tibet'te Budizm'den önce *Bön* dinî bulunmaktadır. *Şamanizm* dinî olup içinde *animist öğeler* bulunduran bu din, “Eski ve Yeni Bön dinî” olarak ikiye ayrılmaktadır. “Geleneksel inanışın çeşitli tanrı kültleriyle karışımı Eski Bön dinî olarak adlandırılırken, Budizm etkisindeki din, Yeni Bön dinî olarak adlandırılır. Bön dininde din adamı aynı zamanda birer büyücü, astrolog ve hekimdir” (Uzunkaya, 2021, s. 54). Tibet Budizmi'nin kökeni Vajrayāna ekolüne dayanmasıyla beraber Tibet'in yerli inanışlarının ve Mahāyāna ekolünün de izlerini taşımaktadır. Budizm, Tibet'e gelene kadar, Hindistan ve Orta Asya'da farklı kültürlerle karışmış ve MS 8. yüzyılda ise Tibet Budizmi'nin özellikleri belirginleşmeye başlamaktadır. Tibet'te Budizm'i, Kral Trisong Detsen devlet dinî olarak kabul ettirmiş ama Budist manastırlarının ilki olan Samye kurulduktan sonra bu din resmî olarak kabul edilmektedir (Waddell, 1922; Bell, 1992; Sümer, 2003, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 54-55).

13. ve 14. yüzyıllar Tibet'te Budizm ve Bön dininin sentezinin olduğu dönem olmasına rağmen 11. yüzyıl, Tibet'te Budizm'in en etkili olduğu yüzyıldır. 13. ve 14. yüzyıllarda “Budistler ile seküler alandakiler arasında siyasi ittifaklar meydana gelmiş; Avalokiteśvara kültünden kaynaklanan ruhani idareciler ortaya çıkmış; yönetici olarak Lamalar ile Lama destekli seküler yöneticiler birlikte idarede bulunmuştur” (Sümer, 2003, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 55). 14. yüzyılda neredeyse bütün Budist metinler Tibetçeye çevrilmiştir. 16. yüzyıldan sonra ise “Tibet'te Dalay Lamalar Hâkimiyeti” (Sümer, 2000, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 55) yerleşmiş olup din adamları Lamalar olduğu için *Lamaizm* olarak da adlandırılan “Tibet Budizmi, Budizm'in mistik bir tipi, mitoloji ve inançlarıyla azametli bir felsefi ve ahlaki sistemdir. 1358-1642 yılları arasında, Tibet'te Keşiş-Yeni Tantra akademik sentezi içinde Gelug sentezi, yani geniş ruhban teşkilatlanması görülmüş, 1950 yılına kadar, Çin'in Tibet'i sınırlarına katmasına kadar ise bu sistem devam edebilmiştir” (Sümer, 2000, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 55). “Çeşitli tanrıların benimsenmesi, Lamaların yeniden doğuşu öğretisi, ruhani ve dünyevi otoritenin Dalay Lamaların kişiliğinde birleştirilerek ülkede teokratik bir düzen kurulmuş olması” (Sümer, 2003, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 56) Tibet Budizmi'nin İlkel Budizmi'nden ayrılan yönleridir (Sümer, 2000, 2003, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 55-56).

Tibet Budizmi'ndeki *yeniden doğuş kavramı* bütün canlıları kapsamaktadır. Budizm'deki temel ilkeleri kabul eden Tibet Budizmi'nde Tantra ritüellerinde mantra, mudrā ve maṇḍala yaygın biçimde görülmektedir. “Kozmoloji anlayışının temelinde güneş ile ay,

toprak, su, ateş, hava ile boşluktan oluşan beş unsur, Meru Dağı ve *maṇḍala* takdimi” (Ölmez & Uzunkaya, 2017, s. 63) bulunan Tibet Budizmi’nde agnostik tanrı inancı olmasına rağmen “yerel ve koruyucu Tanrılardan ve çok başlı şeytanlardan oluşan çeşitli ve zengin bir panteon²a sahiptir” (Uzunkaya, 2021: 57; Ölmez & Uzunkaya, 2017, s. 63).

2.2.4.1. Tibet Budizmi’ne İlişkin Mezhepler³

Tibet’te Budizm’in 11. yüzyıldan sonra yerel bir hüviyet kazanmasıyla *Nying-ma*, *Ka-rgyud*, *Sa-skye* ve *Gelug* olmak üzere dört temel mezhep oluşmuştur. Mezheplerin belirgin bir farkı olmamakla birlikte ritüelleri, dinî liderleri, metinleri ve manastırları konularında farklılıklar bulunmaktadır. *Nying-ma*, “Tantra metinlerinin eski çevirilerine dayanırken” (Ölmez & Uzunkaya, 2017, s. 63), *Ka-rgyud* ise Tibet Budizmi’nin kısmen değişen mezheplerindendir. En genç olan ve yaygın görülen mezhep *Gelug* iken değişime uğrayanı ise *Sa-skye*’dir (Ölmez & Uzunkaya, 2017, s. 63).

2.2.4.1.1. Sa-skye Mezhebi

Değişime uğramış üçüncü büyük mezhep olan Sa-skye, 13-14. yüzyıllarda siyasi bir güç hâlinindedir. Khön Könchong Gyalpo (1034-1102) tarafından kurulan ve adını Güney Tibet’teki manastırdan alan bu mezhebin ana manastırı olan *Samye*’den farklı *Gyantse* ve *Ngor* adlarında manastırları da mevcuttur. “Ruhanî liderlerini Virüpa, Atişa, Drogmi, Sa-skye Paṇḍita, Phagpa ve Tsong-kha-pa oluşturur. Mahākāla, Cakrasaṃvara, Hevajra ve Nairatma bu mezhebin önemli tanrıları arasında yer alır” (Tethong, 2001, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 63). Tantraların önemli yeri olduğu bu mezhepte din adamları evli olup “dünyevi ve toplumsal” konularla da ilgilenirler (Tethong, 2001, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 62-63).

Sa-skye mezhebinin meditasyona yönelik sistemi “yol ve semere” olarak adlandırılmıştır. Bu sistemde yol sebebi ihtiva etmektedir; çünkü insan yolda aydınlanmanın gerçekleşmesine engel olan kirlilikleri temizler. Yol aynı zamanda neticeyi de ihtiva etmektedir; çünkü netice sadece yolun başarılı bir şekilde uygulanmasıyla gerçekleştirilebilir. Netice sebebi ihtiva etmektedir; çünkü netice sebebin dönüştürülmüş bir görünüşüdür. Neticeye erişen bir kişi, sebebin önceki idrak edilmemiş yönünü kolaylıkla dışarı vurur ve birbirinden farklı olan yanlış anlamaları yok eder (Powers, 2007, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 63).

² Bir mitoloji ya da dine özgü tüm tanrıların birliğidir (“Büyü”, 2025).

³ Bu kısımda diğer mezheplerde özet şeklinde bilgi verilip konumuzu ilgilendiren Sa-skye mezhebinin üzerinde durulacaktır.

2.3. BUDİZM'DE VE TİBET BUDİZMİ'NDE BÜYÜ

Budizm'in erken dönemlerinde diğer dinlerde olduğu gibi metafizik, büyü ve sihir gibi uygulamalara iyi gözle bakılmamaktadır. Buddha bunların karanlık olduğunu, aydınlanmaya engel olduğunu söylerken kendisinin düşüncelerinin ise aydınlık olduğunu dile getirmektedir. Ancak Buddha'nın ölümünden sonra Budizm okullarında ritüelin olması gerektiğini hatta bu olmaz ise “Ben yaptım.” düşüncesi olacağına inanmaktadırlar. Bu duruma engel olmak düşüncesiyle egolarının yükselmemesi için Buddha'yı anımsatan heykel ve resimlerle zihinlerinde Buddha'yı canlandırmayı düşünmektedirler. Ruh çağırma, hipnoz ve geleceği tahmin etme gibi çeşitli görevleri olan keşişlerin bu doğaüstü güçleriyle kötü ruhlara karşı koruduğunu düşündükleri için bu tarz ritüeller yaygınlaşmaktadır. Hatta her mezhebin kendine göre sihirli formülleri bulunmaktadır (Kaya, 1999; Blofeld, 2002, aktaran İsi, 2020, s. 20).

Tibet'in Budizm'den önceki dinî inanışı olan ve Şamanizm ve animizm karışımından oluşan Bön dinî, sihir ve büyücülüğe dayanan bir dindi. Bu yüzden bu dindeki bazı tekniklerden Tibet Budizm'i etkilenmektedir. Tibet Budizmi'ne kaynaklık eden Tantra Budizmi (Uzunkaya, 2021, s. 48) “mantra denilen büyü formüllerini ezberlemeyi, el hareketleri olarak bilinen müdralar oluşturmayı, ritüel performans olarak bilinen maṇḍalaların kullanımı ile aydınlanmaya ulaşmayı amaçlar” (Dictionary of Buddhism, 2002; Blofeld, 2002; Buswell, 2004, aktaran İsi, 2020, s. 21).

Büyü formülleri, Buda sözünü temsil eden sembollerle gerçek yol üzerinde yürümeyi ifade etmektedir. Tantrik Budizm içerisinde büyü ile ilişkili kavramlar tantra, dhāraṇī (mistik formüller-mantra), yantra (mühür) ve mūdra (parmak kodları) terimleridir.” Bu terimler, “mükemmel araçlar olarak kutsal kodları büyü ile geliştirip öğretilerin korunmasını ve yanlış anlaşılmasını sağlar (Phuac, 2008, aktaran İsi, 2020, s. 21).

Eski Türklerde, İslamiyetten önce inanılan Şamanizmde bile büyü çeşitli sağültma işleminde, nazardan korunma vb. durumlar için yapılmaktadır. Budist Türklerin yaşadığı yerdeki kazı sonucunda tılsım ve muskalara rastlanmaktadır. Budist Uygurların kitaplarında tılsım şekilleri de görülmektedir. (İslam Ansiklopedisi, 2025). Hatta “Tantracılığın Budizm'e etkisiyle klasik metinler içinde bile dhāraṇī denilen büyü formüllerinin yazılmaya başlandığını söyleyerek bu dhāraṇīlerin bir tür muska olarak kimi öyküler içinde yer aldığını belirtmektedir” (Tezcan, 2001, aktaran İsi, 2020, s. 25).

Uygurcaya çevrilen büyüyle ilgili metinler iki başlık altında ele alınabilmektedir: Bunlardan ilki Budist öyküler içinde yer alan *Altun Yaruk*, *İnsadi Sudra* gibi kısa metinlerdir

(Demir & Yılmaz, 2007, s. 168). İkinci başlıkta ise direkt büyüü konu alan ve Tibetçeden çevrilen metinlere örnek olarak *Sitātapatradhāraṇī* ve *Uṣṇīṣa Vijayā Dhāraṇī* adlı eserler gösterilebilmektedir. Aslında bu dhāraṇīler bir büyü olmaktan çok mantra, mūdra, yantra ve meditasyon gibi uygulamalarla kişiyi kötü durum/tehlike ve ruhlardan koruma göreviyle birlikte kötü büyüü de yok etmek için kullanılan yöntemlerdir (İsi, 2020, s. 30).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŚRĪCAKRASAṂVARAMAṆḌALĀBHĪSAMAYA

3.1. ŚRĪCAKRASAṂVARAMAṆḌALĀBHĪSAMAYA: ÜZERİNE ÇALIŞMALAR VE İÇERİĞİ

Kursiv yazılı yazmanın ilk metni olan ve geç döneme ait eser özelliği gösteren *Śrīcakrasaṁvaramaṇḍalābhisamaya*'nın (Scharlipp, 1980; Elverskog, 1997; Ölmez, 1997; Ziema, 2005a; Kasai, 2008; Zieme, 2015, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 80) “fiziksel özellikleri ve içeriği hakkındaki ilk bilgileri” (Müller, 1928, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 81) F.W.K. Müller verirken bütünlüklü neşrini ise “BT VII içindeki A metninin birinci bölümü olarak 1-356 satırları arasında” (Kara & Zieme, 1976, aktaran Uzunkaya, 2021, s. 81) Georg Kara ve Peter Zieme hazırlamaktadır. Ketebe kaydını Y. Kasai'nin neşrettiği bu eseri, Puṇyaśrī'nin “14. yüzyılın başlarında tercüme ettiği düşünülmektedir” (Uzunkaya, 2021, s. 81).

Tantra Budizmine ilişkin bu eser, Sa-skya ekolü içerisinde çoğu Tibet Budizmi ekolünün dinî teori ve uygulamasında merkezî bir rol oynayan Cakraśaṁvara döngüsünü anlatır. Cakraśaṁvara kan içici Heruka ile karısı domuz başlı Vārāhī'nin oluşturduğu birleşik bir Tanrıdır ve bu birliktelikten oluşan karmaşık Tanrı Śaṁvara, Moğol döneminde Sa-skya ekolünün en sevilen Tanrısıydı. Metin, Heruka ile onun Tanrıça eşiyle Mahāyāna panteonunun 62 Tanrısını ihtiva eder. Ayrıca çok anlamlı, çok katmanlı sembol sistemi ile ona mensup ritüeller ve meditasyon yapma yoluyla *maṇḍala* hazırlama ve Tanrılara kurban sunma hakkındadır. Meditasyon esnasında mikrokosmos hâlindeki kişi *maṇḍala*nın geometrik düzleminde bedensel ve zihinsel birliktelik ile *maṇḍala* Tanrılarıyla makrokosmosa erişir (Kasai, 2008; Kara & Zieme, 1976, aktaran Ölmez & Uzunkaya, 2017, s. 78).

Bu bölümde *Śrīcakrasaṁvaramaṇḍalābhisamaya* adlı metnin transliterasyonu, tamskripsiyonu ve Türkiye Türkçesine aktarımı yapılmaktadır.

3.2. ŚRĪCAKRASAMVARAMAṆḌALĀBHĪSAMAYA ADLI METNİN TRANSLİTERASYONU VE TRANSKRİPSİYONU

U 0557-01

001 01 n(a)mo budaya namo dar[maya namo saṅgaya]

nmw pwd'y ' n'mw d'r /// / /// / /// /

002 02 [ṣir]i çakira sanvara

///y ç'kyr ' s'nv'r '

003 03 kılguluk

qylqw lwq

004 04 yaṇi ārsār ,,

y'nky 'rs'r ,,

005 05 [ör]iṭmāk

///ydm'k

006 06 çakira sanvara

ç'kyr ' s'nv'r '

007 07 sakingu ol

s'qynqw 'wl

008 08 māklig

m'klyk

009 09 ṣir[i]

ṣyr/

U 0557-02

- 010** 01 *bil[ig]*
 pyl//
- 011** 02 *sakıngu ol*
 s'qynqw 'wl
- 012** 03 *kılu kuṭaḍturmaklıg k[öñül]*
 qylw qwd'tdwrn'q lyq k/////
- 013** 04 *bolar ärsär başlag*
 pwl'r 'rs'r p'sl'q
- 014** 05 *töpötä v(a)žirlıg bag*
 twypw t' vsyr lyq p'q /... ..
- 015** 06 *kertgünç köñül öriṭmāk*
 kyrtkwnç kwnkwł 'w/rydm'k
- 016** 07 *bahşı öz ätöz*
 p'qşy 'wyz 't'wyz y/... ..
- 017** 08 *yolı mantal bolmış*
 ywl y m'nt'l pwlmyş
- 018** 09 *yäktä adırtl(ı)g sakın[gu ol] ...*
 y'kt' ''dyrtlq s'qyn// /// ...
- 019** 10 *adak uulları v(a)žir[lıg tüp äyägüläri]*

''d'q 'wwl l'ry vsyr /// //// ///// ////

U 0557-03

020 01 v(a)žirin arkura turkaru (*oku*: arkuru turkuru) ... [täri]

vsyr yn ''rqwr ' twrq'rw ... ///

021 02 v(a)žirlıg kärgü bintävir , [tüü]

vsyr lyq k'rkwy pynd'vyr , ///

022 03 oklug çıt aran [saç tırak]

'wq lwq çyt ''r'n /// /////

023 04 yalınayu turur oot sa[kıngu ol]

y'lyn'yw twrwr 'wwt s'///// ///

024 05 çakir ärür , adak uul[ları yeel]

ç'kyr 'rwr , ''d'q 'wwl /// ////

025 06 ag agzı üçgil oot [karın suv , yüräk tuprak]

''q ''qsy 'wyçkyl 'wwt ///// /// / ///// /////

026 07 tilgäni , köküz yiz

tylk'n y , kwykwz yyz t/... ..

027 08 sumer tag , baş sumer

swmyr t'q , p'ş swmyr

028 09 ätöz

't'wyz

U 0557-04

- 029 01 kool[ları]
qwwl ///
- 030 02 yamamadani bolarnı [sakıngu ol]
y'm'm'd'ny pwl'r ny // // //
- 031 03 ulatı tört otu[z alplar yoginilar pu ça u]
'wl'ty twyrt 'wtw/ // // // //
- 032 04 a koo r ti ma ka [oo tiri koo ka la]
' kww r ty m ' k' // // // //
- 033 05 ka he piri giri soo [su n si m ku użik]-
k' qy pyry kyry sww // // // //
- 034 06 läri birlä bolar[nı sakıngu ol]
l'ry pyrl' pwl'r // // // //
- 035 07 ... ärsär ,, töpö pul[liramalaya atl(1)g oron]-
y 'rs'r ,, twypw pwl// // //
- 036 08 ta kantakapale birlä pira[çanti , saç tågzinçük]
t' k'nt' k'p'ly pyrl' pyr'// // //
- 037 09 çal(a)ndara atl(1)g oronta [mahakañkala birlä]
ç'İnd'r ' 'tlq 'wrwn t' // // //

U 0557-05

- 038 01 çanta-akşa , *oŋ kulkak* [ođđiyana atl(1)g]
ç'nt' ''kş' , 'wnk qwlq'q ////////// //
- 039 02 oronta , kaŋk(a)la birlä *pir*[abavati , äŋsä]
'wrwn t' , k'nkkl' pyrl' *pyr*//////// / //
- 040 03 arbuda atlag oronta vi[katadamštiri (*oku*: vikatadanštre)]
'rpwd' 'tl'q 'wrwn t' vy////////
- 041 04 birlä mahanaşi , *bo* [kişedir tarıgl(a)g ärür]
pyrl' m'q' 'n'sy , *pw* ////////// //
- 042 05 sol kulkak gödvari *atl(1)*[g oronta sura]-
swl qwlq'q kwydv'ry 'tl/ //// // //
- 043 06 vairi , birlä vira[mati , kaş kavışığınta rama]-
v'yry , pyrl' vyr' //// / /// ////////// //// // /
- 044 07 *işvare* [atl(1)g oronta abita birlä]
'yşv'ry //// //// // ////////// //
- 045 08 *karvari* [iki köz tivikota atl(1)g oronta]
k'rv'ry //// //// //// //// //// //// //
- 046 09 *v(a)çirapiraba* [birlä laŋka-işvare , iki äŋin]
vçyr ' *pyr*'p' //// ////////// // //// //
- 047 10 *malavar* atlag oronta *v(a)çira*[diha birlä]
m'l'v'r 'tl'q 'wrwn t' *vçyr* ' /// / //

- 048 11 *turumaçaya , upak[işedira ärür , bo]*
twrwm 'ç 'y' , 'wp'k//////// / /// / //
- 049 12 *oron kök öñlög köñöl [tilgäni kök kalıkta]*
'wrwn kwyk 'wynklwk kwnkwł//////// /// ///// //
- 050 13 *yoridaçı ärür ,, iki kolçuk [kamarupa atl(1)g]*
ywryd'çy 'rwr ,, 'yky qwldwq//////// /////
- 051 14 *[o]ronta añkure birlä ayraç[ati iki köküz otivişa]*
//rwn t' 'nkkwry pyrl' 'yr'v/// /// ///// //////////
- 052 15 *[atl(1)g] oronta v(a)çira [çatile birlä]*
//// 'wrwn t' vçyr'//////// /////
- 053 16 *[mahabairava] bo kişedira tarıç[lag ärür]*
//// ////////// pw kyşydyr ' t'ryq/// ///

U 0557-06

- 054 01 *[kinçik tiri]şakuni atlag oron[ta mahavirya]*
//////// /// ş' kwñy 'tl'q 'wrwn // /// /////
- 055 02 *[birlä vay]uvigi , burun uçı koş[ala atl(1)g oron]-*
//// ///w vyky , pwrwn 'wçy kwş/// ///// /////
- 056 03 *[ta] v(a)çira huñ kara (oku: v(a)çirahunkara) , birlä s[urabahşi bo]*
// vçyr' qwnk k'r' , pyrl' s//////// //
- 057 04 *upakişedir yakıñkı tarıçl(a)g ağı[z kalinga]*

- 069 16 iki udluk soyuraşdira [atl(ı)g oronta]
 'yky 'wdlwq sw yw r'şdyr '///// ///// //
- 070 17 hayangirua , birlä şondini [iki baltır suvarna]-
 q'y'nkyrw ' , pyrl' şwındyny /// ///// /////

U 0557-07

- 071 01 divipa atlag oronta , akaş[agarbe birlä]
 dyvyp' 'tl'q 'wrwn t' , ''k'ş ///// /////
- 072 02 çakravarmıni , upamelapaka [yakınlı kuvran]-
 ç'kr ' v'rmyıny , 'wp' myl'p'k' ///// // /////
- 073 03 mak ärür , altı y(e)g(i)rmi ärä[k nagara atl(ı)g]
 m'q 'rwr , ''lty ykrmy 'nkr' / ///// /////
- 074 04 oronta , şiri heruka , birlä su[viri]
 'wrwn t' , şyry kyrwk' / pyrl' sw////
- 075 05 topık sintu atlag oronta [padmanarta]
 twpyq syntw 'tl'q 'wrwn t' /////
- 076 06 işvare , birlä mahab[ali bo şı]maş[an]
 'yşv'ry , pyrl' m'q' p/// // //m'ş//
- 077 07 ärür , tört ulug [ärjäk maru atl(ı)g oron]-
 'rwr , twyrt 'wlwq ///// //// /////
- 078 08 ta vairoçana [birlä] çakir[avartini , tiz]

- t' v'yrwç'n' //// ç'kyr / // // / //
- 079** 09 kuluda [at]lag oronta [v(a)çirasatva birlä]
 kwlwd' ///l'q 'wrwn t' /// / /// / ///
- 080** 10 mahavirya , bo upaşımaşan [sın]
 m'q' vyry ' , pw 'p' şym 'ş'n ///
- 081** 11 supurganlar yürüñ öñlüg ätöz [tilgäni]
 swpwrq'n l'r ywrwnk 'wynklwk 't'wyz // // //
- 082** 12 yer altınınta yoridaçı ärrür , bo ...
 yyr ''ldyn ynt' ywryd'çy 'rwr , pw ...
- 083** 13 ätözüg yol kılmaklıg ätöz [tilgäni]
 't'wyz wk ywl qylm'q lyq 't'wyz // // //
- 084** 14 ärrür , anta basa oom a huñ sarva [bira]
 'rwr , ''nt' p's' 'wwm 'qwnk s'rv' /// /
- 085** 15 yogini kaya vak çeta oom v(a)çira
 ywkyny k'y ' v'k çyt' 'wwm vçyr '
- 086** 16 [svaba]ua admako hañ , oom v(a)çir[a şutda]
 // // w ' ''dm'kw q'nk , 'wwm vçyr / // //
- 087** 17 [sarva d]arma v(a)çira şutdo hañ sarı[t]
 // // /'rm ' vçyr ' şwtdw q'nk s'ry/

U 0557-08

- 088 01 [kılı üç] kata sözlöp adiştit [kolungu ol]
//// // q't' swyz l'p 'dyşdyt // // //
- 089 02 [anta ba]sa oronl(a)rta ay til[gäni ärür]
//// //s' 'wrwn lrt' 'y tyl//// //
- 090 03 [yüräk]tä oom h , yürün [önlüg] v(a)çirasaṭva
//// t' 'wwm q , ywrwnk // // vçyr 's'dw '
- 091 04 *töpötä* nama hi sarıg⁴ önlüg va[iroçana] saç täg[zın]-
twypw t' n'm' qy s'ryq 'wynklwk v' // // s'ç t'k ///
- 092 05 çüktä saha hu kızıl önlüg *padma*[narta]-
çwk t' s'q' qw qysyl 'wynklwk p'dm' //
- 093 06 işvare , iki äñinl(ä)rtä poo-uuşat [he kara]
'yşv'ry , 'yky 'nkyn lrt' pww 'wwş't // //
- 094 07 önlüg şiri heruka , iki közl(ä)rtä huñ h[uñ]
'wynklwk şyry kyrwk' , 'yky kwyz lrt' qwnk q///
- 095 08 hoo , al *sarıg* önlüg v(a)çirsurya [kamag yüz]-
qww , 'l s'ryq 'wynklwk vçyr swry ' // // //
- 096 09 [lärtä] p(a)t h[an]g , yaşıl [ön]glüg [hayangirua]-
/// // pt q//k , y'syl ///klwk // // //
- 097 10 nı sakın[gu] ol , bo[lar ärsär alp yarıkı ärür]

⁴ Bu sözcük satırın üstüne yazılmıştır.

- ny s'qyn// 'wl , pw/// ///// //// ///// //
- 098** 11 *kinđiktä* [oom baŋ kızıl öŋlög v(a)çiravarahi]
kyñtyk t' /// //// ///// // / //
- 099** 12 *yüräktä haŋ yoŋ* [kök öŋlög ög yamini]
ywr'k t' q'nk ywnk /// // / //
- 100** 13 *agızta hiriŋ mo[ŋ yürüŋ öŋlög ög]*
''qyz t' qyrynkw mw// // / //
- 101** 14 *mohini , töpötä hiriŋ hiriŋ* s[arığ öŋlög]
mwqyny , twypw t' qyrynkw qyrynkw s/// // / //
- 102** 15 *ög sançalini , saç tığzinçüktä* [huŋ huŋ]
'wyk s'ñç'lyny , s'ç t'ksynçwk t' /// //
- 103** 16 *yaşıl öŋlög ög santarasi[ni kamag yüz]-*
y'şyl 'wynklwk 'wyk s'nt'r'sy// // / //
- 104** 17 *l(ä)rtä p(a)t p(a)t , tütün öŋlög* [çandika]
lrt' pt pt , twydw n'wynklwk /////
- 105** 18 *sakingu ol , bolar ärsär yog[ini yarıkı]*
s'qynqw 'wl , pwl'r 'rs'r ywk/// // / //
- 105a** 19 ... alku *inyana* satvanı siŋirmäk
 ... 'lqw 'ny'n' s'tw ' ny synkyrm'k
- 105b** 20 *ärür yänä öŋdünki tığ abişek* [bergü alt]miş iki bur[hanlıg mantalıg]
'rwr y'n' 'wynkdwnky t'k 'pyşyk ///// //myş 'yky pwr/// // / //
- 105c** 21 *alku burhanlar bodis(a)t(a)vlar ... kavşaılmış*
'lqw pwrq'n l'r pdystv l'r ... q'vş'dylmyş

U 0557-09

- 106 01 ärür , kaḡnıḡ oronınta [öḡüḡ öḡnüḡ]
'rwr , q'nk nynk 'wrwn ynt' ///// /// //
- 107 02 oronınta kaḡıḡ *köḡül*[ḡärü]
'wrwn ynt' q'nk yq *kwnkwl* ///
- 108 03 sakingu ol , munı munḡulayu
s'qynqw 'wl , mwny mwñḡwl'yw //... ..
- 109 04 sakınmak ärsär , yarık*larıḡ*
s'qynm'q 'rs'r , y'ryq *l'ryq* //... ..
- 110 05 anta basa yalınayur m[u]d[urug eligin alın]-
'nt' p's' y'lyn'ywr m/d// // ///// //
- 111 06 ta täḡzintürüp , *peḡ tep* [sözläḡü ol] ,
t' t'ksyndwrwp , *pynk typ* ////////// /// ,
- 112 07 huḡ *yüräktin* [y(a)ruk ünüp]
qwnk ywr'*k tyn* /// //////////... ..
- 113 08 mantalıḡ [alku burhanlar bodis(a)t(a)vlarnıḡ]
m'nt'l yq ///// ////////// /// ////////// /// //
- 114 09 kavṣatılmyş[ınta ötünüp käsürüp tapınıp , ḡa]
q'vṣ'tylmyş /// ////////// ////////// ////////// / //
- 115 10 huḡ baḡ hoo tep *käntü* öz[üḡ sıḡmıṣın sakı]-

- qwnk p'nk qww typ *k'ntw* 'wyz // // // // //
- 116** 11 nıp , oom yoga şutda *sarva darma* [yoga şutdo]
nyp , 'wwm ywk' şwtd' *s'rv' d'rm* ' // // // //
- 117** 12 hañ , tep iki ärmäz töz *tüp* bolmış [tep sakınmak]
q'nk , typ 'yky 'rm'z twyz twyp pwlmış /// // // //
- 118** 13 ärsär inyana satvanı *siñirmäk* [ärür yänä]
'rs'r 'yny'n' s'tw ' ny *synkyrm* 'k // // // //
- 119** 14 [öñ]*dünki* täg abişek *bergü altmış* [iki]
////dwnky t'k ''pyşyk *pyrkw* 'ltmyş ///
- 120** 15 *burhanlıg* mantalıg alku *burhanlar* [b]odi[s(a)t(a)vlar]-
pwrq'n lyq m'nt'l yq ''lqw *pwrq'n* l'r /wdy/// ///
- 121** 16 [nıñ] kavşaılınışınta *öt[ün]üp käsürüp* [tapıngu ol]
/// q'vş'dylmyş ynt' 'wyd//wp *k'swrwp* // // //
- 121a** 17 [huñ] bañ hoo tep *käntü özüg* ...
/// p'nk qww typ *k'ntw* 'wyz wk ...
- 122** 18 alku ançulayu *kälmişlär* maña [abişek berü]
''lqw ''nçwl'yw k'lmyş l'r m'nk' // // // //

U 0557-10

- 123** 01 y(a)[rlıka]zunlar tep , yalbarmak (*oku: yalvarmak*) *üzä* [oom]
y/////swn l'r typ , y'lp'rm'q 'wyz ' // //

- 124 02 *sarva* tatgda abişekda samaya şiri [huŋ]
s'rv't'tkd' ''pyşykd' s'm'y ' şyry ////
- 125 03 teyü abişek bermäk üzä , bilgä *biligl*[ig]
tyyw ''pyşyk pyrm'k 'wyz ' , pylk' *pylyk* l//
- 126 04 suv üzä бүтүн ätöz toşup , alku [kılınç]
swv 'wyz ' pwydwn 't'wyz twşwp , ''lqw /////
- 127 05 arıp , suv kalınçısı töpötä *toşup* [täg]-
''ryp , swv q'lynçw sy twypw t' *twşwp* ///
- 128 06 mäk üzä , heruka ög kaŋ ikigünü[ŋ ätöz]-
m'k 'wyz ' , kyrwk' 'wyk q'nk 'ykykw nw// /////
- 129 07 l(ä)rintä v(a)çira satv[a] , tört or[nagtakı devata]-
lryn t' vçyr ' s'tw / , twyrt 'wr////////
- 130 08 larnıŋ *töpöl(ä)rintä ratnasanb*[ave köŋül tilgän]-
l'r nynk twypw lryn t' r'tn' s'ñp///
- 131 09 täki devatalarnıŋ *töpöl(ä)rin*[tä akşobi til]
t'ky dyv't' l'r nynk twypw lryn //
- 132 10 tilgäntäki [devata]*larnıŋ* [töpölärintä abita]
tylk'n t'ky
- 133 11 ätöz tilgäntäki *devatalar*[nıŋ töpölärintä]
't'wyz tylk'n t'ky dyv't' l'r
- 134 12 varyoçana (*oku: vairoçana*) , tangarığ tilgändäki [devatalarnıŋ]
v'rywç'n' , t'nq'ryq tylk'n d'ky

- 135 13 töpöl(ä)rintä amogaşıdı burhan [bolmış]-
twypw lrynt' ''mwk'şyty pwrq'n /////
- 136 14 l(a)rın sakingu ol , bo ärsär kä[ntü özüg]
lryn s'qynqw 'wl , pw 'rs'r k'/// //// //
- 137 15 törütü sakınmak ärür ,, anta [basa kântü]
twyrwdw s'qynm'q 'rwr ,, 'nt' //// /////
- 138 16 özüg törütü sakınmış bol... ..
'wyz wk twyrwdw s'qynmyş pwl... ..
- 139 17 kılgu ol ,
qylqw 'wl ,
- 139a 18 v(a)žirlıg t(ä)ñri kızı ärür pipa a[tl(ı)g , kök öñlög ärip pipa tutar , pipa
üniñä tükälligig , munı üzä kök kalıkıg]
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr pyp' ''/// / /// ////////// // / /// / /// / /// / /// / /// / /// / /// /
// / /// / /// / /// /
- 139b 19 [toşg]urup tapınurbiz , bini v(a)çirini v(a)çira puç[iti a huñ]
///wrrp t'pynwrpyz , pyny vçyryny vçyr ' pwç/// / ///
- 139 20 v(a)žirlıg [t(ä)ñri kızı ärür bilir]
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr pylyr

U 0557-11

- 140 01 atl(ı)g , altun öñlög ärip [bilir tutar , bilir]
'tlq , ''ltwn 'wynklwk 'ryp ///// / ///

- 141 02 üniñä tükälligig , munı [üzä kök kalık]-
'wyn ynk' twyk'l lyk yk , mwny //// / /// /////
- 142 03 ıg toşgurup tapınurbiz , b[añşı v(a)çirini v(a)çira]
yq twşqwrwp t'pynwrpyz , p///// ////////// /// /
- 143 04 puçiti a huñ ∴ v(a)žirlıg t(ä)[ñri kızı ärür]
pwçyty ' qwnk ∴ vsyr lyq t/// /// / ///
- 144 05 kübrüg (*oku: küvrüg*) atl(ı)g , banduka hua [öñlüg ärip]
kwyprwk 'tlq , p'ndwk' qw ' ////////// ///
- 145 06 kübrüg (*oku: küvrüg*) tutar , *kübrüg* (*oku: küvrüg*) *üniñä* [tükälligig]
kwyprwk twd'r , kwyprwk 'wyn ynk' ////////// /// //
- 146 07 munı *üzä* k[ö]k kalıkıg to[şgurup tapınurbiz]
mwny 'wyz ' k//k q'lyq yq tw//////// //////////////
- 147 08 mirdaŋga v(a)çirini v(a)çira puçit[i a huñ] ✧
myrd'nkk' vçyryny vçyr ' pwçyt/ / ///
- 148 09 v(a)žirlıg t(ä)ñri kızı ärür s[ası]⁵ k[äñräk atl(ı)g] ...
vsyr lyq tñkry qyz y 'rwr s/// k//////// ///// ...
- 149 10 ärdini öñlüg ärip , sası kăñ[räk tutar sası]
'rdyny 'wynklwk 'ryp , s'sy k'nk/// ///// ///
- 149a 11 kăñräk üniñä tükälligig
k'nr'k 'wyn ynk' twyk'l lyk yk
- 150 12 munı üzä kök kalıkıg toşguru[p tapınurbiz]

⁵ Bu sözcük satırın üstüne yazılmıştır.

mwny 'wyz ' kwyk q'lyq yq twşqwrw/ //////////

- 151 13 murçi v(a)çirini v(a)çira puçiti a hu[ŋ] ✧
mwrçy vçyryny vçyr ' pwçyty ' qw//
- 152 14 v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı *ärür külçirgä* [atl(1)g]
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr kwylçyrk' ////
- 153 15 *kişu* hua önlüg ärip *külçirä* t[urur]
kynkşw qw ' 'wynklwk 'ryp kwylçyr' t///
- 154 16 *külçirä* turur ünkä *tükälligig* , [munı üzä]
kwylçyr ' twrwr 'wyn k' *twyk* 'l lykyk , /// /// /
- 155 17 [kö]k kalıkıg toşgurup tapınurbiz , [hasya]
///k q'lyq yq twşqwrwp t'pynwrpyz , /// /

U 0557-12

- 156 01 v(a)çirini v(a)çira puçiti a h[uŋ , v(a)žirlıg]
vçyryny vçyr ' pwçyty ' q/// / /// ///
- 157 02 t(ä)ŋri kızı ärür küvüz [atl(1)g kök]
tnkry qyz y 'rwr kwyv'z //// ///
- 158 03 önlüg ärip , küvüzlänü turur [küzvüzlänü]
'wynklwk 'ryp , kwyv'z l'nw twrwr ///// ///
- 159 04 turur ätözlüg ır *ünirä* [tükälligig]
twrwr 't'wyz lwk 'yr 'wyn ynk' ///// ///

- 160 05 muni üzä kök kalıkıg toşg[urup tapınur]-
mwny 'wyz ' kwyk q'lyq yq twşq//// //
- 161 06 biz , laşya v(a)çirini v(a)çira puçi[ti a huŋ] ❖
pyz , l'z y ' vçyryny vçyr ' pwçy// /
- 162 07 v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür ırag[u atl(ı)g kün]
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr 'yr'q/ ////
- 163 08 tugarıntakı täg öŋlüg är[ip]
twq 'r ynt'qy t'k 'wynklwk 'r//
- 164 09 ırnıŋ çıŋırç[ak]nıŋ ü[niñä tükälligig]
'yr nynk çynkyrç// nynk 'w// ////
- 165 10 muni üzä kök kalıkıg t[oşgurup tapınur]-
mwny 'wyz ' kwyk q'lyq yq t////////
- 166 11 biz , gite v(a)çirini v(a)çira puçiti a [huŋ] ❖
pyz , kyty vçyryny vçyr ' pwçyty ' ////
- 167 12 v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür [büdigçi atl(ı)g]
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr //////////
- 168 13 markat öŋlüg ärip büdiyü [turur]
m'rk't 'wynklwk 'ryp pwydyyw ////
- 169 14 büdiyü adakın täğşürü tur[urug muni üzä]
pwydyyw ''d'q yn t'kşwrw twr// /
- 170 15 kök kalıkıg toşgurup tapın[urbiz narda]
kwyk q'lyq yq twşqwrwp t'pyn////////

- 171 16 v(a)çirini v(a)çira puçiti a hu[η] ❖
vçyryny vçyr ' pwçyty ' qw//
- 172 17 v(a)žirlıg t(ä)ηri kızı ärür [hua çäçäk atl(ı)g]
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr // / //// ////

U 0557-13

- 173 01 kürküm öñlög ärip [hua] ç[äçäk tutar]
kwyrkwm 'wynklwk 'ryp // / ç//// ////
- 174 02 hualıg yagmurug yagıtu , oyun bäd[iz]
qw ' lyq y'qmwr wq y'qydw , 'wywn p'd//
- 175 03 ug , munı üzä kök kalıkıg toşgu[rup tapınurbiz]
wq , mwny 'wyz ' kwyk q'lyq yq twşqw/// //////////////
- 176 04 puşpam v(a)çirini v(a)çira puçiti a h[uη] ❖
pwşp'm vçyryny vçyr ' pwçyty ' q//
- 177 05 v(a)žirlıg t(ä)ηri kızı ärür tü[tsüg atl(ı)g]
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr twy//// ////
- 178 06 tütün öñlög ärip küli (oku: holu) tuñar [tütsüg]-
twytwm 'wynklwk 'ryp kwly twd'r //////////
- 179 07 lük bulutka oyun bädizkä [tükällig]ig
lwk pwlwt q' 'wywn p'dyz k' ////////// //yk
- 180 08 munı üzä kök kalıkıg [toşgur]up tapı[nur]biz ,

- mwny 'wyz ' kwyk q 'lyq yq /////wp t'py///pyz ,
- 181 09 tupam v(a)çirini v(a)çira puçiti a huŋ ,
twp'm vçyryny vçyr ' pwçyty ' qwnk ,
- 182 10 v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı⁶ ärür yula atl(i)g yaşın tã[g]
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr ywl' 'tlq y'syn t'/
- 183 11 öŋlög ärip yula tutar , yulanıŋ y(a)ruk-
'wynklwk 'ryp ywl' twd'r , ywl' nynk yrwq
- 184 12 ıŋa oyun bädizkã tükälligig , munı üz[ä]
ynk' 'wywn p'dyz k' twyk'l lykyk , mwny 'wyz /
- 185 13 kök kalıkıg toşgurup tapınurbiz , tipam
kwyk q'lyq yq twşqwrwp t'pynwrpyz , typ 'm
- 186 14 v(a)çirini v(a)çira puçiti a huŋ ∴ v(a)žirlıg
vçyryny vçyr ' pwçyty ' qwnk ∴ vsyr lyq
- 187 15 t(ä)ŋri kızı ärür ädgü yıdłıg suv atl(i)g
tnkry qyz y 'rwr 'dkw yyt lyq swv 'tlq
- 188 16 pıryanŋu (oku: pıryanu) hua öŋlög ärip yarımduk lab[ai tutar ädgü]
pyry'nkkw qw ' 'wynklwk 'ryp y'rymdwq l'p// //// ////

U 0557-14

- 189 01 yıdłıg suvlug yagmurka , oyun bädizkã

⁶ Bu sözcük satırın üstüne yazılmıştır.

- yɣt lyq swv lwq y'qmwr q' , 'ywn p'dyz k'
- 190** 02 tükälligig , munı üzä kök kalıkıg toşgur[up]
twyk'l lykyk , mwny 'wyz ' kwyk q'lyq yq twşqwr//
- 191** 03 tapınurbiz , gantam v(a)çirini v(a)çira puçiti a huñ ∴
t'pynwrpyz , k'nt'm vçyryny vçyr ' pwçyty ' qwnk ∴
- 192** 04 v(a)žirlıg t(ä)ñri kızı ärür [közüngü atl(ı)g]⁷ tokılıg (*oku*: tokulug) körklä
ät[öz]-
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr [kwyz wnkw ''tlq] twqylyq kwyrkl' 't'///
- 193** 05 lüg , küzki ay täg öñlüg ärip köžüngü tut[ar]
lwk , kwyz ky ''y t'k 'wynklwk 'ryp kwyswnkw twd//
- 194** 06 säviglig ätözkä eñig tümägkä tükälligi[g]
s'vyk lyk 't'wyz k' 'ydyk twym 'k k' twyk'l lyky/
- 195** 07 munı üzä kök kalıkıg toşgurup *tapınur*[biz]
mwny 'wyz ' kwyk q'lyq yq twşqwrwp t'pynwr///
- 196** 08 ad(a)rşa urupa v(a)çirini v(a)çira puçiti a huñ ∴
''drş ' 'wrwp' vçyryny vçyr ' pwçyty ' qwnk ∴
- 197** 09 v(a)žirlıg t(ä)ñri kızı ärür p[inpat a]ş atl(ı)g
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr p///// /ş 'tlq
- 198** 10 çapak hua öñlüg ärip *pinpat* [aş] *tutır*
ç'p 'k qw ' 'wynklwk 'ryp *pynp't* /// twd'r
- 199** 11 noş rasiyanlıg (*oku*: rasayanlıg) yagmurug *yag*[ıtu tur]uru[g]
nwş r'syy'n lyq y'qmwr wq y'q/// ///wr w/

⁷ Bu ifade Zieme'nin (1976: 40) ilavesidir.

- 200 12 muni üzä kök kalıkıg toşgurup tapınurb[iz]
mwny 'wyz ' kwyk q'lyq yq twşqwrwp t'pynwrp//
- 201 13 raşa v(a)çirini v(a)çira puçiti a hu[ɨ] ✧
r'z ' vçyryny vçyr ' pwçyty ' qw//
- 202 14 v(a)žirlıg t(ä)ɨri kızı ärür ton keđim (oku: kăđim) atl(ı)g]
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr twn kyt// ////
- 203 15 markat öñlüg ärip ton keđim (oku: kăđim) tuța[r]
m'rk't 'wynklwk 'ryp twn kytym twd'/'
- 204 16 ton keđimkă (oku: kăđimkă) büritigkă (oku: bürtügkă) kuçmakka
[tükälligig]
twn kytym k' pwrydyk k' qwçm'q q' ///// ////

U 0557-15

- 205 01 muni üzä kök kalıkıg toşgurup [tapınurbiz]
mwny 'wyz ' kwyk q'lyq yq twşqwrwp //////////////
- 206 02 sipiraşa v(a)çirini v(a)çira puçiti a huɨ ✧
sypyr's ' vçyryny vçyr ' pwçyty ' qwnk
- 207 03 v(a)žirlıg t(ä)ɨri kızı ärür nom uguşı atl(ı)g]
vsyr lyq tnkry qyz y 'rwr nwm 'wqwş y 'tl/
- 208 04 kunt hua öñlüg ärip , darma uday tuțar
kwñt qw ' 'wynklwk 'ryp , d'rm ' 'wd'y twd'r

- 209 05 eliglig ärip , akıgsız *mäñi*[kä tükälligig]
'ylyklyk 'ryp , ''qyqsyz *m'ncy* // // // // //
- 210 06 munı üzä kök kalıkıg *toşguru*[p tap]*ınur*[biz]
mwny 'wyz ' kwyk q'lyq yq *twşqwrw*// //ynwr///
- 211 07 darma ɖatu v(a)çirini v(a)çira [puçiti a huŋ] ✧
d'rm ' t'tw vçyryny vçyr ' // // // / //
- 212 08 tegü ol , bolar *ärürlär* ∴ a[nta basa] ...
tykw 'wl , pwl'r 'rwr l'r ∴ ''// // // ...
- 213 09 ärip tözi yok *mantaltaki* [devat]*alar*[ka]
'ryp twyz y ywq *m'nt'l t'qy* // // ' l'r //
- 214 10 köñülüg täğürüp , köñülüg *amırğurgu* ol
kwnkwl wk t'kwrwp , kwnkwl wk ' 'myrdqwrqw 'wl
- 215 11 törütgölük käzig ärür ∴ *bışrunguluk* käzig-
twyrwdkw lwk k'syk 'rwr ∴ *pyşrwnqw lwq* k'syk
- 216 12 ig bışrungalı küsäsär , öznüŋ yüräktäki
yk pyşrwnq'ly kwys 's'r , 'wyz nwnk ywr 'k t 'ky
- 217 13 huŋ użıktın y(a)ruk ünüp öz ätöz heruka
qwnk 'wsyk tyn yrwq 'wynwp 'wyz 't'wyz kyrwk'
- 218 14 ög kaŋtın başlap eyin käzigçä mantalıg
'wyk q'nk tyn p'sl'p 'yyyn k'sykç' m'nt'l yq
- 219 15 idişli tınl(ı)glı yertinçüg yomkını y(a)ruk
'ydyş ly tynlq ly yyrtynçwk ywmqy ny yrwq

- 220 16 yaşuk köñülgärmäk kılıp , *anta basa yomkı-*
y'şwq kwnkwl k'rm'k qylyp , 'nt' p's' ywmqy
- 221 17 *nıñ täpräşmişin sakınmak ärsär ,,*
nynk t'pr'şmyş yn s'qynm'q 'rs'r ,,

U 0557-16

- 222 01 *sorınçan taş tāmūr uşakl(a)rın (oku: uvşakların) täprätmişk[ä]*
swrynç'n t'ş t'mwr 'wş'q lryn t'pr'dmyş k/
- 223 02 *ogşatı ärür , anta basa ol y(a)ruklar berü*
'wqş'ty 'rwr , 'nt' p's' 'wl yrwq l'r p'rw
- 224 03 *yıgılı kälmeäk üzä olar barça eyin käzigçä*
yyqylw k'lm'k 'wyz ' 'wl'r p'rç' 'yyyn k'z ykç'
- 225 04 *taştınkı heruka ög kañka sıñmäk ärsär ,*
t'şdynqy kyrwk' 'wyk q'nk q' synkm 'k 'rs'r ,
- 226 05 *inçä kaltı täzäk könä suvın yıgımışka ogşa[1]*
'ynç' q'lty t's'k kwyi' swv yn yyqmyş q' 'wqş'd/
- 227 06 *ärür , anta basa ög t(ä)ñri kızı kañ heruka-*
'rwr , 'nt' p's' 'wyk tnkry qyz y q'nk kyrwk'
- 228 07 *ka sıñip , kañ heruka ymä yıgılı — yüüz[lüg]*
q' synkyp , q'nk kyrwk' ym' yyqylw — ywwz ///

- 229 08 iki koollug bolmak ärsär , *inçä kaltı m[ünüz]* (*oku: müyüz*)
'yky qwwl lwq pwl'm'q 'rs'r , 'ynç' q 'lty m/////
- 230 09 baka koolin butın yıgmış[ka ogşatı ärür]
p'q ' qwwl yn pwdyn yyqmyş // ///// //
- 231 10 anta basa kañ heruka ymä , *yüräk[ıntäki]*
'nt' p's' q'nk kyrwk' ym' , ywr'k /////
- 232 11 huñ użikkä siñip , *huñ użik* [ymä eyin]
qwnk 'wsyk k' synkyp , qwnk 'wsyk /// /////
- 233 12 kâzigçä çäkkä siñmäk ärsär [inçä kaltı]
k'syk ç' ç'k k' synkm'k 'rs'r ///// //y
- 234 13 yıçın (*oku: viçin*) oot birsi — siñä siñmişñä ogşatı
yyçyn 'wwt pyr sy — synk' synkmyş ynk' 'qş'dy
- 235 14 ärür , ol çäk ymä inçkä (*oku: yinçgä*) bolup añ (*oku: äñ*) üzlünç[ü]-
'rwr , 'wl ç'k ym' 'ynçk' pwlwp ''nk 'wyslwnç/
- 236 15 sintä közünmäz bolmışın sakınmak ärsär ,
synt' kwyswnm'z pwlmyş yn s'qynm'q 'rs'r ,
- 237 16 inçä kaltı tuz suvka si[ñm]işñä [ogşatı]
'ynç' q'ltı twz swv q' sy///yş ynk' /////
- 238 17 ärür , yıgmamış⁸ tuşdak[ı alk]u közünür
'rwr , yyq m ' myş twş t'q/ ///w kwyswnwr

⁸ <ma> hecesi satırın üstüne yazılmıştır.

U 0557-17

- 239 01 büdigçi tümäginä [kün t(ä)ñri] *orukıñ*[a suv]-
pwydykç' twym'kynk' //// ///// 'wrwq ynk/ ///
- 240 02 nuñ ärkäçlänmışinä ogşatı ärür , töz[tä]
nwnk 'rk'çl'nmyş ynk' 'wqş'ty 'rwr , twyz //
- 241 03 büdigçikä , kün t(ä)ñrikä taloy ügüzkä *ogşatı*
pwydykçy k' , kwyn tnkry k' t'lwy 'wykwz k' 'wqş'dy
- 242 04 ärür , siñip közünmäz bolmışı *ärsär* , suv
'rwr , synkyp kwyswnm'z pwlmyş y 'rs'r , swv
- 243 05 kaparması suvka siñmişinä , *kök kal*[ık]-
q'p'rm ' sy swv q' synkmyş ynk' , *kwyk q* 'l//
- 244 06 ta yili (*oku*: yelü) kögän közü[nmäz] bol[mışınä ogşatı]
t' yyly kwyk'n kwysw//// pwl/// //// /////
- 245 07 ärür , öñtünki [beş tör]*lüg* [yöläşürüg]*lär*
'rwr , 'wynkdwnky /// ////lwk ////////// l'r
- 246 08 soka töz tüp *yöläşürüglär ä*[rür] , k[enki üç]
swq ' twyz twyp ywl'şwrwk l'r '/// , k/// ////
- 247 09 törlüg yöläşürüglär , olarta
twyrlwk ywl'şwrwk l'r , 'wl'r t'

- 248 10 butık ıbık yölüşürüglär ärürlär , [bo är]sär
pwydy ypyq ywl'swrwk l'r 'rwr l'r , // //s'r
- 249 11 uçıkguluk (*oku*: uçukguluk) kâzig ärür ,, *anta bas*[a]
'wyqqw lwq k'syk 'rwr ,, 'nt' p's/
- 250 12 dyanl(a)rın sakınu darnil(a)rın söz[lägü] ol ,
dy'n lryn s'qynw d'rny lryn swyz //// 'wl ,
- 251 13 sakingu dyanı ärsär devatalarnıy yüräk-
s'qynqw dy'n y 'rs'r dyv't' l'r nynyk ywr'k
- 252 14 *intäki* urug užıkl(ä)rintin darnınıy öñi
ynt'ky 'wrwq 'wsyk lryn tyn d'rny nynyk 'wynky
- 253 15 *şantıknıy* yürüñ öñlüg *ärip* monçuk[ka]
ş 'ntyk nynyk ywrwnk 'wynklwk 'ryp mwnwq //
- 254 16 *ogşatı* tızılü ok tülüki täg ,,
'wqş'ty tysylw 'wq twylwky t'k ,,
- 255 17 barmışın , poştıknıy sarıg öñ[lüg]
... .. p'rmyş yn , pwştyk nynyk s'ryq 'wyn////

U 0557-18

- 256 01 *ärip* yalınayu turur oğlugin yalınlugin⁹ çuglamış kuş *yügi*[ñä]
'ryp y'lyn'yyw twrwr wqlwq yn y'lynlyq yn wq l'myş qwş ywky///

⁹ Bu ikileme satırın üstüne yazılmıştır.

- 257 02 ogşatı barmışın , vaşıkaraniñ kızıl
'wqş'ty p'rmyş yn , v'şyk'r' nynk qysyl
- 258 03 öñlüg ärip , tämir käşänkä (*oku: kişänkä*) ogşatı bir-
'wynklwk 'ryp , t'myr k'ş'n k' 'qş'ty pyr
- 259 04 si birsiñä ilişü tururın , abiçaruknu[ñ]
sy pyr synk' 'ylyşw twrwr yn , 'pyç'rwk nw//
- 260 05 kara öñlüg ärip tärk tavrak bartaçı yig (*oku: ik*) osu[g]-
q'r' 'wynklwk 'ryp t'rk t'vr'q p'rt'çy yyk 'wsw/
- 261 06 lug ärürin yeg üstünki s[id]iniñ devatanıñ¹⁰ öñ-
lwq 'rwr yn yyk 'wysdwnky s//y nynk dyv't' nynk 'wynk
- 262 07 i[ñ]ä ogşatı öñlügin tizilü kañniñ
y// 'wqş'ty 'wynklwk yn tysylw q'nk nynk
- 263 08 agıztın ünüp ögnüñ agızça [kiri]p
'qyz tyn 'wynwp 'wyk nwnk 'qyz ç' ///p
- 264 09 yüräkintäki urug użıkkä tägi[nip]
ywr'k ynt'ky 'wrwq 'wsyk k' t'ky///
- 265 10 tin ünüp , kañniñ v(a)çır [yolıña] kiri[p]
tyn 'wynwp , q'nk nynk vçyr //kry/
- 266 11 yüräkintäki urug użıkkä ki[rip tä]gzinü
ywr'k ynt'ky 'wrwq 'wsyk k' ky/// //ksynw
- 267 12 tururın sakınıp d(a)rnıl(a)rın söz[läğü] ol , [otıra]-

¹⁰ < devatanıñ > kelimesi satırın üstüne yazılmıştır.

- twrwr yn s'qynyp drny lryn swyz /// 'wl , ////
- 268 13 sinça yıgsar , s(a)r(a)svaṭi devataların *ärsär* ,
synç' yyqs'r , srsv'dy dyv't' l'r nynk 'rs'r ,
- 269 14 ikägünün (*oku: ikigünün*) arasinta tägzinü tururın *sakınıp*
'yk'kw nwnk ''r'syn t' t'ksynw twrwr yn s'qynyp
- 270 15 d(a)rni sözlägü ol , iki y(e)g(i)rmi yoginılarnı
drny swyz l'kw 'wl , 'yky ykrmy ywkyny l'r nynk
- 271 16 ärsär öz öz yüräkin[tä]ki urug użik[lär]i-
'rs'r 'wyz 'wyz ywr'k yn// ky 'wrwq 'wsyk /// y
- 272 17 niñ tägräsintä sol[tın] *tägzinü turur*[ın]
nynk t'kr'syn t' swl /// t'ksynw twrwr //

U 0557-19

- 273 01 *sakınıp* d(a)rni sözlägü ol , olartın ü[n]m[iş]
s'qynyp drny swyz l'kw 'wl , 'wl'r tyn 'wy/m//
- 274 02 y(a)ruk üzä kántü öz başlap alku kamag
yrwq 'wyz ' k'ntw 'wyz p'şl'p ''lqw q'm'q
- 275 03 tınl(ı)glarnı alku ayıg kılınçl(a)rın alku
tynlq l'r nynk ''lqw ''yyq qylynç lryn ''lqw
- 276 04 ämgäk tolgakl(a)rın öçürüp *amırtgurup* alku
'mk'k twlq'q lryn 'wyçwrwp ''myrdqwrwp ''lqw

- 277 05 burhanlarnıñ bodis(a)t(a)vlarnıñ *ıdok* köñüll(ä)rin
pwrq'n l'r nynk pwdystv l'r nynk 'ydwq kwnkwl lryn
- 278 06 yorıtu tavraıu turur sakınıp , oom şiri v(a)çira
ywrydw t'vr'dw twrwr s'qynyp , 'wwm şyry vçyr '
- 279 07 he he ru ru *kañ huñ huñ p(a)t* , ðakini
qy qy rw rw *q'nk qwnk qwnk pt* , t'kyny
- 280 08 çala sanbara (*oku*: sanvara) svaha , *heruka*[nıñ harday] d(a)rni[sı ärür ,]¹¹
ç'l' s'np'r' sv'q' , *kyrwk' ////* /drny [sy 'rwr ,]
- 281 09 oom hiri h h huñ *hu[ñ p(a)t]* , *herukanıñ upa-*
'wwm qyry q q qwnk *qw//* // , *kyrwk'* nynk 'wp'
- 282 10 harday d(a)rni[sı ärür , oom [v(a)çir]a varyoçaneyi (*oku*: vairoçaneyi)
q'rt'y drny sy 'rwr , 'wwm *////* ' v'rywç'ny yy
- 283 11 huñ huñ p(a)t svaha , v(a)çiravarahiniñ *harday*
qwnk qwnk pt sv'q' , vçyr ' v'r'qy nynk q'rt'y
- 284 12 d(a)rni[sı ärür , oom sarva buda *ðakiniyi* v(a)çira
drny sy 'rwr , 'wwm s'rv' pwd' t'kyny yy vçyr '
- 285 13 varnaniyi huñ huñ p(a)t svaha , v(a)çiravarahi-
v'rn'ny yy qwnk qwnk pt sv'q' , vçyr ' v'r'qy
- 286 14 nıñ upaharday d(a)rni[sı ärür , *lañ , mañ* , [hañ]
ny/k 'wp' q'rd'y drny sy 'rwr , l'nk , m'nk , *////*
- 287 15 *bañ* , tañ , pu , ça , uu , a , [koo , r , ti , ma ,]

¹¹ Bu ifade Zieme'nin (1976: 43) ilavesidir.

p'nk , t'nk , pw , ç' , 'ww , ' , /// / / / / / / /

- 288 16 *ka , oo , tiri , koo , ka , l , ka , [he] , piri ,*
k' , 'w , tyry , kww , k' , l , k' , // , pyry ,
- 289 17 *g[ir]i , [s]o , su , na , si , m , ku , huŋ h[u]ŋ*
k//y , /w , sw , ñ' , sy , m , kw , qwnk q//k

U 0557-20

- 290 01 *[haŋ ha]ŋ huŋ huŋ hoŋ hoŋ , tep terin kuvrag*
//// //nk qwnk qwnk qwnk qwnk , typ tyryn qwr'q
- 291 02 *dev[a]taların bo d(a)rnisin kaltı yaragıta*
dyv/t' l'r nynk pw drny syn q'lty y'r'q ynt'
- 292 03 *sözläğü ol , d(a)rni sözlägülük yarağıg ärür ,*
swyz l'kw 'wl , drny swyz l'kwlwky'r'dyq 'rwr ,
- 293 04 *anta basa bali tapıg ärsär , balika iç tapıg*
'nt' p's' p'ly t'pyq 'rs'r , p'ly q' 'y'ç t'pyq
- 294 05 *birlä suv bägni kodup , oom v(a)çıra amırta*
pyrl' swv p''kny qwdwp , 'wwm vçyr ' 'myrt'
- 295 06 *d(a)rnini sözläyü yänä iç tapıgtın saçıp*
drny ny swyz l'yw y'n' 'yç t'pyq tyn s'çyp
- 296 07 *arıtıp , suvabaua d(a)rni üzä kurug sakınıp*
'rydyp , swv p'w ' drny 'wyz ' qwrwq s'qynyp

- 297 08 kurugta a užiktin keņ *alkıg* kapalanıņ
qwrwq t' ' 'wsyk tyn kynk ''lqyq k'p'l' nynk
- 298 09 içintä om a huņ užikl(ä)*rtin* bilgä biliglig
'yçynt' 'wm ' qwnk 'wsyk *lr tyn* pylk' pylyklyk
- 299 10 rasiyanlıg (*oku*: rasayanlıg) ulug t[alo]y [ügü]z [tol]u törütüp ,
r'syy'n lyq 'wlwq t//y /////z ///w twyrwdwp ,
- 300 11 oom a huņ üzä *kuṭadṭurup* , *anta basa*
'wwm ' qwnk 'wyz ' *qwd'tdwrwp* , ''nt' p's'
- 301 12 öñtün uṭru kök kalıkta — *kṣanta* altmış
'wynkdwn 'wdrw kwyk q'lyq t' — *kṣ'n t' ''ltmyṣ*
- 302 13 iki *burhanlıg* mantalıg sakınıp y(a)ruk tözlüg
'yky *pwrq'n* lyq m'nt'l yq s'qynyp yrwq twyz lwk
- 303 14 suvsılıg yoltın tartıp aşanu tururl(a)rın
swvsy lyq ywl tyn t'rtyp ''ṣ'nw twrwr lryn
- 304 15 sakınıp , oom v(a)çıra aralı hoo ça huņ baņ
s'qynyp , 'wwm vçyr ' ''r'ly qww ç' qwnk p'nk
- 305 16 hoo , v(a)çıra ḍakini samaya stom tiriṣa *hoo* ,
qww , vçyr ' t'kyny s'm'y ' stwm tyryṣ ' qww ,
- 306 17 oom a huņ tep üç ärsär yeti ärsär sözläp
'wwm ' qwnk typ 'wyç 'rs *r* yyty 'rs'r swyz l'p

- 307 01 ötüngü ol , tört otuz alplarnıñ psak
'wydwnkw 'wl , twyrt 'wtwz 'lp l'r nyny ps'k
- 308 02 d(a)rnısı üzä ymä ötüñüp öñtünki täg
drny sy 'wyz ' ym' 'wydwnwp 'wynkdwnky t'k
- 309 03 taş iç köñültin bälgülüg bolmış tapıg üzä
t's 'yç kwnkwl tyn p'lkwlwk pwlmyş t'pyq 'wyz '
- 310 04 tapınıp , çañ v(a)çır tutup yänä iki bölök säkiz
t'pynyp , ç'nk vçyr twdwp y'n' 'yky pwylywk s'kyz
- 311 05 padak ögdilär üzä ögüp kü[sä]miş küsüşin
p'd'k 'wydy l'r 'wyz ' 'wykwp kwy//myş kwyswş yn
- 312 06 kut kolungu ol , bali y(a)ratıgı ärür ∴
qwt qwlwnqw 'wl , p'ly yr'dyq y 'rwr ∴
- 313 07 anta basa aş *aşguka* (oku: aşanuka) elig [ta]p[ı]gnıñ
'nt' p's' 'ş 'şqw q' 'ylyk //p/q nyny
- 314 08 yañın işlägü ol , k(a)vıra yañı ärsär , sol
y'nkyn 'yşl'kw 'wl , kvyr 'y'nk y 'r s'r , swl
- 315 09 ayata beş yalpırgaklıg — lenhua sakınıp
'y ' t' pyş y'lpıyq'q lyq — lynyw ' s'qynyp
- 316 10 özänintä öñtünintin başlap soltın tägz-
'wys'n ynt' 'wynkdwn yntyn p'sl'p swl tyn t'kz
- 317 11 intürü beş yalpırgakl(a)rınta , oom bañ ,

- yntwrw pyş y'lpıyırq'q lryn t' , 'wwm p'nk ,
- 318** 12 haŋ yon , hiriŋ moŋ , hiriŋ hiriŋ , huŋ
 q'nk ywnk , qyrynkn mwnk , qyrynkn qyrynkn , qwnk
- 319** 13 huŋ , p(a)t p(a)t , bolarnı altı yogini sakingu
 qwnk , pt pt , pwl'r ny ''lty ywkyny s'qynqw
- 320** 14 ol , ulug ärnäktä ulatı beş tırnaklarta (*oku: tırnaklarta*)
 'wl , 'wlwq 'nkr'k t' 'wl'ty pyş tynkr'q l'r t'
- 321** 15 olarnıŋ yıgılmyş oırasında , oom h
 'wl'r nıynk yyqylmyş 'wdr 'synt' , 'wwm q
- 322** 16 [n(a)m]a he , saha huu , poo-uuşat he , huŋ
 // ' qy , s'q ' qww , pww 'ww ş't qy , qwnk
- 323** 17 *huŋ hoo* , p(a)t haŋ , bolarnı altı alplar
 qwnk qww , pt q'nk , pwl'r ny ''lty 'lp l'r
- 324** 18 *sakınıp* , barçanı ay tilgänilig oron[ta]
 s'qynyp , p'rç' ny ''y tylk'n y lyk 'wrwn //

U 0557-22

- 325** 01 yalınayu sakingu ol , öz öz d(a)rnilarıŋa
 y'lyn'yw s'qynqw 'wl , 'wyz 'wyz drny l'r ynk'
- 326** 02 *oom* a huŋnı ulayu sözläp , sıyıklı (*oku: sıvıklı*)
 'wwm ' qwnk ny 'wl'yw swyz l'p , syyyq ly

- 327 03 yumgaklı diravilar üzä tapınıp , iki
ywmq'q ly dyr'vy l'r 'wyz ' t'pynyp , 'yky
- 328 04 eligl(ä)rin bir ikintiškä sürtüp , todmış-
'ylyk lryn pyr 'ykyntyş k' swyrdwp , twdmyş
- 329 05 ın kanmışın sakınıp , sol atsız ärnäk
yn q'nmyş yn s'qynyp , swl ''tsyz 'nkr'k
- 330 06 üzä alinka tamgakka , yüräkkä tägürüp
'wyz ' ''lyn q' t'mq'q q' , ywr'k k' t'kwrwp
- 331 07 devatal(a)r öz ätözkä siñmişin sakınıp ,
dyv't' lr 'wyz 't'wyz k' synkmyş yn s'qynyp ,
- 332 08 iki eligl(ä)rin toşgurup kudar susgak
'yky 'ylyk lryn twşqwrwp qwd'r swsq'q
- 333 09 agızın otçuk , aş içgülärni örtägülük
''qyz yn 'wtçwq , ''ş 'yçkw l'r ny 'wyrd'kwlwk
- 334 10 diravi sakınıp , içtin sınarkı oot mantal
dyr'vy s'qynyp , 'yçtyn synk'r qy 'wwt m'nt'l
- 335 11 yañı üzä aşangu ol , aş yaratıg ärür ∴
y'nky 'wyz ' ''ş'nqw 'wl , ''ş y'r'dyq 'rwr ∴
- 336 12 anta basa iryapat yaratıg ärsär , öz ätöz
''nt' p's' 'yry'p't y'r'dyq 'rs'r , 'wyz 't'wyz
- 337 13 başlap alku közünmälärni heruka , sözlämiş
p's'l'p ''lqw kwswnm' l'r ny kyrwk' , swyz l'myş

- 338 14 äştılmiş alku ünlärni d(a)rni , köñüldäki
 'şdylmyş ''lqw 'wyn l'r ny drny , kwnkwl d'ky
- 339 15 alku ilig adkak sakınçlarnı inyana bilgä
 ''lqw 'ylyk ''dq'q s'qynç l'r ny 'yny'n' pylk'
- 340 16 bilig ärür tep munçulayu bilip , adkangu töz-
 pylyk 'rwr typ mwnçwl'yw pylp , ''dq'nqw twyz
- 341 17 lüg devatalar içtin s[ıñ]arkı devatalar
 lwk dyv't' l'r 'yçtyn s//k'rqy dyv't' l'r

U 0557-23

- 342 01 tapınu tururın sakınıp adkangul(a)rıg aklamak-
 t'pynw twrwr yn s'qynyp ''dq'nqw lryq ''ql'm'q
- 343 02 sız amramaksız köñülin tägingü ol , iryapat
 syz 'mr'm'q syz kwnkwl yn t'kynkw 'wl , 'yry'p't
- 344 03 yarait (*oku: yaratıg*) ärür ∴ munuñ ulalu kälmiş bahşıları
 y'r'yt 'rwr ∴ mwnwnk 'wl'lw k'lmyş p'qşy l'ry
- 345 04 ärsär , v(a)çiradare , v(a)çirapani , sarhapa ,
 'rs'r , vçyr ' d'ry , vçyr 'p'ny , s'rq'p' ,
- 346 05 nagarçune , şavaripa , luyupa , darikapa , v(a)çira-
 n'k'rçwny , ş'v'ryp' , lwywp' , d'ryk'p' , vçyr '
- 347 06 gantipa kurmapada , çalandarapa , kiraşna-

- k'nty p' kwrm'p'd' , ç'l'nd'r ' p' , kyr'şn'
- 348** 07 çaryapa , guhapa , viçayapada , tilopa
 ç'ry ' p' , kwq'p' , vyç'y ' p'd' , tylwp'
- 349** 08 naropa , abakirti , *vagişvarapa* , *pirtya-*
 n'rup' , ''p'kyrty , *v'kyşv'r ' p' , pyrty '*
- 350** 09 kuda , mal losau-a *bahşı* , ulug saskaua
 kwd' , m'l lws'w ' *p'qşy* , 'wlwq s'sk'w '
- 351** 10 bahşı , irçibsun bahşı , *saskaua* pantit
 p'qşy , 'yrçypsw'n p'qşy , s'sk'w ' p'ntyt
- 352** 11 bahşı , pagispa bahşı , bolar ärürlär ,
 p'qşy , p'qysp' p'qşy , pwl'r 'rwr l'r ,
- 353** 12 yintäm içtin sijnarkı mantal bışrunmak-
 yynt'm 'yçtyn synk'rky m'nt'l pyşrwnm'q
- 354** 13 ıg yol kılmaklıg abisamay ärür ,,
 yq ywl qylm'q lyq ''pys'm'y 'rwr ,,
- 355** 14 pagispa bahşının yañta körüp *m(ä)n*
 p'qysp' p'qşy ñynk y'nk t' kwyryw *mn*
- 356** 15 *punyaşiri* ävirtim ∴
 pwny ' şyry 'vyrtym ∴

3.3. ŚRĪCAKRAŚAṂVARAMAṆḌALĀBHĪSAMAYA ADLI METNİN TÜRKİYE TÜRKÇESİNE AKTARIMI

U 0557-01

001	01	Buddhā'ya saygı, Dhar[mā'ya saygı, cemaate (saṅghā)'ya saygı.]
002	02	[Śr]īcakrasaṁvara ...
003	03	gerçekleştirmek için ...
004	04	ritüel ise ...
005	05	ortaya çıkarma ...
006	06	Cakrasaṁvara ...
007	07	düşünecektir. ...
008	08	-mekli ...
009	09	Śr[ī] ...

U 0557-02

010	01	bil[gi] ...
011	02	düşünecektir. ...
012	03	yaparak mutlu olmaya ilişkin z[ihin]
013	04	bunlar ise, başlangıç ...
014	05	tepede <i>vajra</i> bağı ...
015	06	dindarlığı uyandırma ...
016	07	Guru kendi bedeni(nin) ...
017	08	defa maṇḍala olmuş ...
018	09	şeytandan farklı tasavvur ed[ecektir.] ...
019	10	ayak tabanları vajra [temeli, kaburga kemikleri]

U 0557-03

020	01	vajrayı boylamasına ve enlemesine ... [deri]
021	02	vajra perdesi ₂ , [tüy]
022	03	ok çiti ₂ , [saç ve tırnak]
023	04	parlayan ateş (şeklinde) tasavvur [edecektir.]
024	05	tekerlektir. Ayak taban[ları rüzgar],
025	06	edep yeri üçgeni ateş, [karın, su, kalp, toprak]
026	07	tekerleği, göğüs, omurga

- 027 08 Sumeru Dağı, baş Sumeru
028 09 beden

U 0557-04

- 029 01 kol[ları]
030 02 Yamamathānī bunları [tasavvur edecektir.]
031 03 Ve diğerleri 24 [Vīra ve Yoginīler pu ja u]
032 04 āḥ go ra de ma ka [o tri ko ka la]
033 05 ka he pre gri so [su na si ma ku hece]-
034 06 leri ile bunlar[ı tasavvur edecektir.]
035 07 ... ise: Tepe Pul[liramalaya adlı yer]-
036 08 de Khaṇḍakapāla ile Pra[caṇḍā, saç tepesi]
037 09 Jālandhara adlı yerde [Mahākāṇkāla ile]

U 0557-05

- 038 01 Caṇḍākṣī, sağ kulak [Oṭṭiyāna adlı]
039 02 yerde Kaṇkāla ile Pra[bhāvatī, ense]

040	03	Arbuda adlı yerde Vi[kaṭadamṣṭrī]
041	04	ile Mahānāśā bu [Kṣetra alan(1)dır.]
042	05	Sol kulak Godāvarī adlı [yerde Sura]-
043	06	vairī ile Vīra[matī, kaşların karşı karşıya geldiği yerde Rame]-
044	07	śvara [adlı yerde Amitābha] ile
045	08	Kharvarī, [iki göz Devīkota adlı yerde]
046	09	Vajraprabha [ile Lañkeśvara, iki omuz]
047	10	Mālabar adlı yerde Vajra[dehā ile]
048	11	Drumachāyā Upakṣetra [tarlasıdır. Bu]
049	12	yer mavi renkli zihin [tekerleği gökyüzünde ₂]
050	13	yaşayacaktır. İki koltuk altı [Kāmarūpa adlı]
051	14	yerde Aṅkura ile Airāva[tī, iki göğüs Oṭeviśa]
052	15	[adlı] yerde Vajra[jaṭila ile]
053	16	[Mahābhairava] bu Kṣetra alan[(1)dır.]

U 0557-06

054	01	[Göbek Tri]śakune adlı yer[de Mahāvīra]
055	02	[ile Vāy]uvegā, burun ucu Koś[ala adlı yer]-
056	03	[de] Vajrahūmkāra ile S[urābhakṣī bu]

- 057 04 Upakṣetra tarlasının ağ[zı Kaliṅga]
058 05 adlı yerde Subhadra [ile Śyāmādevī],
059 06 damak Lampāka adlı yerde Va[jraprabha]
060 07 ve Subhadrā bu sıcak bölgededir. Yü[rek Kāñci]
061 08 adlı yer[de] Mahābhairava [ile Haya]-
062 09 karṇā, [edep yeri Himālaya adlı yerd]e Vi[rū]-
063 10 pākṣe [ile Khagānanā bu Upaṇanto (denilen) sıcak bölgede, bu yer]
064 11 kırmızı renkli dil [tekerleğidir]
065 12 İdrar yolu Pretapurī [adlı yerde]
066 13 Mahābala ile Cakravegā [arka yol]
067 14 Gṛhadeva adlı yerde [Ratnavajra]
068 15 ile Khaṇḍarohā bu Melāpaka (toplantı yerine) [toplanmaktadır.]
069 16 İki uyluk kemiği Sourāṣṭra [adlı yerde]
070 17 Hayagrīva ile Śauṇḍinī [iki baldır Suvarṇa]-

U 0557-07

- 071 01 dvīpa adlı yerde Ākāś[agarbha ile]
072 02 Cakravarmiṇī, Upamelāpaka (denen) [yakındaki toplan]-
073 03 ma (yeri)dir. On altı parmak uzunluğu [Nāgara adlı]

074	04	yerde Śrīheruka ile Su[vīrā],
075	05	ayak bileği Sindhu adlı yerde [Padmanarte]
076	06	śvara ile Mahāb[alā bu Ś]maś[āna]-
077	07	dır. Dört baş[parmağı Maru adlı yer]-
078	08	de Vairocana [ile] Cakr[avartinī, diz]
079	09	Kulatā [ad]lı yerde [Vajrasattva ile]
080	10	Mahāvīryā (vardır). Bu Upaśmaśāna (denilen)
081	11	mezarlıklar ₂ beyaz renkli beden [tekerleği](ni oluşturarak)
082	12	yer altında yaşayacaktır. Bu ...
083	13	bedene yol açan beden [tekerleği]-
084	14	dir. Bundan sonra da om āḥ hūṃ sarva [vīra]
085	15	yoginī kāya vāk citta om vajra
086	16	[svabhā]va ātmako haṃ om vajr[a śuddhāḥ]
087	17	[sarva d]harmāḥ vajra śuddho haṃ (hecelerini) ezberden

U 0557-08

088	01	[okuyarak, üç] kere söyleyince büyü gücü (için) [yalvaracaktır].
089	02	[Ondan son]ra yerlerde ay [tekerleğidir.]
090	03	[Kalp]te om ha, beyaz renkli Vajrasattva,

091	04	başta nāma he, sarı renkli Va[irocana], (Uṣṇīṣa denen) saç [tepe]-
092	05	sinde svāhā hu, kırmızı renkli Padma[narte]-
093	06	śvara, iki omuzlarında pauṣaṭṭ [he siyah]
094	07	renkli Śrīheruka, iki gözünde hūṃ [hūṃ]
095	08	ho, kırmızı-sarı renkli Vajrasūrya, [bütün yüz]-
096	09	[lerde] phaṭ haṃ, yeşil renkli [Hayagrīva]-
097	10	yı tasavvur ed[ecek]tir. Bun[lar ise Vīra zırhıdır.]
098	11	Göbekte [oṃ vaṃ, kırmızı renkli Vajravārāhī],
099	12	kalpte haṃ yom, [mavi renkli anne Yaminī],
100	13	ağızda hriṃ mom, [beyaz renkli anne]
101	14	Mohinī, tepede hreṃ hreṃ [sarı renkli]
102	15	anne Sañcālinī, (Uṣṇīṣa denen) saç tepesinde [hūṃ hūṃ],
103	16	yeşil renkli anne Santrāsi[nī bütün uzuv]-
104	17	larda phaṭ phaṭ, duman renkli [Caṇḍikā](yı)
105	18	tasavvur edecektir. Bunlar ise Yog[inī zırhı]
105a	19	... bütün Jñānasattva'ya batırma-
105b	20	dır. Yine önceki gibi Abhiṣeka [veren alt]mış iki Buddha'[nın Maṇḍala'sı]
105c	21	Bütün Buddhalar ve Bodhisattvalar ... çevrili olan-

U 0557-09

106	01	dır. Babanın yerine [anneyi, annenin]
107	02	yerine babayı düşün[erek]
108	03	tasavvur edecektir. Aynen bu şekilde
109	04	düşünmeye gelince zırları
110	05	Bundan sonra da parlayan mudrā[yı elini alnın]-
111	06	da döndürerek phem (hecesini) [söyleyecektir].
112	07	Hūṃ (hecesi) kalpten [ışık yükselerek]
113	08	maṇḍalayı [bütün Buddha'lar ve Bodhisattva'ların]
114	09	çevresi[nde isteyip kurban ederler. ³ Ja]
115	10	hūṃ vāṃ ho diyerek kendi özü[nün battığını düşün]-
116	11	erek om̐ yoga śuddhāḥ sarva dharmāḥ [yoga śuddho]
117	12	ham̐ diyerek ikiliksiz temel ₂ olduğunu [diyerek tasavvur]
118	13	ederse Jñānasattva'yı batırmak[tır. Yine]
119	14	[ön]ceki gibi Abhiṣeka veren altmış [iki]
120	15	Buddha'nın maṇḍalasını bütün Buddhalar ve [B]odhi[sattvalar]ı
121	16	çevrelediğinde kurban etmeyi isteyecektir.
121a	17	[Hūṃ] vāṃ ho diyerek kendi özü ...
122	18	bütün böylece gelenler bana [Abhiṣeka vererek]

U 0557-10

- 123 01 buyursunlar deyince yalvarma ile [om]
- 124 02 sarva tathāgata abhiṣekata samaye śrī [hūm]
- 125 03 diyince Abhiṣeka vermekle bilge[lik]
- 126 04 suyu ile bütün beden doldurularak bütün [suçlardan]
- 127 05 temizlenince su kalıntısı tepeden doldurularak [ulaş]-
- 128 06 ma ile Heruka'nın anne (ve) baba her ikisini[n beden]-
- 129 07 lerinde Vajrasattva, dört yer[deki Devatā]-
- 130 08 ların tepelerinde Ratnasambh[ava, zihin tekerleğin]-
- 131 09 deki Devatāların başın[da Akṣobhya, dil]
- 132 10 tekerleğindeki [Devatā]ların [başında Amita],
- 133 11 beden tekerleğindeki Devatālar[ın başında]
- 134 12 Vairocana, yemin tekerleğindeki [Devatāların]
- 135 13 başında Amoghasiddhi Buddha [olan]-
- 136 14 ları tasavvur edecektir. Bu ise ken[di özünü]
- 137 15 yaratıp tasavvur etmelidir. Bundan [sonra da kendi]
- 138 16 özünü yaratıp tasavvur et... ...
- 139 17 yapacaktır.
- 139a 18 Pipa [adlı] Vajra Tanrı kızı vardır. [Mavi renklidir, (elinde) gitar tutar, gitar sesiyle donatılmış. Bununla gökyüzünü]

- 139b 19 [doldur]arak saygı gösteririz. Viṇā vajriṇī vajra pūj[ite āḥ hūṃ]
139 20 [Bilir] adlı Vajra [Tanrı kızı vardır.]

U 0557-11

- 140 01 Altın renklidir, [(elinde) flüt tutar, flüt]
141 02 sesiyle donatılmış. Bunun[la gökyüzü]-
142 03 nü doldurarak saygı gösteririz. V[amśā vajriṇī vajra]
143 04 pūjite āḥ hūṃ Küvrüg adlı Vajra Ta[nrı kızı vardır.]
144 05 Banduka çiçeği [renklidir],
145 06 (elinde) davul tutar, davul sesiyle [donatılmış.]
146 07 Bununla gökyüzünü do[ldurarak saygı gösteririz.]
147 08 Mṛdaṅgā vajriṇī vajra pūjit[e āḥ hūṃ]
148 09 S[ası] K[āṇṛāk adlı] Vajra Tanrı kızı vardır...
149 10 Mücevher renklidir, (elinde) balçık da[vulu tutar, balçık]
149a 11 davulu sesiyle donatılmış.
150 12 Bununla gökyüzünü doldurara[k saygı gösteririz.]
151 13 Murajā vajriṇī vajra pūjite āḥ hū[m]
152 14 Külçirgä [adlı] Vajra Tanrı kızı vardır.

- 153 15 Kimśuka çiçeği renklidir, gülümseyendir.
- 154 16 Gülümseyendir, (gülümseme) sesiyle donatılmış. [Bununla]
- 155 17 [gö]kyüzünü doldurarak saygı gösteririz. [Hāsyā]

U0557-12

- 156 01 vajriṇī vajra pūjite āḥ h[ūṃ]
- 157 02 Kūvāz [adlı Vajra] Tanrı kızı vardır. [Mavi]
- 158 03 renklidir, gururludur.
- 159 04 (Gururlu) bedeni şarkı sesiyle [donatılmış.]
- 160 05 Bununla gökyüzünü dold[urarak saygı gösteri]-
- 161 06 riz. Lāsyā vajriṇī vajra pūji[te āḥ hūṃ]
- 162 07 Irag[u adlı] Vajra Tanrı kızı vardır. [Güneşin]
- 163 08 doğuşundaki gibi (güneş) renklidir... ...
- 164 09 (Iragu), şarkının çingir[ağ]ının s[esiyle donatılmış.]
- 165 10 Bununla gökyüzünü d[oldurarak saygı gösteri]-
- 166 11 riz. Gītā vajriṇī vajra pūjite āḥ [hūṃ]
- 167 12 [Büdigçi adlı] Vajra Tanrı kızı vardır.
- 168 13 Zümrüt renklidir, dans eder.
- 169 14 Dans ederken ayaklarını değiştirir. Bununla

- 170 15 gökyüzünü doldurarak saygı [gösteririz. Nṛtyā]
171 16 vajriṇī vajra pūjite āḥ hū[m]
172 17 [Hua Çäçäk adlı] Vajra Tanrı kızı vardır.

U 0557-13

- 173 01 Safran renklidir, (elinde) [çiçek₂ tutar],
174 02 Çiçekli yağmuru yağdırıp süsle[me]₂... ...
175 03 Bununla gökyüzünü doldur[arak saygı gösteririz.]
176 04 Puṣpā vajriṇī vajra pūjite āḥ h[ūm]
177 05 Tü[tsüg adlı] Vajra Tanrı kızı vardır.
178 06 Duman rengindedir, (elinde) tütsü kabı tutar, [tütsü]-
179 07 lük buluta müzikle₂ donatılmış.
180 08 Bununla gökyüzünü [doldur]arak saygı göst[eri]riz.
181 09 Dhūpā vajriṇī vajra pūjite āḥ hūm
182 10 Yula adlı Vajra Tanrı kızı vardır. Şimşek
183 11 renklidir, (elinde) meşale tutar, meşalenin ışı-
184 12 ğıyla (ve) süslemeyle₂ donatılmış. Bununl[a]
185 13 gökyüzünü doldurarak saygı gösteririz. Dīpā
186 14 vajriṇī vajra pūjite āḥ hūm

- 187 15 Ädgü Yıdılg Suv adlı Vajra Tanrı kızı vardır.
- 188 16 Priyaṅgu çiçeği renklidir, (elinde) salyangoz kabu[ğu tutar, güzel]

U 0557-14

- 189 01 kokulu sulu yağmurla (ve) süslemeyle₂
- 190 02 donatılmış. Bununla, gökyüzünü doldurar[ak]
- 191 03 saygı gösteririz. Gandhā vajriṇī vajra pūjite āḥ hūṃ
- 192 04 [Közüngü adlı] Vajra Tanrı kızı vardır. Güzel₂ beden-
- 193 05 li, güz ayı renklidir, (elinde) ayna tut[ar],
- 194 06 zarif bedeni süslemelerle₂ donatılmış.
- 195 07 Bununla gökyüzünü doldurarak saygı gösterir[iz.]
- 196 08 Ādarśa rūpa vajriṇī vajra pūjite āḥ hūṃ
- 197 09 P[inpat a]ş adlı Vajra Tanrı kızı vardır.
- 198 10 Manolya çiçeği renklidir, (elinde) sadaka [yemeği] tutar.
- 199 11 İksirli₂ yağmurunu yağ[dır]ır.
- 200 12 Bununla gökyüzünü doldurarak saygı gösterir[iz.]
- 201 13 Rasā vajriṇī vajra pūjite āḥ hū[m]
- 202 14 Ton Keḍ[im (oku: kâdim) adlı] Vajra Tanrı kızı vardır.

- 203 15 Zümrüt renklidir, (elinde) elbise₂ tuta[r].
- 204 16 Elbiseye₂ dokunma ve kucaklamayla donatılmış.

U 0557-15

- 205 01 Bununla gökyüzünü doldurarak [saygı gösteririz.]
- 206 02 Sparśā vajriṇī vajra pūjite āḥ hūṃ
- 207 03 Nom uguşı adlı Vajra Tanrı kızı vardır.
- 208 04 Yasemin çiçeği renklidir, dharmodaya tutan
- 209 05 eli vardır, akıntı'sız sevinçle donatılmış.
- 210 06 Bununla gökyüzünü doldurara[k saygı göster]ir[iz.]
- 211 07 Dharmadhātū vajriṇī vajra [pūjite āḥ hūṃ]
- 212 08 diyecektir. Bunlardır. O[ndan sonra]
- 213 09 -dır. Asılsız mandaladaki [Devat]alar[a]
- 214 10 zihnini ulaştırarak zihnini sakinleştirecektir.
- 215 11 Olgunlaşmayı isterseniz (bu olgunlaşma, meditasyon sürecinde)
yaratılan (ve) yetiştirilen aşamadır.²
- 216 12 Kendisinin kalbindeki
- 217 13 Hūṃ hecesinden ışık yükselerek bizzat kendisi Heruka

218	14	anne – babasından kendi bedeni ile başlayıp sıraya göre mandalayı,
219	15	kap ve varlık dünyasını(n) hepsi(ni) parlak ₂
220	16	düşünce (ile) yaratır. Ondan sonra hepsi-
221	17	nin titreşeceğini düşünmektedir.

U 0557-16

222	01	Mıknatısın demir yongaları hareket ettirmesine
223	02	benzerdir. Ondan sonra o ışıkları vererek
224	03	toplanma ile onların hepsi sıraya göre
225	04	dış Heruka'nın anne-babasına batması ise
226	05	tıpkı cıvanın gübreyi yığmasına benzerdir.
227	06	Bundan sonra da Tanrı kızı annenin Baba Heruka'ya
228	07	batarak, Baba Heruka da birikip bir yüz[lü],
229	08	iki kollu olması ise tıpkı [kaplumbağa]
230	09	kolunun (ve) bacağının canlandırılması[na benzerdir.]
231	10	Ondan sonra Baba Heruka da kalb[indeki] (ışıkları)
232	11	hūm hecesine batırıp hūm hecesinin [de sıraya]
233	12	göre noktaya batması ise [de]
234	13	meşale ateşinin birbirine batmasına benzerdir.

- 235 14 O noktanın da incelerek en sonunda
236 15 görünmez olduğunu düşünmesi ise
237 16 tıpkı tuzu suya ba[tır]masına [benzer]dir.
238 17 Toplanmamış süreçte[i bütün] görünen

U 0557-17

- 239 01 dansçı kadın süslemeleri, [Güneş Tanrı]'nın yolun[da (deniz) su]-
240 02 yunun dalgalanmasına benzerdir. Temel[de]
241 03 dansçı kadına, Güneş Tanrı'ya, okyanusa₂ benzerdir.
242 04 Batarak görünmez olması ise su
243 05 kabarcığının suya batmasına, gökkuşağının gökyüz[ün]
244 06 de görü[nmez] ol[masına benzer]dir.
245 07 Önceki [beş kat]lı [mukayese]ler
246 08 özellikle temel₂ karşılaştırmalar[dır. Sonraki üç]
247 09 türlü karşılaştırmalar onlarda
248 10 dal₂ karşılaştırmalardır. [Bunlar i]se
249 11 bitecek aşamadır. Ondan son[ra] ...
250 12 Dhyānaların düşünerek dhāraṇīlerini söy[leyecek]tir.
251 13 Dhyānayı düşünecek ise Devatāların kalbin-

252	14	deki tohum hecelerinden dhāraṇīnin rengi
253	15	śāntikanın (rengi gibi) beyaz renklidir. Mücevher[e]
254	16	benzeyen okun gücü gibi dizilerek
255	17	 vardığı. Pauṣṭikanın sarı renk[li]dir.

U 0557-18

256	01	Parlayan (ve) haşmetli ₂ kuş tüyü[ne] bağlanmış
257	02	gibi yürür. Vaśīkāranın kırmızı
258	03	renkli olup demir zincir gibi bir-
259	04	birine bağlanmıştı. Abhicāruka[n]
260	05	siyah renkli olup çabuk ₂ dönen çıkırık gibi-
261	06	dir. En yüksek ₂ mükemmellik (seviyesinin) Devatā'nın rengi-
262	07	[n]e benzeyen renkle dizilerek babanın
263	08	ağzından yükselerek annenin ağzına [giri]p
264	09	kalbindeki tohum hecesine ulaş[arak]... ..
265	10	-den yükselerek babanın vajra [yoluna] gir[ince]
266	11	kalbindeki tohum hecesine gi[rip ul]aşacağını
267	12	düşünerek dhāraṇīlerini söyle[yecek]tir.
268	13	Sarasvatī Devatālarının (mantraları) [orta]sında toplanırsa

269	14	her ikisinin arasında dolaştığını tasavvur ederek
270	15	dhāraṇīlerini söyleyecektir. On iki Yoginīlerin
271	16	(matraları) ise herkes kendisi için kalbin[de]ki tohum hece[ler]inin
272	17	çevresinde sol[dan] döndüklerini

U 0557-19

273	01	düşünerek dhāraṇīlerini söyleyecektir. Onlardan yükselen
274	02	ışık ile kendi varlığından başlayarak bütün ₂
275	03	canlıların bütün günahlarını (ve) bütün
276	04	acıların ₁₂ söndürüp ve durdurup bütün
277	05	Buddhaların ve Bodhisattvaların kutsal zihinlerini
278	06	düşünerek harekete geçirir (ve) gayret ettirir. Om śrī vajra
279	07	he he ru ru kaṃ hūṃ hūṃ phaṭ ḍākinī
280	08	jāla śaṃvaraṃ svāhā, Heruka'[nın hṛdaya] dhāraṇī[sidir.]
281	09	Om hrīḥ ha ha hūṃ hū[ṃ phaṭ], Heruka'nın Upa-
282	10	hṛdaya-Dhāraṇī'sidir. Om [vajr]a vairocānaye
283	11	hūṃ hūṃ phaṭ svāhā, Vajravārāhī'nin hṛdaya
284	12	dhāraṇīsidir. Om sarva buddha ḍākinīye vajra
285	13	varṇanīye hūṃ hūṃ phaṭ svāhā, Vajravārāhī-

286	14	nin Upahr̥daya-Dhāraṇī'sidir. Lam mam [ham]
287	15	vaṃ taṃ pu ja u a [go ra de ma]
288	16	ka o tri ko ka la [he] pre
289	17	g[ri] so su na si ma ku hūṃ h[ū]ṃ

U 0557-20

290	01	[ham ha]ṃ huṃ huṃ hoṃ hoṃ (hecelerini) söyleyerek topluluk ₂ (olan)
291	02	Devatāların bu dhāraṇīsini bu şekilde uygun (olarak)
292	03	söyleyecektir. (Bu) söyleme (tarzı) dhāraṇīlerin icrasıdır.
293	04	Bundan sonra (gerçekleşecek olan) Bali kurbanı ise baliye iç kurbanı
294	05	ile (birlikte) su (ve) bira koyup om vajra amṛta
295	06	dhāraṇīsini söylemeli, yeniden iç kurbandan dağıtarak
296	07	arındırarak Svabhāvadhāraṇī'si ile boşluk (olduğunu) düşünerek (o)
297	08	boşlukta āḥ hecesinden geniş ₂ kapālanın (denen kafatası kasesinin)
298	09	içinde om āḥ hūṃ hecelerinden bilgelik
299	10	iksirini büyük [okyanusunu ₂] kusursuz yaratmalı.
300	11	Om āḥ hūṃ (heceleri) ile kutsamalı. Ondan sonra
301	12	doğuya doğru gökyüzünde bir anda altmış
302	13	iki Buddhā'nın mandalasını tasavvur ederek parlak köklü (ve)

- 303 14 tüplü yoldan çekip yiyip içtiklerini
- 304 15 tasavvur etmelidir. Om vajra ārali ho ja hum vaṃ
- 305 16 ho vajra dākinī samaya stvaṃ dṛśya ho
- 306 17 om āḥ hum (hecelerini) demelidir. (Bu heceleri ya) üç (ya da) yedi (defa) söyleyerek

U 0557-21

- 307 01 isteyecektir. 24 Vīraların çelenk
- 308 02 dhāraṇīsi ile de yalvararak önceki gibi
- 309 03 dış ve iç zihinden görünen kurban sebebiyle
- 310 04 hizmet eder. Çan ve vajra tutarak yeniden iki bölüm (olan) sekiz
- 311 05 mısra(yı) övgüler ile yakınlıkla di[le]miş dileğiyle
- 312 06 (kurtuluşu için) yalvaracaktır. (İşte bu) bali (kurbanı için) uygulama talimatıdır.
- 313 07 Ondan sonra yemeği yemek için el [ku]rb[a]nının
- 314 08 ritüelini yapacaktır. Özet olarak ritüel ise (şöyledir): Sol
- 315 09 (elin) ayasında beş yapraklı bir mavi nilüfer (çiçeğini) düşünerek
- 316 10 varlığının doğusundan başlayarak sola (doğru) dön-
- 317 11 düğünü (tasavvur etmeli.) Beş yapraklarında om vaṃ,
- 318 12 haṃ yoṃ, hriṃ moṃ, hreṃ hreṃ, hum

- 319 13 hum, phaṭ phaṭ bunları altı Yoginī düşünecektir.
- 320 14 Başparmakta ve diğerleri beş tırnaklarda
- 321 15 onların ortasında toplanmış. Om ha,
- 322 16 [nām]a hi, svāhā hū, pauṣaṭ he, hūm
- 323 17 hūm ho, phaṭ haṃ bunların altı Vīralar
- 324 18 düşünecektir. Hepsini ay tekerinin yerin[de]

U 0557-22

- 325 01 parladığını düşünecektir. Herkes kendisi için dhāraṇīlerine
- 326 02 om āḥ hūm (heceleri)ne devam ederek söylemeli. Sıvı ve
- 327 03 katı maddeler ile kurban etmeliler. İki
- 328 04 ellerini birbirine sürterek doy-
- 329 05 duklarını² tasavvur etmelidir. Sol yüzük parmağı
- 330 06 ile alnına, gırtlığına (ve) kalbine değdirerek
- 331 07 Devatāların kendi bedenine battığını hayal etmelidir.
- 332 08 İki ellerini doldurup boşaltan kepçe,
- 333 09 ağzını ocak, yiyecek ve içeceklerini yanan
- 334 10 kurban maddesi (olduğunu) tasavvur etmelidir. İç ateş Maṇḍala
- 335 11 töreni ile yemek yiyecektir. (Bu) yemek icrasıdır.
- 336 12 Ondan sonra ĩryāpatha kurbanına gelince: Kendi bedeni ile

- 337 13 başlayarak bütün görüşleri Heruka, bütün konuşulan
338 14 (ve) duyulan sesleri dhāraṇī, zihnindeki
339 15 bütün yapışma objesi görüşleri₂ jñāna bilgisidir,
340 16 diyerek bu şekilde bilir. Duyu objesine dayanan
341 17 Devatālara (ve) iç Devatālara

U 0557-23

- 342 01 kurban sunduğunu tasavvur ederek duyu objelerini kinsiz
343 02 ve sevgisiz (bir) zihine ulaşacaktır. Īryāpathanın (kurban)
344 03 icrasıdır. Bunun (birbirini) izleyen gurularına gelince
345 04 Vajradhara, Vajrapāṇi, Sarahapa,
346 05 Nāgārjuna, Śavaripā, Luipā, Dārikapa, Vajraghaṇṭapa,
347 06 Kūrmapāda, Jālandharapā, Kṛṣṇācāryapā,
348 07 Guhapā, Vijayapāda, Tilopa,
349 08 Nāropa, Abhayakīrti, Vāgīśvarapā, Prajñākūṭa,
350 09 Guru Maḥ Lotsava, büyük Sa skya-Guru,
351 10 Guru Rje Btsun, Guru Sa skya Paṇḍita,
352 11 Guru 'Phags Pa bunlardır.
353 12 Sadece iç maṇḍala (için meditasyonda) yetiştirme

- 354 13 yolunu açan Abhisamaya'dır.
- 355 14 Guru 'Phags Pa'nın ritüelini gördüm.
- 356 15 Puṇyaśrī'den tercüme ettim.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. ESKİ UYGURCA METNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

- 001 **n(a)mo budaya:** Skr. *namo buddhāya* “Buda’ya saygı” (Wilkens 2021: 485a) anlamına gelmektedir.
- 001 **namo dar[maya]:** Skr. *namo dharmāya* “Dharma’ya saygı” (Wilkens 2021: 485a) anlamına gelmektedir.
- 001 **[namo saṅgaya]:** Skr. *namo saṅghāya* “cemaate saygı” (Wilkens 2021: 485b) anlamına gelmektedir.
- 002 **[şir]i:** EUyg. bu sözcük Toharcanın A diyalektinde *śri* (Wilkens 2021: 653a) şeklinde tanımlanmış olup sözcük Skr. *śrī* “bir hikâyedeki büyük günahkârın annesinin adı; kuzeydeki sekiz tanrı kızından birinin adı; tanrıların şeref unvanı” (Wilkens 2021: 653a), “Ś(i)rī, kuzey çeyreğindeki bir devakumārīkâ’nın; Indra’nın dört kızından biri; yüksek rütbe, kraliyet onuru” (Edgerton 1953: 535b; Monier-Williams 1899: 1098b) sözcüğüne dayanır.
- 002 **çakirasamvara:** EUyg. bu sözcük Skr. *cakrasamvara* “Tantrist bir tanrının adı” (Wilkens 2021: 218b), “bir Buda’nın adı (vajra-ṭika)” (Monier-Williams 1899: 380c).

çakira: EUyg. bu sözcük Skr. *cakra* “tekerlek” (Monier-Williams 1899: 380c; Wilkens 2021: 218b) ve “daire” (Edgerton 1953: 221a) anlamlarına gelmektedir.

004 yaŋ: EUyg. bu sözcük Çin. 樣 *yang* şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *vidhi*’ye “ritüel, ritüel uygulaması, ritüel kuralı” (Wilkens 2021: 862a), “yol” (Edgerton 1953: 488b), “formül, talimat, tören” (Monier-Williams 1899: 967b) dayanmaktadır.

“Yang kelimesi burada bir yazı tipinin adı olarak kullanılmıştır ve Skr. *vidhi* ~ Tib. *çho-ga* ~ Moğ. *jang üile* “cérémonie, rite” = *jang yosun* (Kow. III, 2239a)” (Zieme ve Kara 1976: 31) kelimelerine karşılık gelmesine rağmen metin çevirisinde “ritüel” olarak çevrilmiştir.

005 öriṭmāk: Zieme ve Kara (1976: 31) “öriṭmāk” şeklinde okumuştur.

012 kuṭaṭṭurmaklıg: Zieme ve Kara (1976: 31) “kuṭaṭṭurmaklıg” şeklinde okumuştur.

014 töpö: Zieme ve Kara (1976: 31) “töpü” şeklinde okumuştur.

014 v(a)ṣṛırlıg bag: Metinde “vajra bağı” olarak çevirdiğimiz kelime için Zieme ve Kara (1976: 31), çeşitli dillerde farklı terimlere geldiğini söylemiştir: Tibetçe, (?) *sna-chogs rdo-rje*; Sanskritçe, *viśvavajra*; Moğolca, *eldeb vçir*, Getty 201’de haç biçiminde vajra için bir ifadedir: “*Viśvavajra* (S), Latince ‘çift-vajra’ veya yıldırım, Ushṇishavijayā ve Amoghasiddhi’nin ve onun Śakti’si Tārā’nın özel sembolüdür. Saṃvara’nın başlığında bu var.” Skr. *vajra* Uygurcada görünür ve çok sayıda varyantı vardır: *vaçir*, *vçir*, *vçir-a*, *vsir*, *visir*, *vzir*, *basira*, Soğdçada da benzerdir: *βcr* (*βcrp*’n’de), *βcyr* (*βcyryn*’k’te), *βž’yr* (*βž’yrn*’y’de) ve *βz’yr* (*βz’yrn*’k’de).

015 kertgünç: Zieme ve Kara (1976: 31) “kirtgünç” şeklinde okumuştur.

016 bahşı: EUyg. bu sözcük Çin. 博士 *bo shi*’ ye “öğretmen, üstat; Guru, Siddha” (Wilkens 2021: 138a) dayanmaktadır.

- 017 mantal:** EUyg. bu sözcük Toharcanın A diyalektinde *maṇḍal* “çember, ezoterik diyagram” (Carling ve Pinaut 2023: 330a), Toharcanın B diyalektinde *maṇḍāl* “çember” (Adams 2013: 470) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *maṇḍala*’ya “büyü dairesi, ritüel dairesi; beş vücut bölgesinden biri (avuç içi, diz, alın)” (Monier-Williams 1899: 775c; Edgerton 1953: 415b; Wilkens 2021: 467b) dayanmaktadır.
- 018 yāk:** EUyg. bu sözcük Orta Hintçede *yakkha* “şeytan, yakşa” (Wilkens 2021: 881b) sözcüğüne dayanmaktadır.
- 018 adırtl(ı)g:** Zieme ve Kara (1976: 31) “adırtlğ” şeklinde okumuştur.
- 020 v(a)žir:** EUyg. bu sözcük Toharcanın A diyalektinde *waśir* “elmas” (Carling ve Pinaut 2023: 426b), Toharcanın B diyalektinde *waśīr* “yıldırım, elmas” (Adams 2013: 632), Soğd. *βz’yr (Wilkens 2021: 842b) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *vajra*’ya “elmas, vajra” (Wilkens 2021: 842b), “bir samādhinin adı, gelecekteki bir Buda’nın adı” (Edgerton 1953: 467a), “şimşek, elmas” (Monier-Williams 1899: 913a) dayanmaktadır.
- 020 arkura turkaru (oku: arkuru turkuru):** EUyg. bu ifade “boylamasına ve enlemesine” (Wilkens 2021: 64a) anlamına gelmekte olup metinde *arkura turkaru* olarak geçse de ilgili sayfada (Wilkens 2021: 64a) doğru kullanımın *arkuru turkuru* olduğu yazmaktadır.
- 024 [yeel]:** Zieme ve Kara (1976: 32) “yiil” şeklinde okumuştur.
- 027 sumer:** EUyg. bu sözcük Toharcanın A ve B diyalektinde *sumer* “Sumeru, dünya dağı” (Carling ve Pinaut 2023: 528b; Adams 2013: 762) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *sumeru* “bir dağın adı” (Monier-Williams 1899: 1230b; Edgerton 1953: 601b; Wilkens 2021: 630b) dayanmaktadır.
- 030 yamamadani:** EUyg. bu sözcük Skr. **yamamathānī*’ye “bir tanrıçanın adı” (Edgerton 1953: 445a), “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir yoginī” (Wilkens 2021: 859b) dayanmaktadır.

- 031 **[yogini]:** EUyg. bu sözcük Skr. *yoginī*'ye "Tantrizm'de bir tanrıça" (Wilkens 2021: 908b; Monier-Williams 1899: 856b) dayanmaktadır.
- 033 **[užik]:** EUyg. bu sözcük Soğd. *'wj'k*'e "alfabenin harfi" (Gharib 2004: 74b), "hece, tohum hece" (Wilkens 2021: 813a) dayanmaktadır.
- 035 **[atl(i)g]:** Zieme ve Kara (1976: 33) "atlg" şeklinde okumuştur.
- 035 **[oron]:** Zieme ve Kara (1976: 33) "orun" şeklinde okumuştur.
- 036 **kantakapale:** EUyg. bu sözcük Skr. *khaṇḍakapāla* 'ya "Tantrist bir tanrının adı (= bir vīra)" (Wilkens 2021: 330a) dayanmaktadır.
- 036 **pira[çanti]:** EUyg. bu sözcük Skr. *pracaṇḍā*'ya "bir yoginī adı" (Edgerton 1953: 357a), "Durgā'nın bir formu veya Śakti'si" (Monier-Williams 1899: 656c) dayanmaktadır.
- 037 **çal(a)ndara:** EUyg. bu sözcük Skr. *jālandhara* 'ya "bir vücut bölgesi = Uṣṇīṣa (tepe noktasındaki topuz = Cakrasaṃvara-Maṇḍala'nın bir alanı) (→ *çalant(a)r*)" (Wilkens 2021: 219b) dayanmakta olan bu sözcüğü Zieme ve Kara (1976: 33) "çalındar-a" şeklinde okumuştur.
- 038 **çanta-akşa:** EUyg. bu sözcük Skr. *caṇḍākṣī*'ya "Tantrist bir tanrıçanın adı" (Wilkens 2021: 221a), "bir yoginī'nin adı" (Edgerton 1953: 223a) dayanmaktadır.
- 039 **kaṅk(a)la:** EUyg. bu sözcük Skr. *kaṅkāla*'ya "Tantrist bir tanrının adı (= bir vīra)" (Wilkens 2021: 331a) dayanmakta olan bu sözcüğü Zieme ve Kara (1976: 33) "kangkla" şeklinde okumuştur.
- 039 **pir[abavati]:** EUyg. bu sözcük Skr. *prabhāvatī*'ya "Śiva, tanrı, ...nın kızı/karısı/kız kardeşi" (Monier-Williams 1899: 683c), "annesinin rahminde Bodhisattva'yı koruyan dört tanrıçadan birinin adı, bir yoginī'nin adı" (Edgerton 1953: 382b) dayanmaktadır.

- 040 arbuda:** EUyg. bu sözcük Skr. *arbuda*'ya “Cakrasaṃvara-Maṇḍala'nın bir alanı” (Wilkens 2021: 57b), “yılan benzeri bir iblis, kaburga kırırdağı, Hindistan'ın batısındaki bir dağın adı, Budistlerde 8 soğuk cehennemden birinin adı” (Monier-Williams 1899: 93a), “Dharmaya göre soğuk bir cehennemin adı” (Edgerton 1953: 67b) dayanmaktadır.
- 040 atlag:** Zieme ve Kara (1976: 33) tarafından “atlag” şeklinde okunmuş olan bu sözcüğün metindeki transliterasyonu ise “'tl'q” olup sözcük aslında “atl(ı)g” kelimesidir.
- 040 vi[katadamṣtiri] (oku: vikatadanṣtre):** EUyg. bu sözcük Skr. *vikaṭadamṣtra*'ya “Tantrizm'de yirmi dört kahramandan (Skr. *vīra*) dördüncüsünün adı” (Wilkens 2021: 845a) dayanmaktadır.
- 041 mahanaṣi:** EUyg. bu sözcük Skr. *mahānāśā*'ya “(Tantrizm'de) yirmi dört yoginī'den birinin adı” (Wilkens 2021: 461b; Edgerton 1953: 423b), “büyük burnu olan Śiva” (Monier-Williams 1899: 794a) dayanmaktadır.
- 041 [kiṣedir]:** EUyg. bu sözcük Skr. *kṣetra*'ya “alan, saha” (Wilkens 2021: 386a; Edgerton 1953: 201a), “bir tarla, toprak, toprağın efendisi yani bir tür koruyucu tanrı adı” (Monier-Williams 1899: 332a) dayanmaktadır. Metinde geçen EUyg. *kiṣedira* kelimesi, Skr. *kṣetra*'ya dayanmakta olup “alan, saha” anlamına (Wilkens 2021: 386a) gelmektedir. Her iki kelime de metinde *kṣetra* olarak kullanılıp özel isim görevi görmüştür.
- 041 [tarıgl(a)g]:** Zieme ve Kara (1976: 33) “tarıglg” şeklinde okumuştur.
- 042 gödvari:** EUyg. bu sözcük Skr. *godāvarī*'ye “Cakrasaṃvara-Maṇḍala'nın bir alanı” (Wilkens 2021: 275a), “Dekhan'daki bir nehrin adı” (Monier-Williams 1899: 363c) dayanmaktadır.

- 043 vira[mati]:** EUyg. bu sözcük Skr. *vīramatī*'ye “bir yakṣiṇī'nin adı, bir yoginī'nin adı” (Edgerton 1953: 506b), “bir kadının adı” (Monier-Williams 1899: 1005b) dayanmaktadır.
- 044 [abita]:** EUyg. bu sözcük Çincece 阿米妥 *a mi tuo* şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *amita*'ya (= *amitābha* ~ *amitāyus*) “bir Buda'nın adı” (Wilkens 2021: 2b), “sekizinci Manvantara'daki bazı tanrıların adı” (Monier-Williams 1899: 81c), “batı cenneti Sukhāvati'ye (lokadhātu) başkanlık eden Buda'nın adı” (Edgerton 1953: 63b) dayanmaktadır.
- 045 karvari:** EUyg. bu sözcük Skr. *kharvarī*'ye “Tantrist bir tanrının adı (= bir vīra)” (Wilkens 2021: 340b), “bir yoginī'nin adı” (Edgerton 1953: 204a), “bir Rākṣasī, Durgā adı” (Monier-Williams 1899: 259c) dayanmaktadır.
- 046 v(a)çirapiraba:** EUyg. bu sözcük Skr. *vajraprabha*'ya “Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra)” (Wilkens 2021: 836a), “bir Vidyā-dhara adı” (Monier-Williams 1899: 913a) dayanmaktadır.
- 046 [laṅkaiṣvare]:** EUyg. bu sözcük Skr. *laṅkeśvara*'ya “kişi adı (,Laṅkā'nın Beyi'; şeytan Rāvaṇa'nın lakabı)” (Wilkens 2021: 451b), “bir yakṣa'nın adı” (Edgerton 1953: 460b), “Rāvaṇa adı, bir yoginī'nin adı” (Monier-Williams 1899: 894c) dayanmaktadır.
- 047 malavar:** EUyg. bu sözcük Skr. *mālabar*'ya “Cakrasaṃvara-Manḍala'nın bir alanı” (Wilkens 2021: 465b) dayanmaktadır.
- 047 v(a)çira[diha]:** EUyg. bu sözcük Skr. *vajradehā*'ya “bir tanrıçanın adı” (Monier-Williams 1899: 913a) dayanmaktadır.
- 048 Turumaçaya:** EUyg. bu sözcük Skr. *drumachāyā*'ya “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir yoginī” (Wilkens 2021: 761b; Edgerton 1953: 273a) dayanmaktadır.

- 048 upak[işedira]:** EUyg. bu sözcük Skr. *upakṣetra*'ya "sınıflandırılmış tarla" (Wilkens 2021: 801a), "Alt (Buddha-) alanı, bir (Buddha-)kṣetra'nın dört katı büyüklüğünde olduğu belirtildi; bunun anlamı, -Kṣetra'nın çevresinin Upakṣetra'yı oluşturduğu gibi görünüyor ancak başka bir referans belirtilmemiştir." (Edgerton 1953: 134a), "bir kralın adı" (Monier-Williams 1899: 196a) dayanmaktadır. Metinde geçen EUyg. *upakişedir* kelimesi, Skr. *upakṣetra*'ya dayanmakta olup "sınıflandırılmış tarla" anlamına (Wilkens 2021: 801a) gelmektedir. Her iki kelime de metinde *upakṣetra* olarak kullanılıp özel isim görevi görmüştür.
- 051 aṅkure:** EUyg. bu sözcük Skr. *aṅkura*'ya "Tantrizm'de bir vīra'nın adı" (Wilkens 2021: 55a), "filiz, saç, kan" (Monier-Williams 1899: 7a) dayanmaktadır.
- 051 ayra[ati]:** EUyg. bu sözcük Skr. *airāvati*'ya "bir yoginī'nin adı" (Wilkens 2021: 22b; Edgerton 1953: 158a), "Indra'nın filinin dişisi" (Monier-Williams 1899: 234b) dayanmaktadır.
- 053 [mahabairava]:** EUyg. bu sözcük Skr. *mahābhairava*'ya "Tantrist bir tanrının adı (= vīra)" (Wilkens 2021: 459a), "bir Liṅga adı, Śiva veya Bhairava, Prab'ın bir biçimi" (Monier-Williams 1899: 794a), "bir yoginī'nin adı" (Edgerton 1953: 424b) dayanmaktadır.
- 054 [mahavirya]:** EUyg. bu sözcük Skr. *mahāvīryā*'ya "Tantrist bir tanrıçanın adı (= yoginī)" (Wilkens 2021: 463b; Edgerton 1953: 426a), "Brahmā adı, bir Buddha" (Monier-Williams 1899: 794a) dayanmaktadır.
- 055 [vay]uvigi:** EUyg. bu sözcük Skr. *vāyuvegā*'ya "bir yoginī'nin adı" (Monier-Williams 1899: 942b; Edgerton 1953: 477a) dayanmaktadır.
- 055 koṣ[ala]:** EUyg. bu sözcük Skr. *kośala*'ya (ilk metinlerdeki hâli ise Kosala) "Kosala ülkesi adı, başkent adı" (Monier-Williams 1899: 314c) dayanmaktadır.
- 056 v(a)çirahuṅkara (oku: v(a)çirahunkara):** EUyg. bu sözcük Skr. *vajrahūmkāra*'ya "Tantrist bir tanrının adı (= bir vīra)" (Wilkens 2021: 836a) dayanmaktadır.

- 056 s[urabahşi]:** EUyg. bu sözcük Skr. *surābhakṣī*’ye “bir yoginī’nin adı” (Edgerton 1953: 602b) dayanmaktadır.
- 057 [kalinga]:** EUyg. bu sözcük Skr. *kaliṅga*’ya “Hindistan’da bir ülkenin adı (→ kiling)” (Wilkens 2021: 323b), “bir halkın ve ülkenin adı” (Monier-Williams 1899: 262a) dayanmaktadır.
- 058 subadira:** EUyg. bu sözcük Skr. *subhadra*’ya “Tantrist bir tanrının adı (= bir vīra)” (Wilkens 2021: 625b), “ölümünden kısa bir süre önce Buda tarafından dönüştürülen brahmanik bir münzevi adı, bir nāga kralının adı” (Edgerton 1953: 601a), “Viṣṇu’nun adı” (Monier-Williams 1899: 1227b) dayanmaktadır.
- 059 lampaka:** EUyg. bu sözcük Skr. *lampāka*’ya “Cakrasaṃvara-Manḍala’nın bir alanı” (Wilkens 2021: 451a), “bir halkın ve ülkenin adı” (Monier-Williams 1899: 897a), “çene” (Edgerton 1953: 461a) dayanmakta olan bu sözcüğü Zieme ve Kara (1976: 33) “lambaka” şeklinde okumuştur.
- 060 subadiri:** EUyg. bu sözcük Skr. *subhadrā*’ya “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir yoginī” (Wilkens 2021: 625b), “Durgā’nın bir şekli, Kṛṣṇa’nın küçük kız kardeşi ve Arjuna’nın karısı” (Monier-Williams 1899: 1227b), “bir yoginī’nin adı, bir yakṣiṇī’nin adı” (Edgerton 1953: 601a) dayanmaktadır.
- 060 çanto :** EUyg. bu sözcük Tibetçede *chan rdo* “sıcak bölgeler” (Wilkens 2021: 222a; detaylı bilgi için ilgili sayfaya bakınız: Zieme ve Kara 1976:33) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *caṇḍa*’ya “(Tantrizm’de) sıcak (bölge)” (Wilkens 2021: 222a), “ısı” (Monier-Williams 1899: 383a), “bir yakṣiṇī’nin adı” (Edgerton 1953: 223a) dayanmaktadır.
- 060 [kançi]:** EUyg. bu sözcük Skr. *kāñci*’ye “süslenmiş bir kadın bölgesi veya kuşağı, antik bir kentin adı” (Monier-Williams 1899: 268c) dayanmaktadır.
- 061 [haya]karne:** EUyg. bu sözcük Skr. *hayakarṇā*’ya “bir yoginī’nin adı” (Edgerton 1953: 617b) dayanmaktadır.

- 062 vi[ru]pakṣe:** EUyg. bu sözcük Toharcanın A diyalektinde *virūpākṣe* “bir dünya koruyucusunun adı” (Carling ve Pinaut 2023: 416b) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *virūpākṣa*’ya “bir Lokapāla’nın adı” (Wilkens 2021: 847a), “bir koruyucu tanrının adı” (Monier-Williams 1899: 984b), “ ‘dünya koruyucularından’ birinin adı” (Edgerton 1953: 498a) dayanmaktadır.
- 063 [haganani]:** EUyg. bu sözcük Skr. *khagānanā*’ya “bir yoginī’nin adı” (Edgerton 1953: 202a) dayanmaktadır.
- 065 predapuri:** EUyg. bu sözcük Skr. *pretapuri*’ye “Cakrasaṃvara-Maṇḍala’nın bir alanı” (Wilkens 2021: 561b), “Yama’nın meskeni” (Monier-Williams 1899: 711c) dayanmaktadır.
- 066 mahabala:** EUyg. bu sözcük Skr. *mahābala*’ya “Tantrist bir tanrının adı (= vīra)” (Wilkens 2021: 459a), “bir Buda, 10 öfke tanrısından biri, Śiva’nın hizmetçilerinden birinin adı” (Monier-Williams 1899: 794a), “aynı listede yer alan iki eski Buda’dan birinin adı, bir Nāga’nın adı” (Edgerton 1953: 424a) dayanmaktadır.
- 066 çakiravegi:** EUyg. bu sözcük Skr. *cakravegā*’ya “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir yoginī” (Wilkens 2021: 218b; Edgerton 1953: 221a) dayanmaktadır.
- 067 girihateua:** EUyg. bu sözcük Skr. *gr̥hadeva*’ya “Cakrasaṃvara-Maṇḍala’nın bir alanı” (Wilkens 2021: 274a) dayanmaktadır.
- 067 [ratnav(a)çira]:** EUyg. bu sözcük Skr. *ratnavajra*’ya “kişi adının bir bölümü” (Wilkens 2021: 569a), “bir tanrıça adı” (Edgerton 1953: 452a) dayanmaktadır.
- 068 kantarohi:** EUyg. bu sözcük Skr. *khaṇḍarohā*’ya “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir yoginī” (Wilkens 2021: 330a), “bir yoginī veya benzeri bir şeytanlık adı” (Edgerton 1953: 203a) dayanmaktadır.
- 068 melapaka:** EUyg. bu sözcük Skr. *melāpaka*’ya “toplantı yeri” (Wilkens 2021: 474a), “birleştiren, bir araya getiren” (Monier-Williams 1899: 833c) dayanmaktadır.

- 069 soyuraşdira:** EUyg. bu sözcük Skr. *saurāṣṭra*’ya “Cakrasaṃvara-Manḍala’nın bir alanı” (Wilkens 2021: 621b), “Surāt ülkesine ait olan” (Monier-Williams 1899: 1255a) dayanmaktadır.
- 070 hayangirua:** EUyg. bu sözcük Skr. *hayagrīva*’ya “Tantrist bir tanrının adı (= bir vīra)” (Wilkens 2021: 279b; Edgerton 1953: 617b), “bir bir Viṣṇu biçiminin adı” (Monier-Williams 1899: 1288b) dayanmaktadır.
- 070 şondini:** EUyg. bu sözcük Skr. *śauṇḍinī*’ye “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir yoginī” (Wilkens 2021: 655a; Edgerton 1953: 533b), “bir içki dükkânının kadın bekçisi” (Monier-Williams 1899: 1093a) dayanmaktadır.
- 070 [suvarna]divipa:** EUyg. bu sözcük Skr. *suvarṇadvīpa*’ya “yer adı” (Wilkens 2021: 634b), “‘altın ada’ ismi (muhtemel Kuzey Sumatra)” (Monier-Williams 1899: 1236b) dayanmaktadır.
- 071 akaş[agarbe]:** EUyg. bu sözcük Skr. *ākāśagarbha*’ya “bir Bodhisattva’nın adı, (Tantrizm’de) bir Vīra’nın adı” (Wilkens 2021: 23b; Edgerton 1953: 87a; Monier-Williams 1899: 126c) dayanmaktadır.
- 072 çakravarmīni:** EUyg. bu sözcük Skr. *cakravarmīnī*’ye “bir Bodhisattva’nın adı; Tantrist bir tanrıçanın adı = bir yoginī” (Wilkens 2021: 218b; Edgerton 1953: 221a) dayanmaktadır.
- 072 upamelapaka:** EUyg. bu sözcük Skr. *upamelāpaka*’ya “(Tantrizm’de) bir bedensel bölgenin adı” (Wilkens 2021: 801a) dayanmaktadır.
- 073 [nagara]:** EUyg. bu sözcük Skr. *nāgara*’ya “Tantrizm’de anatomik bir kavram” (Wilkens 2021: 801a), “bir yerin adı” (Edgerton 1953: 292a), “bir şehire ait veya ilgili” (Monier-Williams 1899: 533c) dayanmaktadır.
- 074 şiriheruka:** EUyg. bu sözcük Skr. *śrīheruka*’ya “Tantrist bir tanrının adı (= bir vīra)” (Wilkens 2021: 653a) dayanmaktadır.

- heruka:** EUyg. bu sözcük Skr. *heruka*'ya “Tantrist bir tanrının adı” (Wilkens 2021: 280a; Edgerton 1953: 622a), “Gaṇeśa adı” (Monier-Williams 1899: 1305b) dayanmaktadır.
- 074 su[viri]:** EUyg. bu sözcük Skr. *suvīrā*'ya “bir yoginī'nin adı” (Edgerton 1953: 603b) dayanmaktadır.
- 075 sintu:** EUyg. bu sözcük Skr. *sindhu*'ya “(Tantrizm'de) bir bedensel bölgenin adı = Cakrasaṃvara-Manḍala'nın bir alanı” (Wilkens 2021: 615a), “bir nehir, akarsu, Varuṇa'nın adı” (Monier-Williams 1899: 1217a), “bir Nāga kralının adı” (Edgerton 1953: 596a) dayanmaktadır.
- 075 [padmanarta]-işvare:** EUyg. bu sözcük Skr. *padmanarteśvara*'ya “Tantrist bir tanrının adı (= bir vīra)” (Wilkens 2021: 549a; Edgerton 1953: 317b) dayanmaktadır.
- 076 mahab[ali]:** EUyg. bu sözcük Skr. *mahābalā*'ya “Tantrist bir tanrıçanın adı (= yoginī)” (Wilkens 2021: 459b; Edgerton 1953: 424a), “Skanda'ya katılan Mātṛ'lardan birinin adı” (Monier-Williams 1899: 794a) dayanmaktadır.
- 077 [maru]:** EUyg. bu sözcük Skr. *maru*'ya “tanrı” (Edgerton 1953: 420a), “vahşi doğa, bir dağ, kaya, bir Daitya'nın adı” (Monier-Williams 1899: 790a) dayanmaktadır.
- 078 vairocana:** EUyg. bu sözcük Skr. *vairocana*'ya “bir Buda'nın adı = beş Tathāgata'dan biri; Tantrist bir tanrının adı (= bir vīra) (→ *vairocan*, *vairoçane*, *viroçan*)” (Wilkens 2021: 838b), “güneş, Güneş'in oğlu” (Monier-Williams 1899: 1025c; Edgerton 1953: 512a) dayanmakta olan bu sözcüğü Zieme ve Kara (1976: 34) “vayroçana” şeklinde okumuştur.
- 078 çakir[avarti] < çakravarti:** EUyg. bu sözcük Skr. *cakravartin*'iye “(Buda'nın öğretisinin) tekerleğini çeviren = yani evrensel hükümdar, yeryüzünün hükümdarı (→ *ç(a)kr(a)v(a)rt*)” (Wilkens 2021: 219a), “Uṣṇīṣa-rājānaḥ adı, bir yoginī'nin adı” (Edgerton 1953: 221a), “bir çakra'nın hükümdarı” (Monier-Williams 1899: 380c) dayanmaktadır.

- 079 kuluda:** EUyg. bu sözcük Skr. *kulatā*’ya “Cakrasaṃvara-Manḍala’nın bir alanı” (Wilkens 2021: 421b), “iffetsiz kadın” (Monier-Williams 1899: 295c) dayanmaktadır.
- 079 [v(a)çirasatva]:** EUyg. bu sözcük Skr. *vajrasattva*’ya “Tantrist bir tanrının adı (→ *v(a)çirasatwa*)” (Wilkens 2021: 836b), “bir Dhyānibuddha’nın adı” (Monier-Williams 1899: 913a) dayanmaktadır.
- 080 upaşımaşan:** EUyg. bu sözcük Skr. *upaśmaśāna*’ya “küçük mezarlık (Tantrizm’de bir bölge)” (Wilkens 2021: 802a) dayanmaktadır.
- 080 [sın] supurgan:** EUyg. bu ikileme “mezarlık₂” (Wilkens 2021: 609a) anlamına gelmekte olup *supurgan* kelimesi hakkında detaylı bilgi için ilgili sayfaya (Zieme ve Kara 1976: 34) bakınız.
- 083 yol kılmaklıg:** EUyg. bu ifade “yol açan” (Wilkens 2021: 912a) anlamına gelmekte olup *yol kılmaklıg* kelimesi hakkında detaylı bilgi için ilgili sayfaya (Zieme ve Kara 1976: 34) bakınız.
- 087 sarı[t]:** EUyg. bu sözcük Toharcanın A diyalektinde *sārit* “ezberlemek” (Carling ve Pinaut 2023: 514a), Toharcanın B diyalektinde *sarit* “sadece birleşik fiilde = *sarit yām*:- ezberlemek” (Adams 2013: 740) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *saritā*’ya “ezberleme” (Wilkens 2021: 587a), “nehir; akıcı” (Edgerton 1953: 583a; Monier-Williams 1899: 1182a) dayanmakta olan bu sözcüğün metindeki hâli (sarıt kıl:- ezberlemek) hakkında detaylı bilgi için ilgili sayfaya (Zieme ve Kara 1976: 34) bakınız.
- 088 adıştit:** EUyg. bu sözcük Toharcanın B diyalektinde *adhiṣṭhit* “öbek fiilinde = *adhiṣṭhit yām*:- kontrolü elinize alın, (sihirli) kontrolü uygulayın” şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *adhiṣṭhita*’ya “büyü gücü” (Wilkens 2021: 13a), “üzerinde durmak, denetlemek, yönetmek, elde etmek” (Monier-Williams 1899: 22b), “güç veya kontrol genellikle doğaüstü veya büyülü” (Edgerton 1953: 12b) dayanmaktadır.

- 093 poo-uuṣat:** EUyg. bu sözcük Skr. *pauṣat*’ya “tohum heceler” (Wilkens 2021: 558b) dayanmaktadır.
- 095 v(a)çirsurya:** EUyg. bu sözcük Skr. *vajrasūrya*’ya “Tantrist bir tanrının adı” (Wilkens 2021: 836b), “bir Buda’nın adı” (Monier-Williams 1899: 913a) dayanmaktadır.
- 098 [v(a)çiravarahi]:** EUyg. bu sözcük Skr. *vajravārāhī*’ye “Tantrist bir tanrıçanın adı (→ *basirabarahi*)” (Wilkens 2021: 836b; Monier-Williams 1899: 913a), “bir yoginī’nin adı” (Edgerton 1953: 468a) dayanmaktadır.
- 099 [yamini]:** EUyg. bu sözcük Skr. *yaminī*’ye “ikiz doğurmak” (Monier-Williams 1899: 845b) dayanmakta olan bu kelime metinde “özel isim, anne tanrıça” olarak geçmektedir.
- 101 mohini:** EUyg. bu sözcük Skr. *mohinī*’ye “Tantrist bir tanrıçanın adı” (Wilkens 2021: 477b), “büyüleyici bir kadın” (Monier-Williams 1899: 836a) dayanmaktadır.
- 102 sañçalini:** EUyg. bu sözcük Skr. *sañcālīnī*’ye “Tantrist bir tanrıçanın adı” (Wilkens 2021: 580a) dayanmaktadır.
- 103 santarasi[ni]:** EUyg. bu sözcük Skr. *santrāsīnī*’ye “Tantrist bir tanrıçanın adı” (Wilkens 2021: 582b) dayanmaktadır.
- 104 [çandika]:** EUyg. bu sözcük Skr. *caṇḍikā*’ya “Durgā adı” (Monier-Williams 1899: 383a), “bir yakṣiṇī adı” (Edgerton 1953: 223a) dayanmaktadır.
- 105a alku:** EUyg. bu sözcük Skr. *sarva*’nın da eş değeri (Wilkens 2021: 32a) olup “bütün, hepsi” (Wilkens 2021: 32a; Monier-Williams 1899: 1184c; Edgerton 1953: 583a) anlamlarına gelmektedir.
- 105a inyanasatva:** EUyg. bu sözcük Skr. *jñānasattva*’ya “(Tantrizm’de) bilgidен oluşan bir varlık” (Wilkens 2021: 308b) dayanmakta olan bu sözcüğü Zieme ve Kara (1976:

35) *inyanasatua* ('ny'n' s'tw ') şeklinde okumuştur. Bu kelime ilgili sözlükte (Wilkens 2021: 308b) *iñanasatua* şeklinde yer almaktadır.

105b abişek: EUyg. bu sözcük Toharcanın A diyalektinde *abhišek* “meshetme, kutsama” (Carling ve Pinaut 2023: 13b), Toharcanın B diyalektinde *abhišek*, *abhīšek* “ritüel banyo yapma veya kutsama (başın üzerine su dökerek)” (Adams 2013: 19) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *abhiṣeka*'ya “kutsama, takdis etme” (Wilkens 2021: 2a), “meshetmek, göreve başlamak veya kutsamak (su serpererek), bir kralın göreve başlaması, kraliyet töreni” (Monier-Williams 1899: 71a), “onuncu bhūmi” (Edgerton 1953: 57a) dayanmaktadır. *Abişek* kelimesi metinde özel isim olarak geçmektedir.

105b bur[hanlıg]: EUyg. bu sözcük “Budalı, Buda ...” (Wilkens 2021: 202a) anlamına gelmekte olup metinde “Buddha+nın ...” şeklinde çevrilen bu sözcük “Buda” anlamı taşıdığı için *Buddha* kelimesini -ilerleyen kısımlarda- açıklayacağımızdan tekrara düşülmek istenmemiştir.

105c burhan: EUyg. bu sözcük “Buda, Tathāgata” (Wilkens 2021: 200b) anlamına gelmekte olup metinde “Buddha+lar ...” şeklinde çevrilen bu sözcük “Buda” anlamı taşıdığı için *Buddha* kelimesini -ilerleyen kısımlarda- açıklayacağımızdan tekrara düşülmek istenmemiştir.

105c bodis(a)t(a)v: EUyg. bu sözcük Soğd. *pwδystβ ~ pwδ'ystβ ~ pwtystβ* “Bodhisattva” (Gharib 2024: 332b) Part. *bōdisadf* (Wilkens 2021: 184a) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *bodhisattva*'ya “aydınlanma varlığı (gelecekteki Buda)” (Wilkens 2021: 184a), “aydınlanmaya mahkum kişi, Buddha adayı” (Edgerton 1953: 403a), “yüce Buda yani Nirvāṇa mertebesine ulaşmadan önce geçmesi gereken tek bir doğumu olan bir Budist aziz” (Monier-Williams 1899: 733a) dayanmaktadır.

110 m[u]d[ur]: EUyg. bu sözcük Soğd. *mwtr* şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *mudrā*'ya “ritüelde kullanılan parmak duruşu” (Wilkens 2021: 478b), “ellerde çizgiler veya işaretler” (Edgerton 1953: 435a), “parmakların pozisyonları veya iç içe geçmelerinin adı” (Monier-Williams 1899: 822c) dayanmaktadır.

124 tatgda: EUyg. bu sözcük Skr. *tathāgata*’ya “Buddha” (Edgerton 1953: 248b), “böyle bir durumda veya durumda, böyle bir nitelik veya nitelikte olmak, '[kendisinden önceki Budalar gibi] aynı şekilde gelen ve giden', Gautama Buddha” (Monier-Williams 1899: 432c) dayanmakta olan bu sözcük metinde *dhāraṇī hecesi* olarak geçmektedir.

125 bilgä: EUyg. bu sözcük Skr. *prajñā*’ya “âlim, bilge, bilgelik” (Wilkens 2021: 170b; Monier-Williams 1899: 659a), “bilgi” (Edgerton 1953: 358b) dayanmaktadır.

bilgä biligl[ig]: EUyg. bu ifade “bilgelik, bilge” (Wilkens 2021: 172a) anlamlarına gelmektedir.

126 [kılınç]: EUyg. bu sözcük Skr. *karma*’ya “amel, iş (Skr. *karma*), davranış, (kötü) davranış, suç” (Wilkens 2021: 370b; Monier-Williams 1899: 258b) dayanmaktadır.

129 [devata]: EUyg. bu sözcük Skr. *devatā*’ya “tanrı” (Wilkens 2021: 247a) “tanrılık, ilahiyat, bir tanrı simgesi, put” (Monier-Williams 1899: 492b; Edgerton 1953: 270b) dayanmaktadır.

130 ratnasamb[ave]: EUyg. bu sözcük Skr. *ratnasambhava*’ya “bir Buda’nın adı = beş Tathāgata’dan biri (→ *ratnasambhava*)” (Wilkens 2021: 567a; Edgerton 1953: 452a; Monier-Williams 1899: 864b) dayanmaktadır.

131 [akşobi]: EUyg. bu sözcük Skr. *akṣobhya*’ya “bir Buda’nın adı = beş Tathāgata’dan biri” (Wilkens 2021: 26b; Monier-Williams 1899: 4a; Edgerton 1953: 3b) dayanmaktadır.

134 varyoçana (oku: vairoçana): EUyg. bu sözcük 078. satırda geçen *vairoçana* kelimesine göndermeli olup doğru yazımı da *vairoçana*’dır.

vairoçana: EUyg. bu sözcük Skr. *vairocana*’ya “bir Buda’nın adı = beş Tathāgata’dan biri; Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra) (→ *vairoçan*, *vairoçane*,

viroçan)” (Wilkens 2021: 838b), “güneş, Güneş’in oğlu” (Monier-Williams 1899: 1025c; Edgerton 1953: 512a) dayanmaktadır.

134 tangarig: EUyg. bu sözcük (Tantrizm’de: Skr. *samaya*) “yemin, dinî niyet” (Wilkens 2021: 670a), “anlaşma, sözleşme” (Monier-Williams 1899: 1164a), “zaman” (Edgerton 1953: 565b) anlamlarına gelmektedir.

135 amogaşidi: EUyg. bu sözcük Skr. *amoghasiddhi*’ya “beş Tathāgata’dan birinin adı” (Wilkens 2021: 43a), “beşinci Dhyānibuddha’nın adı” (Monier-Williams 1899: 83a), “Dharmas’ın (‘aşkın’) Budalarının beşincisinden üçüncünün adı” (Edgerton 1953: 64a) dayanmaktadır.

139a pipa: EUyg. bu sözcük Çince *琵琶* *pi pa* şeklinde geçmekte olup “gitar, (Tantrizm’de) bir Vajra tanrı kızının adı” (Wilkens 2021: 557a) anlamlarına gelmektedir. Metinde her iki anlamı da kullanılmakta olan bu kelimeyi Zieme ve Kara (1976) *biba* şeklinde okumuştur. *Pipa* ile ilgili daha fazla bilgi için ilgili sayfaya (Zieme ve Kara 1976: 37) bakınız.

139 [bilir]: EUyg. bu sözcük “kişi adının bir bölümü” (Wilkens 2021: 175a) anlamına gelmekte olup metinde “flüt” ve “tanrı kızının adı” olarak geçmektedir. *Bilir* ile ilgili daha fazla bilgi için ilgili sayfaya (Zieme ve Kara 1976: 37) bakınız.

144 kübrüg (oku: küvrüg): EUyg. bu sözcük “davul, (Tantrizm’de) bir vajra tanrı kızının adı” (Wilkens 2021: 447b) anlamlarına gelmektedir.

144 banduka: EUyg. bu sözcük Skr. *bhaṇḍuka*’ya “bir çiçeğin adı (*Calosanthus indica* = *Oroxylum indicum*)” (Wilkens 2021: 141b; Monier-Williams 1899: 745b) dayanmaktadır.

144 hua: EUyg. bu sözcük Çince *花* *hua*’ya “çiçek” (Wilkens 2021: 284b) dayanmaktadır.

- 148 **k[ägräk]:** EUyg. bu sözcük Skr. *murava*’nın da eş değeri olup “bir davul çeşidi” (Wilkens 2021: 357a; Edgerton 1953: 435a) anlamına gelmektedir. Bu sözcük metinde “davul” ve “tanrı kızının adı” olarak geçmektedir.
- 149 **ärdini:** EUyg. bu sözcük Skr. *ratna*’ya “mücevher, değerli taş” (Wilkens 2021: 112b; Edgerton 1953: 450b; Monier-Williams 1899: 864b) dayanmaktadır.
- 152 **külçirgä:** EUyg. bu sözcük “gülümseme, bir tanrı kızının adı” (Wilkens 2021: 439a) anlamlarına gelmekte olup metinde her iki anlamı da kullanılmaktadır.
- 153 **kiñşu:** EUyg. bu sözcük Skr. *kiñśuka*’ya “bir ağacın adı (*Butea frondosa Roxb.*) (→ *kiñşuk*)” (Wilkens 2021: 382b; Monier-Williams 1899: 282b) dayanmaktadır.
- 155 **[hasya]:** EUyg. bu sözcük Skr. *hāśya*’ya “gülünç, komik” (Monier-Williams 1899: 1294b) dayanmakta olan bu sözcük metinde “dhāraṇī hecesi” olarak geçmektedir.
- 157 **küvāz:** “gururlu, gurur, gururlu kız (bir tanrı kızının adı)” (Wilkens 2021: 447b) anlamlarına gelmekte olup metinde her anlamı kullanılmaktadır.
- 161 **laśya:** EUyg. bu sözcük Skr. *lāśya* / *lāśyā*’ya “dans, dans eden kız” (Monier-Williams 1899: 899a), “bir tanrıça veya yoginī adı (kişileştirilmiş dans)” (Edgerton 1953: 462b) dayanmakta olan bu sözcük metinde “dhāraṇī hecesi” olarak geçmektedir.
- 162 **ırag[u]:** EUyg. bu sözcük “şarkı (bir tanrı kızının adı)” (Wilkens 2021: 299a) anlamlarına gelmekte olup metinde her anlamı kullanılmaktadır.
- 162 **[kün]:** EUyg. bu sözcük Toharcanın A diyalektinde *koṃ* “gün, Güneş” (Carling ve Pinaut 2023: 151a), Toharcanın B diyalektinde *kaum* “gün, Güneş” (Adams 2013: 225) şeklinde tanıklanmış olup, sözcük Skr. *arka*’nın da eş değeri olup (aynı zamanda muhtemelen Toharcada bir Türkçe alıntı) “Güneş” (Wilkens 2021: 440a), “Güneş olmak” Monier-Williams 1899: 89a), “bir kralın adı” (Edgerton 1953: 65b) anlamlarına gelmektedir. EUyg. bu sözcük metinde *[kün]* *tugarıntakı* “[Güneşin] doğuşundaki”, *[kün t(ä)ṇri]* “[Güneş Tanrı]” biçimlerinde kullanılmıştır.

- 166 **gite:** EUyg. bu sözcük Skr. *gītā*’ya “bir şarkı, kutsal şarkı veya şiir” (Monier-Williams 1899: 356a) dayanmakta olan bu sözcük metinde “dhāraṇī hecesi” olarak geçmektedir.
- 167 **[būdigçi]:** EUyg. bu sözcük Skr. *naṭa*’nın da eş değeri olup “dansçı, dansçı kadın” (Wilkens 2021: 211a; Monier-Williams 1899: 525b), “bir śreṣṭhin adı” (Edgerton 1953: 289a) anlamlarına gelmektedir. Bu sözcük metinde “dansçı kadın” ve “tanrı kızının adı” anlamlarında kullanılmaktadır.
- 168 **markat:** EUyg. bu sözcük Soğd. *mryt* (*manS*) ~ *mrkt* (*sogdS*), *mrktth* “zümrüt” (Gharib 2004: 217b; Wilkens 2021: 470a) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *marakata*’ya “zümrüt” (Wilkens 2021: 470a; Monier-Williams 1899: 789c) dayanmaktadır.
- 173 **kürküm:** EUyg. bu sözcük HotSak. *kurkum(a)* (Wilkens 2021: 444a), Soğd. *kwrkwm*, *kwrkwnph* “safran” (Wilkens 2021: 444a; Gharib 2004: 201a) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *kunkuma*’ya “safran” (Wilkens 2021: 444a; Monier-Williams 1899: 287c) dayanmaktadır.
- 176 **puşpam:** EUyg. bu sözcük Skr. *puṣpā*’ya “bir tanrıça veya yoginī adı” (Edgerton 1953: 350a), “Campā kasabasının adı” (Monier-Williams 1899: 638b) dayanmakta olan bu sözcük metinde “dhāraṇī hecesi” olarak geçmektedir.
- 181 **tupam:** EUyg. bu sözcük Skr. *dhūpā*’ya “tütsü, aromatik buhar” (Monier-Williams 1899: 517c), “tütsü, bir tanrıça veya yoginī’nin adı” (Edgerton 1953: 286a) dayanmakta olan bu sözcük metinde “dhāraṇī hecesi” olarak geçmektedir.
- 185 **tipam:** EUyg. bu sözcük Skr. *dīpā*’ya “ışık, lamba” (Monier-Williams 1899: 481a), “tütsü, bir tanrıça veya yoginī’nin adı” (Edgerton 1953: 265a) dayanmakta olan bu sözcük metinde “dhāraṇī hecesi” olarak geçmektedir.
- 188 **piryaṅgu (oku: piryaṅu):** EUyg. bu sözcük Toharcanın A diyalektinde *priyaṅgu* “bir tür ağaç” (Carling ve Pinaut 2023: 311b), Toharcanın B diyalektinde *priyaṅgu*

“tıbbi bir çiçek” (Adams 2013: 449) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *priyaṅgu*’ya “bir bitkinin adı (bir maun bitkisi; *Aglaia roxburghiana*)” (Wilkens 2021: 558a), “panik tohumu, şifalı bir bitki veya parfüm” (Monier-Williams 1899: 709c) dayanmaktadır.

191 gantam: EUyg. bu sözcük Skr. *gandhā*’ya “bir yoginî’nin adı” (Edgerton 1953: 210a), “Desmodium gangeticum, kokulu bir madde, dövülmüş sandal ağacı” (Monier-Williams 1899: 345a) dayanmakta olan bu sözcük metinde “dhāraṇī hecesi” olarak geçmektedir.

196 ad(a)rşa: EUyg. bu sözcük Skr. *ādarśa*’ya “ayna” (Monier-Williams 1899: 138a) dayanmakta olan bu sözcük metinde “dhāraṇī hecesi” olarak geçmektedir.

196 urupa: EUyg. bu sözcük Skr. *rūpa*’ya “herhangi bir dış görünüş veya fenomen veya renk, şekil” (Monier-Williams 1899: 885c) dayanmakta olan bu sözcük metinde “dhāraṇī hecesi” olarak geçmektedir.

197 p[inpat]: EUyg. bu sözcük Soğd. **pynp’t (pyntp’t)* “dilenci” (Gharib 2004: 335b) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *piṇḍapāta*’ya “sadaka” (Wilkens 2021: 556b), “sadaka yemeği” (Edgerton 1953: 344b), “sadaka vermek” (Monier-Williams 1899: 625b) dayanmaktadır. Metinde *pinpat aṣ* şeklinde geçmekte olan bu ifade “sadaka yemeği, bir tanrı kızının adı” (Wilkens 2021: 556b) anlamlarında geçmekte olup söz konusu sözlükte de (Wilkens 2021: 556b) bu şekilde geçmektedir.

199 noş: EUyg. bu sözcük Soğd. *nwš* “çok lezzetli yemek” (Gharib 2004: 246b) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *rasāyana*’ya “ıksir, nektar” (Wilkens 2021: 500a), “ilaç, ıksir” (Monier-Williams 1899: 869b) dayanmaktadır.

noş rasiyanlıg (oku: rasayanlıg): EUyg. bu ifade metinde “ıksirli₂” şeklinde çevrilmiş olup söz konusu sözlükte de (Wilkens 2021: 500a) bu şekilde geçmektedir.

201 raşa: EUyg. bu sözcük Skr. *rasā*’ya “nem, cehennem, bir nehrin adı” (Monier-Williams 1899: 869b) dayanmaktadır.

- 203 ton:** EUyg. bu sözcük Skr. *ambara*’nın da eş değeri olup “elbise, giysi, giyim” (Wilkens 2021: 730b; Monier-Williams 1899: 83b), “giysi, bir Buda’nın adı” (Edgerton 1953: 64a) anlamlarına gelmektedir. Bu sözcük metinde *ton keḍim (oku: kāḍim)* şeklinde “elbise” ve “tanrı kızının adı” olarak geçmekte olup ilgili sözlükte de (Wilkens 2021: 730b) geçmektedir.
- 204 bürütiğ (oku: bürütüğ):** EUyg. bu sözcük Skr. *sparsāhāra*’nın da eş değeri olup “dokunma, temas” (Wilkens 2021: 213a; Edgerton 1953: 612b) anlamlarına gelmekte olup metinde geçen *bürütiḡkā (oku: bürütüḡkā) kuṣmakka* ifadesi “dokunma ve kucaklama” olarak geçmekte olup ilgili sözlükte de (Wilkens 2021: 213a) geçmektedir.
- 206 sipiraşa:** EUyg. bu sözcük Skr. *sparsā*’ya “dokunma, iffetsiz kadın” (Monier-Williams 1899: 1286c) dayanmaktadır.
- 207 nom:** EUyg. bu sözcük Soğd. *nwm* “kanun” (Gharib 2004: 246a), Gr. *νόμος* (Wilkens 2021: 494b) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *dharmā*’ya “varlık olgusu” (Wilkens 2021: 494b), “dharmadan yoksun olan” (Edgerton 1953: 276a), yasa, Budizm’in etik ilkeleri” (Monier-Williams 1899: 510a) dayanmaktadır. EUyg. *nom uguṣi* ifadesi metinde “tanrı kızının adı” olarak geçmekte olup ilgili sözlükte de (Wilkens 2021: 496b) geçmektedir.
- 208 kunt:** EUyg. bu sözcük Skr. *kunda*’ya “bir yasemin türü (*Jasminum multiflorum*)” (Wilkens 2021: 424a; Monier-Williams 1899: 291b) dayanmaktadır.
- 208 darma-uday :** EUyg. bu sözcük Skr. *dharmodaya*’ya “,bütün fenomenlerin kökeni” (üç köşeli ritüel aleti)” (Wilkens 2021: 245b) dayanmaktadır.
- 211 darma:** EUyg. bu sözcük Skr. *dharmā*’ya “öğreti, Budist öğreti (→ *d(a)rm*)” (Wilkens 2021: 243b), “dharmadan yoksun olan” (Edgerton 1953: 276a), yasa, Budizm’in etik ilkeleri” (Monier-Williams 1899: 510a) dayanmaktadır.
- ḍātu:** EUyg. bu sözcük Toharcanın A ve B diyalektinde *dhātu* “element” (Carling ve Pinaut 2023: 237b; Adams 2013: 349) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *dhātu*’ya

“vücut sıvısı, vücut elementi, mineral; (Budist kozmolojide) saha” (Wilkens 2021: 246b), “tabaka, bileşen, element” (Monier-Williams 1899: 513b; Edgerton 1953: 282a) dayanmaktadır.

dharmadhātū: EUyg. bu sözcük “‘l° veya varoluş unsuru', Budistlerin 18 Dhātus'undan biri” (Monier-Williams 1899: 510a), “din alanı, eski bir Buda'nın adı” (Edgerton 1953: 278b) anlamlarına gelmekte olup metinde bu şekilde özel isim olarak geçmektedir.

219 tñl(ı)g: EUyg. bu sözcük Skr. *jana, jantu, prāṇin* ve *satva*'nın da eş değeri (Wilkens 2021: 714b) olup “canlı, varlık” (Wilkens 2021: 714b), (*jana, jantu, prāṇin*) “canlı varlık, yaratık” (Monier-Williams 1899: 410a, 411a, 705a)¹², (*jana*) “doğum, yabancı” (Edgerton 1953: 237b) anlamlarına gelmektedir.

233 çäk: EUyg. bu sözcük Tibetçe *tsheg* şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *bindu, damla*'nın da eş değeri olup “nokta, noktalama işareti” (Wilkens 2021: 226a; Monier-Williams 1899: 731b), “bir Nāga kralının adı” (Edgerton 1953: 400a) anlamlarına gelmektedir. Ancak metinde bu kelime “nokta” anlamında kullanılmış olup *çäk* kelimesi ile ilgili daha fazla bilgi için ilgili sayfaya (Zieme ve Kara 1976: 41) bakınız.

250 dyan: EUyg. bu sözcük Toharcanın A ve B diyalektinde *dhyām* “meditasyon” (Carling ve Pinaut 2023: 238b; Adams 2013: 349), Soğd. *δy' 'n ~ δy' n* “meditasyon” (Gharib 2004: 147b) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *dhyāna*'ya “meditasyon, istigrak, meditasyon aşaması (Skr. *bhāvanā, samādhi, samāpatti, śamatha*'nın da eş değeri); Budist kozmolojide bir kavram olarak” (Wilkens 2021: 249b), “meditasyon, tefekkür” (Edgerton 1953: 287a; Monier-Williams 1899: 521a) dayanmaktadır.

250 darni: EUyg. bu sözcük Skr. *dhāraṇī*'ye “sihirli söz, sihirli formül, büyü formülü; Skr. *mantra* manasında da bulunur.” (Wilkens 2021: 245b; Edgerton 1953: 284b), “mistik ayet veya tılsım” (Monier-Williams 1899: 515a) dayanmaktadır.

¹² Sözlükteki yazılan sayfa numaraları belirtilen kelimelerin sırasına göre yazılmıştır.

- 253 **şantik:** EUyg. bu sözcük Skr. *śāntika*'ya “kötülüğe karşı koruyucu, sulh tesis etme (Tantrist bir ritüelin ögesi)” (Wilkens 2021: 644a; Monier-Williams 1899: 1064b) dayanmaktadır.
- 255 **poştik:** EUyg. bu sözcük Skr. *pauṣṭika* 'ya “sağlığa yararlı, gelişime yol açan (Tantrist bir ritüelin bölümü)” (Wilkens 2021: 558b), “büyüme ve refah ile ilgili, canlandırıcı, ilerletici, törende giyilen kumaş” (Monier-Williams 1899: 652a) dayanmaktadır.
- 257 **vaşikara:** EUyg. bu sözcük Skr. *vaśīkāra*'ya “emri altına alma (Tantrist bir ritüelin ögesi)” (Wilkens 2021: 841b), “boyun eğdirmek” (Monier-Williams 1899: 929a) dayanmaktadır.
- 259 **abiçaruk:** EUyg. bu sözcük Skr. *abhicāruka ~ ābhicāraka*'ya “yenme (bir Tantrist ritüelin adı)” (Wilkens 2021: 1b), “büyücü, canlandırıcı” (Monier-Williams 1899: 62a), “büyü ile ilgili” (Edgerton 1953: 99a) dayanmaktadır.
- 260 **tārk:** EUyg. bu sözcük Part. *tiry* (Wilkens 2021: 702a) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *tvaramāṇa*'nın da eş değeri olup “çabuk, hızlı” (Wilkens 2021: 702a) anlamına gelmektedir.
- 261 **s[idi]li:** EUyg. bu sözcük Skr. *siddhi*'ye “mükemmellik, büyü gücü” (Wilkens 2021: 612b), “başarı” (Monier-Williams 1899: 1215a) dayanmaktadır.
- 265 **v(a)çir:** EUyg. bu sözcük Soğd. *βz 'yr* (Wilkens 2021: 835b) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *vajra*'ya “vajra, yıldırım şeklindeki bir silah (Skr. kaṅkaṭa'nın da eş değeri = ,filleri harekete geçirmek için kullanılan bir kanca‘)” (Wilkens 2021: 835b), “şimşek, efsānevī silah” (Monier-Williams 1899: 913a), “bir samādhi'nin adı, gelecekteki bir Buda'nın adı” (Edgerton 1953: 467a) dayanmaktadır. Metinde geçen EUyg. *v(a)çira* kelimesi, Skr. *vajra*'ya dayanmakta olup “vajra” anlamına (Wilkens 2021: 836a) gelmektedir.

- 268 **s(a)r(a)svaṭi:** EUyg. bu sözcük Skr. *sarasvatī*'ye “bir tanrı kızının adı” (Wilkens 2021: 586a), “bir yakṣiṇī'nin adı” (Edgerton 1953: 583a), “bölge, belāgat ve öğrenme tanrıçasının adı” (Monier-Williams 1899: 1182a) dayanmaktadır.
- 276 **āmgāk:** EUyg. bu sözcük Skr. *duḥkha*'ya “acı (Skr. *parikleśa*'nın da eş değeri), ızdırap” (Wilkens 2021: 104a), “acı, üzüntü” ” (Monier-Williams 1899: 483b) dayanmaktadır.
- 279 **ḍakini:** EUyg. bu sözcük Skr. *ḍākinī*'ye “(Tantrik Budizm'de) dişi bir ara varlık sınıfı” (Wilkens 2021: 242b), “Kālī'ye (insan etiyle beslenen) katılan bir dişi” (Monier-Williams 1899: 430b) dayanmakta olup metinde “dhāraṇī hecesi” olarak geçmektedir.
- 280 **svaha:** EUyg. bu sözcük Skr. *svāhā*'ya “Dhāraṇī'nin büyülü son hecesi, ifadedeki ritüel kelimesi” (Wilkens 2021: 640a), “tanrılara adaklarda bulunmak için kullanılan ünlem” (Monier-Williams 1899: 1284c) dayanmaktadır.
- 280 **[harday]:** EUyg. bu sözcük Skr. *hr̥daya*'ya “kalp, yürek, öz, esans” (Wilkens 2021: 278b) dayanmaktadır.
- 281 **upaharḍay:** EUyg. bu sözcük Skr. *upahr̥daya*'ya “bir Dhāraṇī'nin adı” (Wilkens 2021: 800b), “alt veya ikincil 'kalp' veya çekirdek” (Edgerton 1953: 144b) dayanmaktadır.
- 282 **varyoṇaneyi (oku: vairoṇaneyi):** EUyg. bu sözcük Skr. *vairocana*'ya “bir Buda'nın adı = beş Tathāgata'dan biri; bir Arhat'ın adı; muhtemelen bir yakṣa'nın adı (→ *vairoṇan*, *vairoṇana*, *viroṇan*)” (Wilkens 2021: 839a), “güneş, Güneş'in oğlu” (Monier-Williams 1899: 1025c; Edgerton 1953: 512a) dayanmaktadır.
- 284 **buda:** EUyg. bu sözcük Skr. *buddha*'ya “Buda” (Wilkens 2021: 195a), “uyanmış, akıllı, aydınlanmış adam” (Monier-Williams 1899: 733a), “aydınlanmış olan” (Edgerton 1953: 400b) dayanmaktadır.

- 293 bali:** EUyg. bu sözcük Skr. *bali*'ye “kurban, kurban edilen şey, haraç, serpil en bağış” (Wilkens 2021: 140b), adak, haraç” (Monier-Williams 1899: 723c), “bir yakşa'nın adı” (Edgerton 1953: 398b) dayanmaktadır.
- 294 bāgni:** EUyg. bu sözcük Skr. *surā*'nın eş değeri (Wilkens 2021: 155b) olup “bira” (Wilkens 2021: 155b; Monier-Williams 1899: 1235c) anlamına gelmektedir.
- 296 suvabaua:** EUyg. bu sözcük Skr. *svabhāva*'ya “bir Dhāraṇī'nin adı” (Wilkens 2021: 634b), “yerli yer, kendi durumu veya varoluş durumu” (Monier-Williams 1899: 1275a), “doğa” (Edgerton 1953: 615b) dayanmaktadır.
- suvabaua d(a)rni:** Metinde geçen EUyg. bu sözcük Skr. *svabhāvadhāraṇī*'ye dayanmakta olup “bir Dhāraṇī'nin başlığı” (Wilkens 2021: 634b) anlamına gelmektedir.
- 297 kapala:** EUyg. bu sözcük Skr. *kapāla*'ya “kafa tası kâsesi” (Wilkens 2021: 332a), “bir fincan, çanak, sadaka kasesi” (Monier-Williams 1899: 250b) dayanmaktadır
- 301 kṣan:** EUyg. bu sözcük Toharcanın A diyalektinde *kṣam* “an” (Carling ve Pinaut 2023: 173b), Toharcanın B diyalektinde *kṣam* ~ *kṣām* “an, lahza, ani” (Adams 2013: 261), Soğd. *kšn* “an” (Gharib 2004: 196a) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *kṣaṇa*'ya “an, lahza” (Wilkens 2021: 416b; Monier-Williams 1899: 324c), “belirli bir zaman birimi” (Edgerton 1953: 198b) dayanmaktadır.
- 307 psak:** EUyg. bu sözcük Toharcanın A diyalektinde *pāssāk* “çelenk” (Carling ve Pinaut 2023: 284b), Toharcanın B diyalektinde *pāssākw* “çelenk” (Adams 2013: 409) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Soğd. *ps* 'k'a “çelenk” (Wilkens 2021: 562a; Gharib 2004: 298b) dayanmaktadır.
- 311 padak:** EUyg. bu sözcük Soğd. *pōkh* veya *p'ō* 'k “ayak, kanun” (Gharib 2004: 257a, 273b) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *pādaka*'ya “mısra, dize, şiir” (Wilkens 2021: 548b), “küçük bir ayak, ayak” (Monier-Williams 1899: 617a; Edgerton 1953: 340b) dayanmaktadır.

- 315 **lenhua:** EUyg. bu sözcük Çin. 騰撻 *lian hua* şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *padma*’nın da eş değeri olup “nilüfer, mavi nilüfer” (Wilkens 2021: 452b; Monier-Williams 1899: 584b) anlamlarına gelmektedir.
- 327 **diravi:** EUyg. bu sözcük Skr. *dravya*’ya “madde, cevher, kurban maddesi” (Wilkens 2021: 248a; Monier-Williams 1899: 500c) dayanmaktadır.
- 336 **iryapat:** EUyg. bu sözcük Toharcanın A diyalektinde *iryāpath* “hareket düzeni” (Carling ve Pinaut 2023: 62a), Toharcanın B diyalektinde *iryāpath* “fiziksel davranış biçimi” (Adams 2013: 72), Soğd. *ʾyryʾpt* “davranış, duruş” (Gharib 2004: 88a) şeklinde tanıklanmış olup sözcük Skr. *īryāpatha*’ya “davranış tarzı, vücut duruşu, hareket” (Wilkens 2021: 310b; Edgerton 1953: 116a), “vücudun dört pozisyonu” (Monier-Williams 1899: 170b) dayanmakta olan bu sözcük metinde *özel isim* olarak geçmektedir.
- 340 **adkangu:** EUyg. bu sözcük Skr. *viṣaya* “duyu objesi, bilinç objesi” (Wilkens 2021: 14a; Monier-Williams 1899: 997a), “aralık, küre” (Edgerton 1953: 502a) karşılığındadır.
- 344 **yarait (oku: yaratıg):** EUyg. bu sözcük “uygulama, (ritüelde) icra” (Wilkens 2021: 867b) anlamına gelmekte olup doğru yazımı (*yʾrʾtyq*) *yaratıg* şeklinde olmasına rağmen ilgili sayfada Zieme ve Kara (1976: 46) gösterildiği gibi düzeltme yapılma ihtiyacı doğulmuştur. Çünkü esas metinde *yaratıg* belirtilmek istenirken *yarait* şeklinde yazım olmuştur.
- 345 **v(a)çiradare:** EUyg. bu sözcük Skr. *vajradhara* “bir Guru’nun adı (→ *v(a)çiratarā*)” (Wilkens 2021: 836a), “bir Bodhisattva veya tanrının adı” (Edgerton 1953: 467b), “bir kralın adı, Indra’nın adı, bir yıldırım tutmak, bir Bodhisattva” (Monier-Williams 1899: 913a) anlamlarına gelmektedir.
- 345 **v(a)çirapani:** EUyg. bu sözcük Skr. *vajrapāṇi* “Lokapālalardan birinin adı; bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 836a), “bir Yakşa adı” (Edgerton 1953: 467b), “şimşek

elli, bir Bodhisattva, bir Indra” (Monier-Williams 1899: 913a) anlamlarına gelmektedir.

345 sarhapa: EUyg. bu sözcük Skr. *sarahapa* “bir Guru’nun adı (MS 8.yy.)” (Wilkens 2021: 586a) anlamına gelmektedir.

346 nagarçune: EUyg. bu sözcük Skr. *nāgārjuna* “Budist bir filozofun adı (yaklaşık MS ikinci veya üçüncü yy.); bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 484a), “bir öğretmenin adı” (Edgerton 1953: 292b), “eski bir Budist literatüründe Bodhisattva rütbesinin öğretmeni” (Monier-Williams 1899: 532c) anlamlarına gelmektedir.

346 şavaripa: EUyg. bu sözcük Skr. *śavaripā* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 646b) anlamına gelmektedir.

346 luyupa: EUyg. bu sözcük Skr. *luipā* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 457b) anlamına gelmektedir.

346 darikapa: EUyg. bu sözcük Skr. *dārikapā* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 243b) anlamına gelmektedir.

346 v(a)çiragantipa: EUyg. bu sözcük Skr. *vajraghaṇṭapā* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 836a) anlamına gelmektedir.

347 kurmapada: EUyg. bu sözcük Skr. *kūrmmapāda* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 425b) anlamına gelmektedir.

347 çalandarapa: EUyg. bu sözcük Skr. *jālandharapā(da)* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 219b) anlamına gelmektedir.

347 kiraşnaçaryapa: EUyg. bu sözcük Skr. *kṛṣṇācāryapā(da)* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 383a) anlamına gelmektedir.

- 348 guhapa:** EUyg. bu sözcük Skr. *guhapā(da)* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 275b) anlamına gelmektedir.
- 348 viçayapada:** EUyg. bu sözcük Skr. *viçayapāda* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 844b) anlamına gelmektedir.
- 348 tilopa:** EUyg. bu sözcük Skr. *tilopa* “bir Guru’nun adı (MS 988-1069)” (Wilkens 2021: 720a) anlamına gelmektedir.
- 349 naropa:** EUyg. bu sözcük Skr. *nāropa* “bir Hint âliminin adı (MS 1016-1100)” (Wilkens 2021: 487a) anlamına gelmektedir.
- 349 abakirti:** EUyg. bu sözcük Skr. *abhayakīrti* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 1a) anlamına gelmektedir.
- 349 vagişvarapa:** EUyg. bu sözcük Skr. **vāgīśvarapā(da)* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 837a) anlamına gelmektedir.
- 349 pirtyakuda:** EUyg. bu sözcük Skr. *prajñākūṭa* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 557b), “bir Bodhisattva’nın adı” (Edgerton 1953: 358b; Monier-Williams 1899: 659a) anlamlarına gelmektedir.
- 350 mal losaua:** EUyg. bu sözcük Tib. *mal lo tsa ba* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 465b) anlamına gelmektedir.
- 350 saskaua:** EUyg. bu sözcük Skr. *sa skya* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 589a) anlamına gelmektedir.
- 351 irçibsun:** EUyg. bu sözcük Tib. *rje bcun* “bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 309a) anlamına gelmektedir.

- 351 **pantit:** EUyg. bu sözcük Skr. *Paṇḍita* “kişi adının bir bölümü veya unvan” (Wilkens 2021: 551a), “bir bilgin, bir öğretmen” (Monier-Williams 1899: 580b) anlamlarına gelmektedir.
- 352 **pagispa:** EUyg. bu sözcük Tıb. *'Phags pa* “önemli Tibetli bilginin adı (MS 1239-1280); bir Guru’nun adı” (Wilkens 2021: 549b) anlamlarına gelmektedir.
- 354 **abisamay:** EUyg. bu sözcük Skr. *abhisamaya* “ruhsal tahakkuk ettirme, anlayış, idrak, sezgisel anlama, aracısız anlayış” (Wilkens 2021: 2a) anlamlarına gelmekte olan bu sözcük metinde özel isim olarak kullanılmıştır.
- 356 **punyaşiri:** EUyg. bu sözcük Skr. *Punyaśrī* “bir Uygur tercümanın adı” (Wilkens 2021: 563a) anlamına gelmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

DİZİN

A

a ~ [a] < Skr. *āḥ* “bir tohum hece”

a. koo r ti ma ka [oo tiri koo ka la] 032

a. użıktin 297

baṇ taṇ pu ça uu a. [koo r ti ma] 287

bini v(a)çirini v(a)çira puç[iti [a]. huṇ] 139b

murçi v(a)çirini v(a)çira puçiti a. hu[ṇ] 151

om a. huṇ użıkl(ä)rtin 298

oom a. huṇ 300

oom a. *huṇ* sarva [bira] 084

oom a. huṇ tep 306

oom a. huṇnı ulayu 326

puçiti a. huṇ 143

puşpam v(a)çirini v(a)çira puçiti a. h[un] 176

raşa v(a)çirini v(a)çira puçiti a. hu[ṇ] 201

v(a)çirini v(a)çira puçiti a. huṇ 191

v(a)çirini v(a)çira puçiti a. *huṇ* 206

v(a)çirini v(a)çira *puçiti* a. *huṇ* 196

v(a)çirini v(a)çira puçiti a. huṇ 186

v(a)çirini v(a)çira [puçiti [a]. huṇ] 211

v(a)çirini v(a)çira puçi[ti [a]. huṇ] 161

v(a)çirini v(a)çira *puçit*[i [a]. huṇ] 147

v(a)çirini v(a)çira *puçiti* a. *huṇ* 181

v(a)çirini v(a)çira puçiti a. [huŋ] 166

v(a)çirini v(a)çira puçiti a. h[uŋ] 156

v(a)çirini v(a)çira puçiti a. hu[ŋ] 171

[=24]

abakirti << Skr. *abhayakīrti* “bir Guru’nun adı”

a. 349

[=1]

abiçaruk << Skr. *abhicāruka ~ ābhicāraka* “yenme (bir Tantrist ritüelin adı)”

a.+nu[ŋ] kara öŋlüg ärip 259

[=1]

abisamay << Skr. *abhisamaya* “ruhsal tahakkuk ettirme, anlayış, idrak, sezgisel anlama, aracısız anlayış; (metinde) özel isim”

bışrunmakıg yol kılmaklıg a. ärür 354

[=1]

abişek ~ [abişek] < Toh. A/B *abhişek* ~ Toh. B *abhīşek* < Skr. *abhiṣeka* “kutsama, takdis etme; (metinde) özel isim”

a. *bergü* 119

a. [bergü] 105b

a. bermäk üzä 125

[a.] [berü] 122

sarva tatgda a.+da samaya şiri [huŋ] 124

[=5]

[abita] < Çin. 阿彌陀 *a mi tuo* << Skr. *amita* (= *amitābha* ~ *amitāyus*) “bir Buda’nın adı”

[a]. 044

til tilgäntäki [devata]*larnıñ* [töpölärintä] [a]. 132

[=2]

adək “ayak (insan, hayvan, eşya)”

a. uul[ları yeel] 024

a. uulları v(a)žir[lıg tüp] 019

büdiyü a.+ın täğşürü tur[urug] 169

[=3]

ad(a)rşa “dhāraṇī hecesi”

a. urupa v(a)çirini v(a)çira 196

[=1]

adırtl(ı)g “farklı”

yäktä a. sakın[gu ol] ... 018

[=1]

adiştit < Toh. B *adhiṣṭhit* < Skr. *adhiṣṭhita* “büyü gücü”

a. [kolungu ol] 088

[=1]

adkak “düşünce, görüş”

könüldäki alku ilig a. sakınçlarını 339

[=1]

adkangu “duyu objesi, bilinç objesi”

a. tözlüg devatalar 340

a.+l(a)rığ aklamaksız amramaksız köñülin tägingü ol 342

[=2]

admako “dhāraṇī hecesi”

a. 086

[=1]

ag “edep yeri”

a. agzı üçgil oot 025

[=1]

agı[z] ~ agız ~ agız “ağız; edep yeri üçgeni”

a. [kalinga] atlag oronta 057

a.+ın otçuk 333

a.+ta hiriṇ mo[ṇ yürüṇ öṇlüg ög] mohini 100

ag a.+ı üçgil oot 025

kaṇnıṇ a.+tın ünüp 263

ögnüṇ a.+ça [kiri]p 263

[=6]

akaş[agarbe] << Skr. *ākāśagarbha* “bir Bodhisattva’nın adı, (Tantrizm’de) bir Vīra’nın adı”

a. 071

[=1]

akıgsız “akıntı’sız”

a. *māṇi*[kä] 209

[=1]

aklamaksız “kinsiz, kini olmayan”

a. amramaksız köñülin 342

[=1]

[akşobi] << Skr. *akṣobhya* “bir Buda’nın adı = beş Tathāgata’dan biri”

[köñül tilgän]täki devataların *töpöl(ä)rin*[tä] [a]. 131

[=1]

al “kırmızı, al”

a. *sarıg* öñlög 095

[=1]

alın ~ [alın] “alın, ön yüz, ön taraf”

a.+ka tamgakka yüräkkä tögürüp 330

eligin [a].+ta tögzintürüp 110

[=2]

alkıg “geniş”

keṇ a. 297

[=1]

alku ~ [alk]u ~ [alku] “bütün (Skr. *sarva*’nın da eş değeri), hepsi”

a. *inyana* satvanı siñirmäk 105a

a. ançulayu kälmişlär 122

a. ayığ kılınçl(a)rın 275

a. burhanlar bodis(a)t(a)vlar ... 105c

a. *burhanlar* [b]odi[s(a)t(a)vlarnı] 120

a. burhanların bodis(a)t(a)vlarnı 276

[a]. [burhanlar bodis(a)t(a)vlarnı] 113

a. ämgäk tolgakl(a)rın 275

a. ilig adkak sakınçları 339

a. kamağ 274

a. [kılınç] 126

a. köžünmälärni heruka 337

sözlämiş äştılmış a. ünlärni d(a)rni 338

yıgmamış tuşdak[1] [a]. köžünür büdigçi tümägiñä 238

[=14]

alp ~ [alp] “Vıra”

[a]. [yarıkı] 097

altı a.+lar 323

tört otu[z] [a].+[lar] [yoginilar] 031

tört otuz a.+larnı psak d(a)rnisı 307

[=4]

altı “altı”

a. *alplar* 323

a. *y(e)g(i)rmi äṇrā[k nagara atl(i)g]* oronta 073

a. *yogini* 319

[=3]

altınanta “altında”

yer a. 082

[=1]

altmış ~ **[alt]mıṣ** “altmış”

a. iki *burhanlıg* mantalıg 301

a. [iki] *burhanlıg* mantalıg 119

[a]. iki bur[hanlıg mantalıg] 105b

[=3]

altun “altın”

a. öṇlög ärip 140

[=1]

amırta “dhāraṇī hecesi”

oom v(a)çira a. d(a)rninı 294

[=1]

amırṭgur- “sakinleştirmek, (bir şeyi) durdurmak”

köṇülüg a.-gu ol 214

öçürüp a.-up 276

[=2]

amogaşidi < Skr. *amoghasiddhi* “beş Tathāgata’dan birinin adı”

tangarıg tilgändäki [devataların] töpöl(ä)rintä a. burhan 135

[=1]

amramaksız “sevgi içermeyen, sevgisiz”

aklamaksız a. köñülin 343

[=1]

aŋ (oku: äŋ) “en; en...”

a. üzlünç[ü]sintä 235

[=1]

aŋkure << Skr. *aṅkura* “Tantrizm’de bir Vīra’nın adı (→ ankure)”

a. 051

[=1]

aŋçulayu “böylece”

a. kälmişlär 122

[=1]

anta ~ **a[nta]** ~ **[anta]** “sonra, o omdan sonra”

a. basa 084, 110, 223, 227, 231, 293, 313, 336

a. *basa* 300

a. *basa* 220

a. [basa] 137, 212

a. *bas*[a] 249

[a]. [ba]sa 089

[=14]

arali “dhāraṇī hecesi”

oom v(a)çira a. hoo ça huṇ baṇ hoo 304

[=1]

aran “çit, parmaklık”

oklug çit a. 022

[=1]

arasınta “(sontakı) arasında”

ikägünün (oku: ikigünün) a. 269

[=1]

arbuda < Skr. *arbuda* “Cakrasaṃvara-Maṇḍala’nın bir alanı”

[äṃsä] a. atlag oronta 040

[=1]

arı- “temiz olmak, temizlenmek, arınmak”

alku [kılınç] a.-p 127

[=1]

arıt- “temizlemek, arındırmak”

iç tapıgtın saçıp a.-ip 296

[=1]

arkura “(→ *arkuru* için eski bir hata); (ikileme olarak) boylamasına ve enlemesine” → **arkuru**

a. (*oku*: *arkuru*) *turkaru* 020

[=1]

arkuru “boylamasına, yanlamasına; (ikileme olarak) boylamasına ve enlemesine” → **arkura**

a. (*turkuru*) 020

[=1]

aş ~ [a]ş ~ [aş] “aş, yiyecek, yemek; sadaka yemeği”

a. *aşguka* (*oku*: *aşanuka*) 313

a. içgölärni 333

a. yaratıg ärür 335

p[inpat] [a]. 197

pinpat [a]. *tuṭar* 198

[=5]

aşan- “yemek yemek, yiyip içmek”

a.-u *tururl(a)rın* 303

üzä a.-gu ol 335

[=2]

aşgu (*oku*: *aşanu*) “yemek yemek, yiyip içmek”

aş a.+ka 313

[=1]

atlag ~ **[at]lag** “adlı, denen” → **atl(ı)g**

agı[z kalinga] a. 058

[*äṅsä*] *arbuda* a. 040

[*iki baltır suvarna*] *divipa* a. 071

[*iki äṅin*] *malavar* a. 047

[*kedin yol*] a. 067

[*kinḍik tiri*] *şakuni* a. 054

tamgak *lampaka* a. 059

[*tiz*] *kuluda* [a]. 079

topık sintu a. 075

yü[*räk kañi*] a. 061

[=10]

atl(ı)g ~ **atl(ı)[g]** ~ **a[tl(ı)g]** ~ **[atl(ı)g]** “adlı, denen” → **atlag**

altı y(e)g(i)rmi äṅrä[*k nagara*] [a]. 073

burun uçı koş[*ala*] [a]. 055

iki kolṭuk [*kamarupa*] [a]. 050

[*iki köküz otivişa*] [a]. 052

[*iki köz tivikota*] [a]. 045

iki udluk soyuraşdira [a]. 069

[*kaş kavışığınta rama*] *işvare* [a]. 044

[*kizläg oron himalaya*] [a]. 062

oŋ kulkak [ođdiyana] [a]. 038

öŋtün yol predapuri [a]. 065

[saç tægzinçük] çal(a)ndara a. 037

sol kulkak gödvəri a. 042

töpö pul[liramalaya] [a]. 035

tört ulug [ärjäk maru] [a]. 077

v(a)žirlıg [t(ä)ŋri kızı ärür bilir] a. 140

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür [büdigçi] [a]. 167

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür ädgü yıdłıg suv a. 187

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür [hua çäçäk] [a]. 172

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür ırag[u] [a]. 162

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür [közüngü] [a]. 192

v(a)žirlıg t(ä)[ŋri kızı ärür] kübrüg (oku: küvrüg) a. 144

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür külçirgä [a]. 152

[*v(a)žirlıg*] *t(ä)ŋri kızı ärür küvüz* [a]. 157

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür nom uguşı a. 207

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür p[inpat a]ş a. 197

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür pipa a. 139a

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür s[ası] k[äŋräk] [a]. ...148

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür ton keđ[im (oku: kädım)] [a]. 202

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür tü[tsüg] [a]. 177

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür yul a. 182

[=30]

atsız “adsız, adı olmayan”

sol a. ärqäk 329

[=1]

ay “ay, kamer; ay (otuz günlük süre)”

a. til[gäni ärür] 089

a. tilgänilig oron[ta] 324

küzki a. täg öŋlög ärip 193

[=3]

aya “elin iç tarafı, aya, avuç”

sol a.+ta 315

[=1]

ayıg “günah; kötülük”

a. kılınçl(a)rın 275

[=1]

ayrav[atı] << Skr. *airāvatī* “bir Yoginī’nin adı”

aŋkure birlä a. 051

[=1]

B

bag “bağ, zincir, bağlantı”

v(a)ğırılığ b. ... 014

[=1]

bahşı < Çin. 博士 *bo shi* “öğretmen, üstat; Guru, Siddha”

b. 016

irçibsun b. 351

mal losau-a b. 350

pagispa b. 352

pagispa b.+nın yañta 355

saskaua pantit b. 352

ulalu kälmiş b.+ları 344

ulug saskaua b. 351

[=8]

baka “kurbağa, kaplumbağa”

m[üñüz] (*oku*: müyüz) b. 230

[=1]

bali < Skr. *bali* “kurban, kurban edilen şey, haraç, serpilene bağış”

b.+ka 293

b. tapıg 293

b. y(a)ratığı *ärür* 312

[=3]

[baltır] “baldır”

[iki [b]. suvarna]divipa 070

[=1]

baṇ ~ **[baṇ]** < Skr. *vām* “(bir ritüel bağlamında kullanılan) hece”

[haṇ] b. 287

hoo ça huṇ b. 304

huṇ b. hoo 115

[huṇ] b. hoo 121a

oom b. 317

[oom] [b]. 098

[=6]

b[aṇṣi] “dhāraṇī hecesi”

b. [v(a)çirini v(a)çira] 142

[=1]

banduka < Skr. *bhaṇḍuka* “bir çiçeğin adı (Calosanthus indica = Oroxylum indicum)”

b. hua [öṇlüg] 144

[=1]

bar- “varmak, ulaşmak; gitmek; dönmek”

b.-mışın 255

ogşatı b.-mışın 257

târk tavrak b.-taçı yig (*oku: ik*) 260

[=3]

barça “hepsi, hepsi birden, tamamı”

b.+nı 324

olar b. 224

[=2]

basa ~ **bas[a]** ~ **[ba]sa** ~ **[basa]** < Soğd. *ps’* ~ *ps’h* “sonra, bundan sonra”

anta b. 084, 110, 223, 227, 231, 293, 300, 313, 336

anta b. 220, 249, 300

anta [b]. 137

a[nta] [b]. 212

[anta] [b]. 089

[=15]

baş “baş, kafa”

b. sumer ...027

[=1]

başla- “başlamak, başında bulunmak, yönetmek”

käntü öz b.-p 274

ög kañtın b.-p 218

öñtünintin b.-p 316

öz ätöz b.-p 337

[=4]

başlag “başlangıç, başlangıç noktası, kaynak”

b. ... 013

[=1]

bädiz ~ bäd[iz] “resim, süs, takı; müzik”

oyun b. ... 174

oyun b.+kä 179

oyun b.+kä 184, 189

[=4]

bägni “bira (Skr. *surā*’nın eş değeri)”

iç tapıg birlä suv b. kodup 294

[=1]

bälgülüg “görünen, açık, belli”

köñültin b. bolmış 309

[=1]

ber- ~ **[ber]**- “vermek, (bir şeyi) eline vermek, ödünç vermek, bağışlamak”

abişek b.-gü 119

abişek [b].-[gü] 105b

[abişek] [b].-[ü] y(a)[rlıka]zunlar 122

ol y(a)ruklar b.-ü 223

[=4]

bermāk “verme”

abišek b. üzä 125

[=1]

beş ~ **[beş]** “beş”

b. yalpırgakl(a)rınta 317

b. yalpırgaklıg — lenhua 315

öñtünki [b]. [tör]lüg [yöläşürüg]lär 245

ulug ärñäktä ulatı b. tırnaklarta (oku: tırnaklarta) 320

[=4]

bışrun- “(meditasyonla) olgunlaşmak”

b.-galı küsäsär 216

b.-guluk kızıgıg 215

[=2]

bışrunmak “(meditasyona yönelik) yetiştirme, uygarlaştırma, meditasyon”

içtin sıyarkı mantal b.+ıg yol kılmaklıg abisamay ärür 353

[=1]

bil- ~ **[bil]**- “bilmek, anlamak, kavramak, iyi bilmek”

munçulayu b.-ip 340

[=1]

bilgä “âlim, bilge; (Skr. *prajñā*) bilgelik”

b. biliglig rasiyanlıg (*oku*: rasayanlıg) ulug t[alo]y [ügü]z 298

b. *biligl*[ig] suv 125

inyana b. bilig 339

[=3]

bilig ~ bil[ig] “bilgi, bilgelik; âlimlik”

b. ... 010

inyana bilgä b. 340

[=2]

biliglig ~ biligl[ig] “bilgelik ..., bilgi ...”

bilgä b. rasiyanlıg (*oku*: rasayanlıg) ulug t[alo]y [ügü]z 298

bilgä b. suv 125

[=2]

[bilir] “kişi adının bir bölümü; flüt”

[b]. [tutar] 140

[b]. üniñä 140

v(a)žırlıg [t(ä)ŋri kızı ärür] [b]. atl(ı)g 139

[=3]

bini “dhāraṇī hecesi”

b. v(a)çirini v(a)çira 139b

[=1]

binṭävir “perde, kapı perdesi”

v(a)ḡırlıḡ kärgü b. 021

[=1]

bir “bir”

b. si 234

b. si birsiṅä 258

birsi b. siṅä 259

iki eligl(ä)rin b. ikintiṣkä sūrṭüp 328

[=4]

[bira] “dhāraṇī hecesi”

[b]. 084

[=1]

birlä ~ bi[rlä] ~ b[irlä] ~ [birlä] “ile, birlikte, beraber”

[abita] [b]. *karvari* 044

akaş[agarbe] [b]. *çakravarmini* 071

aṅkure b. ayrav[ati] 051

hayangirua b. şondini 070

iç tapıḡ b. suv bäḡni kodup 294

kaṅk(a)la b. *pir*[abavati] 039

kantakapale b. pira[çanti] 036

mahabairava b. [haya]karne 061

mahabala b. çakiravegi 066

[mahakaṅkala] [b]. çanta-akṣa 037

[mahavirya [b]. vay]uvigi 055

[padmanarta] işvare b. mahab[ali] 076

[pu ça u] a koo r ti ma ka [oo tiri koo ka la] ka he piri giri soo [su n si m ku užik]läri b.

034

[ratnav(a)çira] b. kantarohi 068

subadira b. [şyamadivi] 058

[sura]vairi b. vira[mati] 043

şiri heruka b. su[viri] 074

v(a)çira [çatile [b]. mahabairava] 052

v(a)çira[diha] [b]. turumaçaya 047

v(a)çira huṅ kara (oku: v(a)çirahunkara) b. s[urabahşi] 056

v(a)çirapiraba [b]. laṅka-işvare 046

v(a)[çirapiraba] b. subadiri 060

[v(a)çirasatva] [b]. mahavirya 079

vairoçana [b]. çakir[avartini] 078

vi[katadamştiri (oku: vikatadanştire)] b. mahanaşi 041

vi[ru]pakşe b. [haganani] 063

[=26]

bo ~ [bo] “bu”

b. ... 082

b. *çanto ärür* 060

b. d(a)rnisın 291

b. ärsär 136

[b]. [är]*sär* 248

b. [kişedir tarıgl(a)g ärür] 041

b. kişedira tarıgl[ag ärür] 053

b. *melapaka* [kuvranmak ärür] 068

[b]. oron 048, 063

[b]. [şi]*maş*[an] ärür 076

[b]. *upaçanto* 063

[b]. *upakişedir yakınlı tarıgl(a)g* 056

b. *upaşimaşan* 080

[=14]

bodis(a)t(a)v ~ [b]odi[s(a)t(a)v ~ [bodis(a)t(a)v < Soğd. *pwδystβ ~ pwδ'ystβ ~ pwtystβ* < Part. *bōdisadf* < Skr. *bodhisattva* “aydınlanma varlığı (gelecekteki Buda)”

alku *burhanlar* [b].+[larnıŋ] 120

alku *burhanlar* b.+lar ... 105c

[alku *burhanlar*] [b].+[larnıŋ] 113

alku *burhanlarnıŋ* b.+larnıŋ 277

[=4]

bol- ~ [bol]- “olmak, görünmek, ortaya çıkmak”

amogaşıdı burhan [b].-[mış]l(a)rın 135

b. ... 138

bälgülüg b.-mış 309

iki ärmäz töz *tüp* b.-mış 117

inçkä (*oku*: yinçgä) b.-up 235

közünmüz b.-mışı 242

közünmüz b.-mışın 236

közü[nmüz] b.-[mışıña] 244

mantal b.-mış 017

[=9]

bolar ~ bo[lar] “bunlar (Skr. *ime* ve *imāḥ*’ın da eş değeri)”

b. ärsär 013, 105

b. [ärsär] 097

b. ärürlär 352

b. *ärürlär* 212

[=5]

bolarmı ~ bolar[nı] “bunları”

b. 030, 034, 319, 323

[=4]

bolmak “olma, bulunma”

— yүүз[lüg] iki koollug b. ärsär 229

[=1]

bölök “bölüm, bölük, parça”

iki b. 310

[=1]

buda < Skr. *buddha* “Buda”

b. 284

[=1]

budaya < Skr. *buddhāya* → namo budaya “Buda’ya saygı”

n(a)mo b. 001

[=1]

bulut bulıt “bulut”

[tütsüg]lük b.+ka 179

[=1]

burhan ~ [burhan] “Buda, Tathāgata”

alku b.+lar bodis(a)t(a)vlar ... 105c

alku b.+lar [b]odi[s(a)t(a)vlarnı] 120

alku b.+larnı bodis(a)t(a)vlarnı 277

[alku [b].+[lar] bodis(a)t(a)vlarnı] 113

tangarıg tilgändäki [devatalarnı] töpöl(ä)rintä amogaşıdı b. 135

[=5]

burhanlıg ~ bur[hanlıg] “Budalı, Buda ...”

altmış iki b. mantalıg 302

altmış [iki] b. mantalıg 120

[alt]mış iki b. [mantalıg] 105b

[=3]

burun “burun; uç, tepe, zirve”

b. uçı 055

[=1]

buŧ “bacak”

koolın b.+ın 230

[=1]

buŧık “dal, budak”

b. çıbık 248

[=1]

büdi- “dans etmek”

b.-yü adakın täğşürü tur[urug] 169

b.-yü [turur] 168

[=2]

büdigçi ~ [büdigçi] “dansçı, dansçı kadın (Skr. *naṭa*’nın da eş değeri)”

[b]. [atl(ı)g] 167

b.+kă 241

b. tümäğinä 239

[=3]

bürütiğ (oku: bürtüğ) “dokunma, temas (Skr. *sparsāhāra*’nın da eş değeri)”

ton keđimkă (oku: kăđimkă) b.+kă kuçmakka 204

[=1]

bütün “bütün, hepsi”

b . ätöz 126

[=1]

Ç

ça ~ [ça] < Tib. *cha* “bir hecenin adı”

ç. 287

[ç]. huŋ baŋ hoo 114

hoo ç. huŋ baŋ 304

[pu [ç]. u] 031

[=4]

çakir < Toh. A *cākkār* ~ *cākrä* / < Toh. B *cākkār* / < Soğd. *ckkr-* ~ *cxr-* ~ *cyr-* < Skr. *cakra*
“tekerlek; disk (bir silah)”

ç. ärür 024

[=1]

çakira < Skr. *cakra* “tekerlek, disk (bir silah; Buda’nın güzellik işareti) ($\rightarrow \text{ç}(a)kir$)”

ç. sanvara ...006

[şir]i ç. *sanvara* ... 002

[=2]

çakir[avartini] çakravarti < Skr. *cakravartin* “(Buda’nın öğretisinin) tekerleğini çeviren = yani evrensel hükümdar, yeryüzünün hükümdarı ($\rightarrow \text{ç}(a)kr(a)v(a)rt$)”

vairoçana [birlä] ç. 078

[=1]

çakiravegi < Skr. *cakravegā* “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir Yoginī”

mahabala birlä ç. 066

[=1]

çakravarmini << Skr. *cakravarminī* “bir Bodhisattva’nın adı; Tantrist bir tanrıçanın adı = bir Yoginī”

akaş[agarbe birlä] ç. 072

[=1]

çala sanbara (oku: sanvara) “dhāraṇī hecesi”

ç. svaha 280

[=1]

çal(a)ndara < Skr. *jālandhara* “bir vücut bölgesi = Uşnīṣa (tepe noktasındaki topuz = Cakrasaṃvara-Manḍala’nın bir alanı) ($\rightarrow \text{çalant}(a)r$)”

ç. atl(1)g oronta 037

[=1]

çalandarapa < Skr. *jālandharapā(da)* “bir Guru’nun adı”

ç. 347

[=1]

çaṅ < Çin. 鉦 *zheng* “küçük çan (ritüel eşyası olarak da kullanılır)”

ç. v(a)çir tutup 310

[=1]

[çandika] “Hint ilahisi adı; 24 kutsal bölgeye başkanlık eden altı aile tanrısından birinin adı.”

tütün önlüg [ç]. 104

[=1]

çanta-akṣa < Skr. *caṇḍākṣī* “Tantrist bir tanrıçanın adı”

[mahakaṅkala birlä] ç. 038

[=1]

çanto < Tib. *chan rdo* < Skr. *caṇḍa* “(Tantrizm’de) sıcak (bölge)”

bo ç. *ärür* 060

[=1]

çapak “tahminen → *çampak*’ın bir varyantı (Skr. *japā*’dan türetme muhtemelen uygun değil) ; *çampak* bir manolya türü”

ç. hua önlüg *ärip* 198

[=1]

ç[äçäk] ~ [çäçäk] “çiçek”

[hua] ç. 173

[hua] [ç]. 172

[=2]

çäk < Tib. *tsheg* “nokta, noktalama işareti (Skr. *bindu* ,*damla* ’nın da eş değeri)”

ç.+kä siñmäk ärsär 233

ol ç. 235

[=2]

çeta “dhāraṇī hecesi”

ç. 085

[=1]

çıbık “dal, sap”

buṭık ç. 248

[=1]

çıñırç[ak] “zil, çingırak”

ıñırç.ç.+nıñ ü[niñä] 164

[=1]

çıt “çit, parmaklık”

oklug ç. aran 022

[=1]

çoğlug “parlak, haşmetli”

ç.+ın yalınlığın 256

[=1]

çugla- “bağlamak, desteklemek, paketlemek”

ç.-mış kuş *yügi*[ŋä] 256

[=1]

D

ḍakini < Skr. *ḍākinī* “(Tantrik Budizm’de) dişi bir ara varlık sınıfı; (metinde) dhāraṇī hecesi”

buda ḍ.yi 284

ḍ. 279, 305

[=3]

darikapa < Skr. *dārikapa* “bir Guru’nun adı”

d. 346

[=1]

darma ~ **[d]arma** < Skr. *dharma* “öğreti, Budist öğretisi (→ *d(a)rm*)”

d. 116

[d]. 087

d. ḍatu v(a)ḍirini v(a)ḍira 211

[=3]

darma-uday << Skr. *dharmodaya* “,bütün fenomenlerin kökeni‘ (üç köşeli ritüel aleti)”

d. uday tuḍar 208

[=1]

dar[maya] << Skr. *dharmāya* “(,Dharma’ya‘; yönelme durumu şekli)”

namo d. 001

[=1]

darni ~ d(a)rni << Skr. *dhāraṇī* “sihirli söz, sihirli formül, büyü formülü; Skr. *mantra* manasında da bulunur.”

d. sözläğü ol 270

d. sözläğü ol 273

d. sözlägülük *yaraṭıg* ärür 292

d.+l(a)rın söz[läğü] ol 250

d.+l(a)rın söz[läğü] ol 267

d.+nıṅ öṅi 252

dev[a]taların bo d.+sın 291

heruka[nıṅ *harday*] d.+[sı] [ärür] 280

herukanıṅ upaharḍay d.+sı ärür 282

oom v(a)çira *amırta* d.+nı sözläyü 295

öz öz d.+larıṅa 325

sözlämiş äştılmış alku ünlärni d. 338

suvabaua d. üzä 296

tört otuz alpların psak d.+sı üzä 308

v(a)çiravarahinıṅ *harḍay* d.+sı ärür 284

v(a)çiravarahinıṅ *upaharḍay* d.+sı ärür 286

[=16]

ḍatu < Toh. A/B *dhātu* < Skr. *dhātu* “vücüt sıvısı, vücut elementi, mineral; (Budist kozmolojide) saha; (metinde) dhāraṇī hecesi”

darma ḍ. v(a)ḥirini v(a)ḥira 211

[=1]

devata ~ dev[a]ta ~ [devat]a ~ [devata] < Skr. *devatā* “tanrı”

adkangu tözlüg d.+lar 341

d.+l(a)r öz ätözkä siḡmiḡsin sakınıp 331

d.+larnıḡ yüräkintäki urug uḡıkl(ä)rintin 251

ätöz tilgäntäki d.+lar[nıḡ] [töpölärintä] 133

iḥtin s[ıḡ]arkı d.+lar 341

[köñül tilgän]täki d.+larnıḡ *töpöl(ä)rin*[tä] 131

s(a)r(a)svaṭi d.+larnıḡ *ärsär* 268

tangarıḡ tilgändäki [d].+[larnıḡ] *töpöl(ä)rintä* 134

terin kuvrag d.+larnıḡ bo d(a)rnisin 291

[til] tilgäntäki [d].+[larnıḡ] [töpölärintä] 132

tört or[nagtakı] [d].+[larnıḡ] *töpöl(ä)rintä* 129

tözi yok *mantaltakı* [d].+[lar[ka] 213

yeg üstünki s[id]iniḡ d.+nıḡ *öḡi*[ḡ]ä 261

[=13]

ḍiravi << Skr. *dravya* “madde, cevher, kurban maddesi”

aḡ içgülärni örtägülük d. sakınıp 334

sıvıklı (*oku*: sıvıklı) yumgaklı d.+lar üzä 327

[=2]

dyan < Toh. A/B *dhyām* / < Soğd. *δy' 'n* ~ *δy' n* < Skr. *dhyāna* “meditasyon, istiğrak, meditasyon aşaması (Skr. *bhāvanā*, *samādhi*, *samāpatti*, *śamatha*’nın da eş değeri); Budist kozmolojide bir kavram olarak”

d.+l(a)rın sakını 250

sakıngu d.+1 ärsär 251

[=2]

Ä

ädgü ~ **[ädgü]** “iyi, güzel; (metinde) tanrı kızı”

ä. *yıdlig suv atl(1)g* 187

[ä]. *yıdlig suvlug yagmurka* 188

[=2]

ämgak “acı (Skr. *duḥkha*; Skr. *parikleśa*’nın da eş değeri), ızdırap”

alku ä. *tolgakl(a)rın* 276

[=1]

äñin ~ **[äñin]** “omuz”

[iki] [ä]. 046

iki ä.+l(ä)rtä 093

[=2]

äñrä[k] “parmak, ayak parmağı” → **ärñäk**

altı y(e)g(i)rmi ä. 073

[=1]

[äŋsä] “ense”

[ä]. 039

[=1]

är- ~ ä[r]- ~ [är]- “bildirme”

abisamay ä.-ür 354

[alp yarıkı] [ä].-[ür] 097

altun öñlög ä.-ip 140

ay til[gäni] [ä].-[ür] 089

bahşıları ä.-sär 345

bali tapıg ä.-sär 293

bali y(a)ratıgı ä.-ür 312

banduka hua [öñlög] [ä].-[ip] 144

bo çanto ä.-ür 060

bo ä.-sär 136

[bo] [ä].-sär 248

[bo şı]maş[an] ä.-ür 077

bo[lar] [ä].-[sär] 097

bolar ä.-sär 013, 105

bolar ä.-ürlär 212, 352

bolmak ä.-sär 229

çakir ä.-ür 024

çapak hua öñlög ä.-ip 198

ä.-ip 213

ä.-sär 035

ärdini öñlög ä.-ip 149

ätöz [tilgäni] ä.-ür 084

eliglig ä.-ip 209

heruka[nıñ harday] d(a)rni[sı] [ä].-[ür] 280

herukanıñ upaharđay d(a)rnısı ä.-ür 282

iki y(e)g(i)rmi yoginılarnıñ ä.-sär 271

inyana bilgä bilig ä.-ür 340

ıryapat yaratıg ä.-sär 336

kara öñlög ä.-ip 260

k(a)vıra yañı ä.-sär 314

kavşañılmaş ä.-ür 106

kızıl öñlög ä.-ip 258

kızıl öñlög *til* [tilgäni] ä.-ür 065

kiñşu hua öñlög ä.-ip 153

[kişedir tarıgl(a)g] [ä].-[ür] 041

kişedira tarıg[lag] [ä].-[ür] 053

[kök] öñlög ä.-ip 158

[kök önlüg] [ä].-[ip] 139a

kunt hua önlüg ä.-ip 208

[kuvranmak] [ä].-[ür] 068

[kün] *tugarıntakı* tæg *önlüg* ä.-[ip] 163

kürküm önlüg ä.-ip 173

küzki ay tæg önlüg ä.-ip 193

markat önlüg ä.-ip 168, 203

ogşatı ä.-ür 240

ogşatı ä.-ür 223

ogşatı ä.-ür 023, 242

ogşa[ı] ä.-ür 227

[ogşatı] ä.-ür 238, 245

[ogşatı] [ä].-[ür] 230

osu[g]lug ä.-ürin 261

piryanğu hua önlüg ä.-ip 188

s(a)r(a)svaṭi devatalarınıy ä.-sär 268

sakıngu dyanı ä.-sär 251

sakınmak ä.-sär 109, 221

sakınmak ä.-sär 236

[sakınmak] ä.-sär 118

sakınmak ä.-ür 137

sarıg öŋ[lüg] ä.-ip 256

siŋip köžünmäz bolmıŋı ä.-sär 242

siŋirmäk [ä].-[ür] 118

siŋirmäk ä.-ür 105b

siŋmäk ä.-sär 225

siŋmäk ä.-sär 233

törütgölük kăzig ä.-ür 215

tütün öŋlüg ä.-ip 178

uçıkguluk (*oku*: uçukguluk) kăzig ä.-ür 249

upak[işedira] [ä].-[ür] 048

üç ä.-sär 306

v(a)çiravarahinıŋ harđay d(a)rnısı ä.-ür 284

v(a)çiravarahinıŋ upaharday d(a)rnısı ä.-ür 286

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ä.-ür 139a, 152, 162, 167, 172, 177, 192, 197, 202, 207

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ä.-ür 148

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ä.-ür 187

v(a)žirlıg t(ä)[ŋri kızı] [ä].-[ür] 143

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ä.-ür 182

v(a)žirlıg [t(ä)ŋri kızı] [ä].-[ür] 139

[v(a)žirlıg] t(ä)ŋri kızı ä.-ür 157

[yakınkı kuvran]mak ä.-ür 073

yaŋı ä.-sär 004

yarat (oku: yaratıg) ä.-ür 344

yaraŋıg ä.-ür 292

yaraŋıg ä.-ür 335

yaşın tǟ[g] öŋlög ä.-ip 183

yeti ä.-sär 306

yorıdaçı ä.-ür 050, 082

yöläşürüglär ä.-[ür] 246

yöläşürüglär ä.-ürlär 248

yürüŋ öŋlög ä.-ip 253

[=105]

ärdini << Skr. *ratna* “mücevher, değerli taş”

ä. öŋlög 149

[=1]

ärkäçlän- “dalgalanmak, dalga dalga yayılmak”

[suv]nuŋ ä.-mişñä 240

[=1]

ärmäz “olumsuz, olmama”

iki ä. 117

[=1]

ärḡäk ~ [ärḡäk] “parmak, ayak parmağı” → **äḡrāk**

atsız ä. 329

ulug ä.+tä ulatı beş tırḡaklarta (*oku*: tırḡaklarta) 320

tört ulug [ä]. 077

[=3]

äṣṭil- “duyulmak, işitilmek”

sözlämiş ä.-miş alku ünlärni 338

[=1]

ätöz ~ [ätöz] “gövde, beden, vücut”

bütün ä. 126

ä. ... 028

ä. [tilgäni] 081, 083

ä. tilgäntäki *devatalar* 133

ä.+üg yol kılmaklıg 083

ikigünü[ḡ] [ä].+l(ä)rintä 128

öz ä. ... 016

öz ä. 217

öz ä. 336

öz ä.+kä 331

säviglig ä.+kä 194

[=12]

ätözlüg ~ ät[öz]lüg “beden ..., vücut ..., bedenli”

[küvâzlänü] turur ä. ır *ünin*ä 159

tokılıg (*oku*: tokulug) körklä ä. 192

[=2]

ävır- “çevirmek, tercüme etmek”

m(ä)n punyaşiri ä.-tim 356

[=1]

[äyägü] “kaburga kemiği, göğüs kafesi”

[ä].+[läri] v(a)žirin arkura turkaru (*oku*: arkuru turkuru) ... 019

[=1]

E

elig ~ [elig] “el”

e. [ta]p[ı]gnıı 313

[e].+[in] [alın]ta tägzintürüp 110

iki e.+l(ä)rin bir ikintiškä *sürtüp* 328

iki e.+l(ä)rin toşgurup 332

[=4]

eliglig “elli ..., elli”

e. ärip 209

[=1]

eṭig “süsleme”

e. *tümägkă* 194

[=1]

eyin ~ **[eyin]** “göre, uygun olarak”

e. *käzigçä* 218

e. *käzigçä* 224

e. *käzigçä* 232

[=3]

G

gantam “dhāraṇī hecesi”

g. *v(a)çirini v(a)çira* 191

[=1]

giri ~ **g[ir]i** “dhāraṇī hecesi”

g. 289

ka he piri g. *soo [su n si m ku uḻik]läri* 033

[=2]

giri hateua < Skr. *grhadeva* “Cakrasaṃvara-Manḍala’nın bir alanı”

[kedin yol] g. *atlag oronta* 067

[=1]

gite “dhāraṇī hecesi”

g. *v(a)çirini v(a)çira* 166

[=1]

gödvari < Skr. *godāvarī* “Cakrasaṃvara-Manḍala’nın bir alanı”

g. *atl(ı)[g]* 042

[=1]

guhapa < Skr. *guhapā(da)* “bir Guru’nun adı”

g. 348

[=1]

H

h “dhāraṇī hecesi”

oom h. 090, 321

oom hiri h h. huṇ *hu[ṇ p(a)t]* 281

oom hiri h. h huṇ *hu[ṇ p(a)t]* 281

[=4]

[haganani] “Batı nilüferinin altı yaprağından birine başkanlık eden tanrıçadır; özel isim.”

[h]. 063

[=1]

haṇ ~ h[an]g ~ [ha]ṇ ~ [haṇ] < Skr. *haṇ* “bir tohum hece”

h. 086, 087, 096, 117, 318, 323

[h]. 286, 290, 290

h. *yoṇ* 099

[=10]

harḍay ~ **[harday]** << Skr. *hṛdaya* “kalp, yürek, öz, esans”

heruka[nıŋ] [h]. d(a)rni[sı ärür] 280

v(a)çiravarahiniŋ h. d(a)rnisi ärür 283

[=2]

[hasya] “mizah veya komedi olarak tercüme edilen Sanskritçe bir kelime; (metinde) dhāraṇī hecesi”

[h]. *v(a)çirini* *v(a)çira* 155

[=1]

[haya]karne “Batı nilüferinin altı yaprağından birine başkanlık eden tanrıçadır; (metinde) özel isim.”

[h]. 061

[=1]

hayangirua ~ **[hayangirua]** < Skr. *hayagrīva* “Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra)”

iki udluk soyuraşdira [atl(ı)g oronta] h. 070

yaşıl [ön]glüg [h].+nı sakın[gu] ol 096

[=2]

he ~ **[he]** < Skr. *he* “ritüelde kullanılan bir hece”

h. 091, 279, 279, 322, 322

[h]. 093, 288

ka h. piri giri soo [su n si m ku użık]läri 033

[=8]

heruka < Skr. *heruka* “Tantrist bir tanrının adı”

alku közünmälärni h. 337

h. ög kaŋ ikigünü[ŋ ätöz]l(ä)rintä 128

h. ög kaŋka 225

h.+[nıŋ] [harday] d(a)rni[sı ärür] 280

h.+[nıŋ] *upahar*day d(a)rnisı ärür 281

kaŋ h. 228, 231

kaŋ h.+ka 227

[kara] öŋlög şiri h. 094

öz ätöz h. ög kaŋtın başlap 217

şiri h. 074

[=11]

[himalaya] “yer adı”

[kizläg oron [h]. atl(ı)g oron t]a 062

[=1]

hiri << Skr. *hrīḥ* “kutsal bir hece”

oom h. h h huŋ *hu*[ŋ p(a)t] 281

[=1]

hiriŋ < Skr. *hrem* “tohum hece”

h. hiriŋ 318

h. *hiriŋ* 101

h. moŋ 318

h. mo[ŋ] 100

hiriŋ h. 101, 318

[=6]

hoŋ “dhāraṇī hecesi”

huŋ h[u]ŋ [haŋ ha]ŋ huŋ huŋ h. hoŋ 290

huŋ h[u]ŋ [haŋ ha]ŋ huŋ huŋ hoŋ h. 290

[=2]

hoo “dhāraṇī hecesi”

[ça] huŋ baŋ h. tep 115

[huŋ] baŋ h. tep 121a

huŋ huŋ h. 323

iki közl(ä)rtä huŋ h[uŋ] h. 095

oom v(a)çira arali h. ça huŋ baŋ hoo 304

oom v(a)çira arali hoo ça huŋ baŋ h. 305

v(a)çira ðakini samaya stom tirişa h. 305

[=7]

hu “dhāraṇī hecesi”

saha h. 092

[=1]

hua ~ [hua] < Çin. 搥 *hua* “çiçek”

banduka h. [önlüg] 144

çapak h. önlüg 198

[h]. [çäçäk] 172

[h]. ç[äçäk] 173

kiŋšu h. önlüg 153

kunt h. önlüg 208

piryanğu h. önlüg 188

[=7]

hualıg “çiçekli, çiçek işlemeli”

h. yağmurug 174

[=1]

huŋ ~ hu[ŋ] ~ h[uŋ] ~ h[u]ŋ ~ [huŋ] < Skr. *hūṃ* “bir tohum hece”

[ça] h. baŋ hoo tep 115

h. 112

h. baŋ hoo 304

[h]. baŋ hoo tep 121a

h. huŋ 279, 283, 285, 290, 318

h. h[u]ŋ 289

[h]. [huŋ] 102

h. h[uŋ] hoo 094

h. *huŋ* hoo 322

h. *užik* 232

h. *užikkä* 232

h. *užiktin* 217

huŋ h. 279

huŋ h. 283, 285, 290, 319

huŋ h. 289

[*huŋ*] [*h*]. 102

huŋ h. hoo 094

huŋ h. hoo 323

oom a h. 084, 300

oom a h. *tep* 306

om a h. *užikl(ä)rtin* 298

oom a h. +nı 326

oom hiri h h h. *hu*[ŋ p(a)t] 281

oom hiri h h *huŋ* h. [p(a)t] 281

puçiti a h. 143, 151, 156, 171, 186, 191, 201

puçiti a h. 206

puçiti a h. 176

puçiti a h. 181, 196

puçiti a [*h*]. 166

puç[iti a] [h]. 139b

puçi[ti a] [h]. 161

puçit[i a] [h]. 147

[puçiti a] [h]. 211

samaya şiri [h]. teyü 124

v(a)çirini v(a)çira puçiti a. huŋ 186

v(a)çirini v(a)çira [puçiti [a]. huŋ] 211

v(a)çirini v(a)çira puçi[ti [a]. huŋ] 161

v(a)çirini v(a)çira *puçit*[i [a]. huŋ] 147

v(a)çirini v(a)çira *puçiti* a. huŋ 181

v(a)çirini v(a)çira *puçiti* a. [huŋ] 166

v(a)çirini v(a)çira puçiti a. h[un] 156

v(a)çirini v(a)çira puçiti a. hu[ŋ] 171

v(a)çirini v(a)çira puçiti a. huŋ 191

v(a)çirini v(a)çira *puçiti* a. huŋ 196

v(a)çirini v(a)çira puçiti a. huŋ 206

[=60]

huu < Skr. *hū* “ritüelde kullanılan bir hece”

h. huŋ hoo 322

[=1]

I

ıdok “kutsal, mukaddes”

alku burhanlarnıñ bodis(a)t(a)vlarnıñ 1. köñüll(ä)rin 277

[=1]

ır “şarkı, türkü”

1. *üniñä* [tükälligig] 159

1.+nıñ çıñırç[ak]nıñ ü[niñä түкälligig] 164

[=2]

ırag[u] “şarkı (bir tanrı kızının adı)”

v(a)žirlıg t(ä)ñri kızı *ärür* 1. [atl(ı)g] 162

[=1]

ı

ıç “iç”

balıka i. tapıg birlä 293

i. tapıgtın 295

taş i. köñültin 309

[=3]

ıçgü “içki, içecek (Skr. ambhas’ın da eş değeri)”

aş i.+läрни 333

[=1]

ıçintä “(sontakı) içinde”

kapalanıñ i. 298

[=1]

içtin “içerde; iç”

i. sıjarkı oot mantal 334

i. s[ıŋ]arkı devatalar 341

i. sıjarkı mantal 353

[=3]

idiş “kap, kap kaçak”

i.+li tınl(1)glı yertinçüg 219

[=1]

ikägü (oku: ikigü) “her ikisi, her iki” → **ikigü**

i.+nün arasınta 269

[=1]

iki ~ [iki] “iki”

altmış i. burhanlıg mantalıg 302

altmış [i]. burhanlıg mantalıg 119

[alt]mış i. bur[hanlıg mantalıg]105b

[i]. [baltır] 070

i. bölük 310

[i]. [äŋin] 046

i. äŋinl(ä)rtä 093

i. ärmäz 117

i. eligl(ä)rin 327, 332

i. kolṭuk 050

i. koollug 229

[i]. [köküz] 051

[i].[köz] 045

i. közl(ä)rtä 094

i. udluk 069

i. y(e)g(i)rmi yoginılarnıŋ 270

[=17]

ikigü “her ikisi, her iki” → **ikägü**

heruka ög kaŋ i.+nü[ŋ] [ätöz]l(ä)rintä 128

[=1]

ikintiškä “birbirine, birbirlerine”

bir i. sürtüp 328

[=1]

ilig “yapışma objesi”

alku i. adkak sakınçlarını 339

[=1]

iliş- “birbirine bağlı olmak”

i.-ü tururın 259

[=1]

inçä ~ [inçä] “yani; örneğin; böyle”

i. kaltı 226, 237

i. kaltı 229

[i]. [kalt]ı 233

[=4]

inçkä (*oku: yinçgä*) “ince, narin”

i. bolup 235

[=1]

inyana < Skr. *jñāna* “bilgi, bilgelik”

i. bilgä bilig 339

[=1]

inyanasatva < Skr. *jñānasattva* “(Tantrizm’de) bilgiden oluşan bir varlık; (metinde) özel isim”

i.nı 105a, 118

[=2]

irçibsun < Tib. *rje bcun* “bir Guru’nun adı”

i. bahşı 351

[=1]

iryapat < Toh. A/B *iryāpath* / < Soğd. *’ryr’pt* < Skr. *īryāpatha* “davranış tarzı, vücut duruşu; (metinde) özel isim”

i. yarait (*oku: yaratıg*) 343

i. yaratıg 336

[=2]

işlä- “yapmak, yerine getirmek”

elig [ta]p[ı]gnıŋ yaŋın i.-gü ol 314

[=1]

işvare << Skr. *īśvara* “bir Budist yazarın adı; bir tanrının adı (= Śiva)”

[padmanarta] i. 076

[=1]

K

ka ~ [ka] “dhāraṇī hecesi”

a koo r ti ma k. 032

k. 288, 288, 288

k. he piri giri soo 033

[oo tiri koo [k]. la] 032

[=6]

kalık ~ kal[ık] ~ [kalık] “kat, kule, kürsü”

kök k.+ıg 150, 160, 170, 175, 185, 190, 195, 200, 205, 210

kök k.+ıg 165, 180

k[ö]k k.+ıg 146

[kö]k k.+ıg 155

[kök] [k].+ıg 141

[kök] [k].+[ıg] 139a

kök k.+ta 301

kök k.+ta 243

[kök] [k].+[ta] 049

[=19]

kalıncu “kalıntı, artık”

suv k.+sı 127

[=1]

[kalinga] << Skr. *kalīṅga* “Hindistan’da bir ülkenin adı (→ kiling)”

agı[z] [k]. atlag oronta 057

[=1]

kaltı ~ **[kaltı]** < Toh. A *kalyalte* “yani, demek ki, şu şekilde, bu şekilde”

inçä k. 226, 237

inçä k. 229

[inçä] [k]. 233

k. yaragınta 291

[=5]

kamag ~ **[kamag]** “bütün, tüm”

alku k. 274

[k]. [yüz]l(ä)rtä 103

[k]. [yüzl(ä)rtä] 095

[=3]

[kamarupa] “bölge adı, yer adı”

iki kolçuk [k]. [atl(1)g o]ronta 050

[=1]

kaṇ “baba; ilahi baba; bir (Tantrist) tanrının erkek görünüşü”

heruka ög k. 128

heruka ög k.+ka *siṇmāk ārsār* 225

heruka ög k.+tın *başlap* 218

k. *heruka* 228

k. *heruka* 231

k. *herukaka* 227

k.+ıg *kōṇül*[gärü] 107

k.+nıṇ *agıztın* 262

k.+nıṇ *oronıta* 106

k.+nıṇ *v(a)çir* [yolıṇa] 265

[=10]

kaṇ “dhāraṇī hecesi”

k. 279

[=1]

kaṇk(a)la < Skr. *kaṇkāla* “Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra)”

k. *birlā pir*[abavati] 039

[=1]

kan- “doymak, tatmin olmak”

todmışın k.-mışın sakınıp 329

[=1]

[kançi] “bölge adı, yer adı”

yü[räk] [k]. atlag oron[ta] 060

[=1]

kantakapale << Skr. *khaṇḍakapāla* “Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra)”

k. birlä pira[çanti] 036

[=1]

kantarohi << Skr. *khaṇḍarohā* “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir Yoginī”

[ratnav(a)çira] birlä k. 068

[=1]

kapala < Skr. *kapāla* “kafa tası kâsesi”

k.+nıı içintä 297

[=1]

kaparma “kabarcık”

suv k.+sı 243

[=1]

kara ~ **[kara]** “kara, siyah”

k. öñlög 260

[k]. öñlög 093

[=2]

[karın] “karın, mide”

[k]. [suv] 025

[=1]

karvari < Skr *kharvarī* “Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra)”

abita birlä k. 045

[=1]

[kaş] “kaş”

[k]. [kavışığinta] 043

[=1]

kata “kez, ... defa (Skr. *-kṛtvā*’nın da eş değeri)”

[üç] k. 088

[=1]

k(a)vıra “özet olarak, özet şeklinde; özet”

k. *yañı ärsär* 314

[=1]

[kavışığ] “buluşma yeri, buluşma noktası”

[kaş] [k].+[inta] 043

[=1]

kavşaıl- “çevrili olmak”

alku burhanlar bodis(a)t(a)vlar ... k.-miş 105c

alku *burhanlar* [b]odi[s(a)t(a)vlarnı] k.-mışınta 121

[alku burhanlar bodis(a)t(a)vlarnı] k.-mış[ınta] 114

[=3]

kaya “dhāraṇī hecesi”

k. 085

[=1]

kāl- “gelmek, ileri gelmek (Skr. *avakram-*’ın da eş değeri)”

ulalu k.-mış bahşıları 344

ançulayu k.-mıřlär 122

[=2]

kälmäk “gelme, geliş”

yıgılu k. 224

[=1]

käñräk ~ käñ[räk] ~ k[äñräk] “bir davul çeşidi (Skr. *murava*’nın da eş değeri)”

sası k. 149

s[ası] k. 148

[sası] k. 149a

[=3]

käntü ~ kä[ntü] ~ [käntü] “kendi, öz”

k. öz 274

k. *özüg* ... 121a

k. öz[üg] 115

k. [özüg] 136

[k]. özüg 137

[=5]

kärgü “perde, paravan, örtü”

v(a)žırlıg k. bınṭavir 021

[=1]

käs- ~ **[käs]**- “kesmek, bölmek, kesip koparmak; (metinde) kurban etmek”

k.-ürüp 121

[k].-[ürüp] 114

[=2]

käšan (oku: kišan) “zincir, bağ”

tämir k.+kä 258

[=1]

käzig “aşama, evre”

bıṣrunguluk k.+ig 215

törütgülük k. 215

uçıkguluk (*oku: uçukguluk*) k. 249

[=3]

käzigčä ~ käzigčä “sıraya göre”

eyin k. 218

eyin k. 224

[eyin] k. 233

[=3]

keđim ~ keđ[im] (*oku: kăđim*) “giysi, (törenlik) elbise, giyim”

ton k. 203

ton k.+kă 204

v(a)žirlıg t(ä)ηri kızı ärür ton k. [atl(ı)g] 202

[=3]

[kedin] “arka taraf”

[k]. [yol] 066

[=1]

keñ “geniş, bol; genişlik”

k. *alkıg* 297

[=1]

k[enki] “sonraki, daha sonraki”

k. [üç] törlüg yöläşürüglär 246

[=1]

kertgünç “inanç, din”

k. köñül 015

[=1]

kıl- ~ [kıl]- “yapmak, etmek, kılmak, gerçekleştirmek, yaratmak”

k.-gu ol 139

k.-guluk ... 003

k.-u 012

köñülgärmäk k.-ıp 220

sarı[t] [k].-[u] 088

[=5]

kılınç ~ [kılınç] “amel, iş (Skr. *karma*), davranış, (kötü) davranış, suç”

alku [k]. 126

alku ayıg k.+l(a)rın 275

[=2]

kılmaklıg “yamaya ilişkin”

bışrunmakıg yol k. 354

ätözüg yol k. 083

[=2]

kız ~ [kız] “kız”

ög t(ä)ñri k.+ı 227

v(a)žirlıg t(ä)ñri k.+ı 139a , 148, 152, 162, 167, 172, 177, 182, 192, 197, 202, 207

v(a)žirlıg t(ä)ñri k.+ı 187

v(a)žirlıg t(ä)[ñri] [k].+[ı] 143

v(a)žirlıg [t(ä)ñri] [k].+[ı] 139

[v(a)žirlıg] *t(ä)ŋri* k.+ı 157

[=17]

kızıl ~ **[kızıl]** “kırmızı, kızıl”

k. öñlög 064, 257

k. *öñlög* 092

[k]. [öñlög] 098

[=4]

kinşu << Skr. *kiṃśuka* “bir ağacın adı (*Butea frondosa* Roxb.) (→ *kinşuk*)”

k. hua öñlög 153

[=1]

kindik ~ **[kindik]** “göbek”

[k]. [tiri]şakuni atlag oron[ta] 054

k.+tä 098

[=2]

kir- ~ **ki[r]-** ~ **[kir]-** “girmek (Skr. *praviś-*’in de eş değeri)

kaŋnıŋ v(a)çir [yolıŋa] k.-i[p] 265

ögnüŋ ağızça [k].-[i]p 263

užikkä k.-[ip] 266

[=3]

kiraşnaçaryapa < Skr. *kṛṣṇācāryapā(da)* “bir Guru’nun adı”

k. 347

[=1]

[kişedir] < Skr. *kṣetra* “alan, saha” → **kişedira**

[k]. [tarıgl(a)g] 041

[=1]

kişedira < Skr. *kṣetra* “alan, saha” → **[kişedir]**

k. tarıgl[lag] 053

[=1]

[kizläg] “özel; edep ..”

[k]. [oron] 062

[=1]

kod- “koymak”

balika iç tapıg birlä suv bägni k.-up 294

[=1]

koltuk “koltuk, koltuk altı”

iki k. 050

[=1]

kolun- ~ **[kolun]**- “kendisi için istemek, yalvarmak”

adiştit [k].-[gu] [ol] 088

kut k.-gu ol 312

[=2]

koo ~ [koo] “dhāraṇī hecesi”

a k. r ti ma ka 032

k. 288

[k]. 287

[oo tiri [k]. ka la] 032

[=4]

kool “kol”

k.+ın buṭın 230

k.+[ları] ... 029

[=2]

koollug “kollu ..., kollu”

iki k. 229

[=1]

koş[ala] < Skr. *Kośala* “erkek adı; (metinde) bölge adı, yer adı”

burun uçı k. [atl(1)g oronta] 055

[=1]

kögän “yelü kögän; gökkuşağı”

yili (*oku*: yelü) k. 244

[=1]

kök ~ k[ö]k ~ [kō]k ~ [kōk] “gök, gökyüzü, mavi bir şey; mavi”

k. kalıkıg 146, 150, 160, 165, 170, 175, 185, 190, 195, 200, 205, 210

k. *kalığı* 180

[k]. *kalığı* 155

[k]. [kalık]ıg 141

[k]. [kalığıg] 139a

k. *kalıkta* 301

k. *kal[ık]ta* 243

[k]. [kalıkta] 049

k. *önlüg* 049

[k]. *önlüg* 157

[k]. [önlüg] 099, 139a

[=23]

köküz ~ [köküz] “göğüs”

[iki [k]. otivişa atl(ı)g] *oronta* 051

k. *yiz ...* 026

[=2]

köñül ~ k[öñül] ~ [köñül] “zihin (Skr. *citta*), akıl, bilinç (Skr. *vijñāna*)”

aklamaksız amramaksız k.+in 343

alku burhanlarnıñ bodis(a)t(a)vlarnıñ *ıdok* k.+l(ä)rin 277

[k]. [tilgän]täki 130

k.+üg *amırıgurgu* ol 214

k.+üg *tägürüp* 214

kertgünç k. 015

kök önlüg k. [tilgäni] 049

kuṭaḍṭurmaklıg k. ... 012

taş iç k.+tin bālgülüg bolmış tapıg 309

[=9]

köñüldäki “zihindeki”

k. alku ilig adkak sakınçlarını 338

[=1]

köñül[gär]- “düşünmek”

k.-[ü] sakıngu ol 107

[=1]

köñülgärmäk “düşünme, düşünce”

y(a)ruk yaşuk k. kılıp 220

[=1]

könä suvı “cıva”

k. n 226

[=1]

kör- “görmek, bakmak”

pagispa bahşınıñ yañta k.-üp 355

[=1]

körklä “güzel, görkemli, muhteşem”

tokılıg (*oku*: tokulug) k. ät[öz]lüg 192

[=1]

köz ~ [köz] “göz(ler) (Skr. *īkṣāṇa*, *cakṣus* ve *nayana*’nın da eş değeri)”

[iki] [k]. 045

iki k.+l(ä)rtä 094

[=2]

közün- “görünmek, gözükmek, ortaya çıkmak”

[alk]*u* k.-ür büdigçi tümägiñä 238

[=1]

közüngü ~ [közüngü] “ayna”

küzki ay täg öñlög ärip k. tuñ[ar] 193

v(a)žirlıg t(ä)ñri kızı ärür [k]. [atl(ı)g] 192

[=2]

közünmä “görünüş, görünme”

öz ätöz başlap alku k.+läрни heruka 337

[=1]

közünmäz ~ közü[nmäz] “görünmeyen, görünmez”

k. bolmışı 242

k. bol[mışıña] 244

k. bolmışın 236

[=3]

kşan < Toh. A/B *kşam* (~ Toh. B *kşām*) / < Soğd. *kšn* < Skr. *kṣaṇa* “an, lahza”

— k.+ta 301

[=1]

ku ~ **[ku]** “dhāraṇī hecesi”

k. 289

[su n si m [k]. užík]läri 033

[=2]

kuçmak “kucaklama, sarılma”

ton keđimkä (*oku*: kăđimkä) būriṭigkä (*oku*: būrtügkä) k.+ka 204

[=1]

kud- “boşaltmak”

iki eligl(ä)rin toşgurup k.-ar susgak 332

[=1]

kulkak “kulak(lar) (Skr. *śruti* ‘işitme’ nin eş değeri)”

oŋ k. 038

sol k. 042

[=2]

kuluda < Skr. *kulatā* “Cakrasaṃvara-Manḍala’nın bir alanı”

[tiz] k. [at]lag oronta 079

[=1]

kunt << Skr. *kunda* “bir yasemin türü (*Jasminum multiflorum*)”

k. hua öñlög 208

[=1]

kurmapada < Skr. *kūrmapāda* “bir Guru’nun adı”

k. 347

[=1]

kurug “boşluk (Skr. *śūnyatā*; bir Samādhi’nin adı olarak da kullanılır.)”

k. sakınıp 296

k.+ta a użiktin 297

[=2]

kuş “kuş”

çuglamış k. *yügi*[ŋä] 256

[=1]

kut “kurtuluş”

k. kolungu ol 312

[=1]

kuṭaḍṭur- “kutsamak, takdis etmek”

oom a huŋ üzä k.-up 300

[=1]

kuṭaḍṭurmaklıg “mutlu etmeli, mutlu etme ...”

k. k[öñül] ... 012

[=1]

kuvrag “topluluk”

terin k. 290

[=1]

[kuvran]- “toplanmak”

bo melapaka [k].-[mak] [ärür] 068

upamelapaka [yakınkı] [k].-mak ärür 072

[=2]

kübrüg (oku: küvrüg) “davul; (Tantrizm’de) bir Vajra tanrı kızının adı”

k. tuṭar 145

k. üniṇä 145

v(a)ṣırlıg t(ä)ṇri kızı ärür k. atl(ı)g 144

[=3]

külçirä “gülümseyen”

k. turur 154

k. t[urur] 153

[=2]

külçirgä “gülümseme; bir tanrı kızının adı”

v(a)ṣırlıg t(ä)ṇri kızı ärür k. [atl(ı)g] 152

[=1]

küli (*oku: holu*) < Çin. 香爐 *xiang lu* “tütsü kabı”

k. tuṭar 178

[=1]

kün ~ **[kün]** < Toh. A *koṃ* / < Toh. B *kaum* “(aynı zamanda muhtemelen Toharcada bir Türkçe alıntı) Güneş (Skr. *arka*’nın da eş değeri)”

[k]. [t(ä)ṇri] 239

k. t(ä)ṇrikä 241

[k]. *tugarıntakı tæg öṇlüg* 162

[=3]

kürküm < HotSak. *kurkum(a)* ~ Soğd. *kwrkw̄m* < Skr. *kuṇkuma* “safran”

k. öṇlüg ärip 173

[=1]

küsä- ~ **kü[sä]-** “istemek”

bıṣrungalı k.-sär 216

k.-miş küsüşin 311

[=2]

küsüş “dilek, istek”

kü[sä]miş k.+in 311

[=1]

küvāz “gururlu; gurur; gururlu kız (bir tanrı kızının adı)”

[v(a)ṣırlıg] t(ä)ṇri kızı ärür k. [at(ı)g] 157

[=1]

küvâzlân- ~ **[küvâzlân]**- “gururlu olmak”

k.-ü *turur* 158

[k].-[ü] *turur* 158

[=2]

küzki “güz ..., sonbahar ..., sonbaharla ilgili”

k. ay tæg öñlög ärip 193

[=1]

L

l “bir harf”

l. 288

[=1]

[la] “dhāraṇī hecesi”

[oo tiri koo ka] [l]. 032

[=1]

lab[ai] “salyangoz kabuğu”

yarımduk l. 188

[=1]

lampaka < Skr. *lampāka* “Cakrasaṃvara-Manḍala’nın bir alanı”

tamgak l. atlag oronta 059

[=1]

laṅ “dhāraṇī hecesi”

l. 286

[=1]

[laṅkaiṣvare] << Skr. *laṅkeśvara* “kişi adı (,Laṅkā’nın Beyi’; şeytan Rāvaṇa’nın lakabı)”

v(a)çirapiraba [birlä] [1]. 046

[=1]

laṣya “dhāraṇī hecesi”

l. *v(a)çirini v(a)çira* 161

[=1]

lenhua < Çin. 蓮華 *lian hua* “nilüfer, mavi nilüfer (Skr. *padma*’nın da eş değeri)”

beş yalpırgaklıg — l. 315

[=1]

luyupa < Skr. *luipā* “bir Guru’nun adı”

l. 346

[=1]

M

m ~ [m] “bir harf”

m. 289

[su n si [m]. ku użık]läri 033

[=2]

ma ~ [ma] “bir hece, m harfi”

a koo r ti m. ka 032

[m]. 287

[=2]

mahabairava ~ [mahabairava] < Skr. *mahābhairava* “Tantrist bir tanrının adı (= Vīra)”

m. b[irlä haya]karne 061

v(a)çira [çatile birlä] [m]. 053

[=2]

mahabala < Skr. *mahābala* “Tantrist bir tanrının adı (= Vīra)”

m. birlä çakiravegi 066

[=1]

mahab[ali] < Skr. *mahābalā* “Tantrist bir tanrıçanın adı (= Yoginī)”

[padmanarta] işvare birlä m. 076

[=1]

[mahakaṅkala] “Tantrist bir tanrının adı (= Vīra)”

[m]. [birlä] çanta-akşa 037

[=1]

mahanaşi << Skr. *mahānāśā* “(Tantrizm’de) yirmi dört Yoginī’den birinin adı”

vi[katadamştiri (*oku: vikatadanştre*)] birlä m. 041

[=1]

mahavirya ~ **[mahavirya]** < Skr. *mahāvīryā* “Tantrist bir tanrıçanın adı (= Yoginī)”

[m]. [birlä vay]uvigi 054

[v(a)çirasatva birlä] m. 080

[=2]

mal losaua < Tib. *mal lo tsa ba* “bir Guru’nun adı”

m. *bahşı* 350

[=1]

malavar << Skr. *mālabar* “Cakrasaṃvara-Manḍala’nın bir alanı”

[iki äñin] m. atlag oronta 047

[=1]

maṇ “dhāraṇī hecesi”

m. 286

[=1]

maṇa “bana (ben’in yönelme durumu) (Skr. *me* ya *mām*’ın da eş değeri)”

m. [abişek berü] 122

[=1]

mantal ~ **[mantal]** < Toh. A *maṇḍal* / < Toh. B *maṇḍāl* < Skr. *maṇḍala* “büyü dairesi, ritüel dairesi; beş vücut bölgesinden biri (avuç içi, diz, alın)”

altmış iki *burhanlīg* m.+ıg 302

altmış [iki] *burhanlīg* m.+ıg 120

[alt]mış iki bur[hanlıg [m].+[1g] 105b

içtin sıṇarkı m. 353

içtin sıṇarkı oot m. 334

m. bolmış ... 017

m.+1g 113, 218

[=8]

mantaltakı “Maṇḍala’daki”

tözi yok m. [devat]alar[ka] 213

[=1]

markat < Soğd. *mr̥yt* (*manS*) ~ *mrkt* (*sogdS*) < Skr. *marakata* “zümrüt”

m. öṇlög 168, 203

[=2]

[maru] “bölge adı, yer adı”

tört ulug [är̥jäk [m]. atl(1)g oron]ta 077

[=1]

m(ä)n “ben”

m. 355

[=1]

mäṇi “sevinç, neşe”

akıgsız m.+[kä] 209

[=1]

melapaka < Skr. *melāpaka* “toplantı yeri”

bo m. [kuvranmak ärür] 068

[=1]

mirdaṅga “dhāraṇī hecesi”

m. v(a)çirini v(a)çira 147

[=1]

mohini < Skr. *mohinī* “Tantrist bir tanrıçanın adı”

[yürüş önlüg ög] m. 101

[=1]

moṅ ~ mo[ṅ] < Skr. *moṇ* “bir tohum hece”

hiriṅ m. 100, 318

[=2]

monçuk “mücevher, inci”

m.+[ka] *ogşatı* tizilü 253

[=1]

m[u]d[ur] < Soğd. *mwtr* < Skr. *mudrā* “ritüelde kullanılan parmak duruşu”

yalınayur m.+[ug] 110

[=1]

munçulayu “bu şekilde, böylece”

m. bilip 340

munı m. ... 108

[=2]

munı ~ [munı] “bunu”

m. munçulayu ... 108

m. üzä 150, 160, 165, 175, 180, 190, 195, 200, 205, 210

m. üzä 146

m. üz[ä] 184

m. [üzä] 141

[m]. üzä 139a

[m]. [üzä] 154

[m]. [üzä] 169

[=17]

munuḡ “bunun”

m. ulalu kälmiş bahşıları ärsär 344

[=1]

murçi “dhāraṇī hecesi”

m. v(a)çirini v(a)çira 151

[=1]

m[üṅüz] (oku: müyüz) “boynuz”

m. baka 229

[=1]

N

[n] “bir harf”

[su [n]. si m ku użık]läri 033

[=1]

na “dhāraṇī hecesi”

n. 289

[=1]

[nagara] < Skr. *nāgara* “Tantrizm’de anatomik bir kavram”

altı y(e)g(i)rmi äñrä[k [n]. atl(ı)g] oronta 073

[=1]

nagarçune << Skr. *nāgārjuna* “Budist bir filozofun adı (yaklaşık MS ikinci veya üçüncü yy.); bir Guru’nun adı”

n. 346

[=1]

nama ~ **[n(a)m]a** < Skr. *nāma* “tohum heceler”

[n]. he 322

n. hi 091

[=2]

namo ~ **n(a)mo** ~ **[namo]** < Toh. A *namo* / < Soğd. *n ’mw* ~ *nm ’w* < Skr. *namas* “saygı, hürmet”

n. budaya 001

n. dar[maya] 001

[n]. [saṅgaya] 001

[=3]

[narda] “dhāraṇī hecesi”

[n]. v(a)çirini v(a)çira 170

[=1]

naropa < Skr. *nāropa* “bir Hint âliminin adı (MS 1016-1100)”

n. 349

[=1]

nom < Soğd. *nwm* < Gr. *νόμος* “öğreti; varlık olgusu (Skr. *dharma*); (metinde) özel isim”

v(a)žirlıg t(ä)ṇri kızı ārūr n. *uguşı atl(1)[g]* 207

[=1]

noş < Soğd. *nwš* “ıksir, nektar”

n. rasiyanlıg (*oku*: rasayanlıg) yagmurug 199

[=1]

O

[oḍḍiyana] “Hindistan’da bir bölge adı”

oṇ kulkak [o]. [atl(1)g] oronta 038

[=1]

ogşaṭı ~ ogşatı ~ ogşaṭ[ı] ~ [ogşatı] “(yönelme hâliyle) benzer (Skr. *°upama*’nın da eş değeri), uygun”

birsi — siŋä siŋ*mi*siŋä o. ärür 234

çuqlamış kuş *yügi*[ŋä] o. 257

koolın buŋın yıgmış[ka [o]. ärür] 230

könä suvın yıgmış*ka* o. ärür 226

közü[nmāz] bol[mışın] [o]. ärür 244

monçuk[ka] o. tizilü 254

[suv]nuŋ ärkäçlänmışiŋä o. ärür 240

taloy ügüzkä o. ärür 241

tämir käşänkä (*oku*: kişänkä) o. 258

täprätmiş*k*[ä] o. ärür 223

tuz suvka si[ŋm]işiŋä [o]. ärür 237

yeg üstünki s[id]iniŋ devatanıŋ öŋi[ŋ]ä o. 262

[=12]

ok “ok”

o. tülüki *täg* 254

[=1]

oklug “okla, oklu, ok ...”

o. çıt aran 022

[=1]

ol ~ [ol] “o; bildirme”

amırıgurgu o. 214

aşangu o. 335

işlägü o. 314

kılgu o. 139

[kolungu] [o]. 088

kut kolungu o. 312

o. çäk 235

o. *y(a)ruklar* 223

ötüngü o. 307

sakıngu o. 007, 105, 108, 136, 320, 325

sakıngu o. 011

sakın[gu] o. 097

sakın[gu] [o]. 018

sa[kıngu] [o]. 023

[sakıngu] [o]. 030, 034

sözlägü o. 270, 273, 292

söz[lägü] o. 250

söz[lägü] o. 267

[sözlägü] [o]. 111

[tapıngu] [o]. 121

tägingü o. 343

tegü o. 212

[=30]

olar “onlar, bunlar”

o. *barça* 224

o.+nın yığılmış o₁rasında 321

o.+tın ü[n]m[iş] y(a)ruk 273

[=3]

olarta “onlarda”

o. ... 247

[=1]

om < Skr. om “bir tohum hece” → **oom**

o. a huṇ uḡikl(ä)rtin 298

[=1]

oṇ “sağ”

o. *kulkak* 038

[=1]

oo ~ **[oo]** “dhāraṇī hecesi”

o. 288

[o]. [tiri koo ka la] 032

[=2]

oom ~ **[oom]** < Skr. om “bir tohum hece” → **om**

o. a *huṇ* 084

o. a *huṇ* 300

o. a *huṇ* *tep* 306

o. a *huṇ*nı 326

o. *baṇ* 317

[o]. [*baṇ*] 098

o. h 090, 321

o. hiri h h *huṇ* *hu*[ṇ p(a)t] 281

o. sarva buda *ḍakiniyi* 284

[o]. *sarva* *tatgda* 123

o. ṣiri v(a)çira he he ru ru *kaṇ huṇ* *huṇ* p(a)t 278

o. v(a)çira *amırta* 294

o. v(a)çira *arali* hoo ça *huṇ* *baṇ* hoo 304

o. v(a)çira [svaba]ua *adma*ko *haṇ* 085

o. v(a)çir[a ṣutda] [sarva d]arma v(a)çira ṣutdo *haṇ* 086

o. [v(a)çir]a varyoçaneyi (*oku*: vairoçaneyi) 282

o. yoga ṣutda *sarva darma* [yoga ṣutdo] *haṇ* *tep* 116

[=18]

oot “ateş (beş elementten biri olarak da kullanılır; Skr. *vahni*, *tejas*’ın da eş değeri)”

ag *agzı* üçgil o. 025

içtin *sınarkı* o. *mantal* 334

yalınayu turur o. 023

yıçın (*oku*: viçin) o. 234

[=4]

or[nag] “yer, temel, ikametgâh”

tört o.+[takı] [devata]larnıñ töpöl(ä)rintä 129

[=1]

oron ~ [o]ron ~ [oron] “yer (Skr. *sthāna*’nın da eş değeri), mahal (Skr. *bhūmi*)”

agı[z kalinga] atlag o.+ta 058

altı y(e)g(i)rmi äñrä[k nagara atl(ı)g] o.+ta 074

ay tilgänilig o.+[ta] 324

[bo] o. 049

[bo] [o]. 063

burun uçı koş[ala atl(ı)g] [o].+[ta] 055

[äñsä] arbuda atlag o.+ta 040

[iki baltır suvarna]divipa atlag o.+ta 071

[iki äñin] *malavar* atlag o.+ta 047

iki kolţuk [kamarupa atl(ı)g] [o].+[ta] 051

[iki köküz otivişa atl(ı)g] o.+ta 052

[iki köz tivikota atl(ı)g] [o].+[ta] 045

iki udluk soyuraşdıra [atl(ı)g] [o].+[ta] 069

kañnıñ o.+ınta [ögüg] 106

[kaş kavışığınta rama] *işvare* [atl(ı)g] [o].+[ta] 044

[kedin yol] girihateua atlag o. +ta 067

[kindik tiri]şakuni atlag o. +[ta] 054

[kizlâg] [o]. 062

[kizlâg oron himalaya atl(ı)g] [o].+[t]a 062

o. +l(a)rta 089

oñ kulkak [ođdiyana atl(ı)g] o. +ta 039

[ögnün] o. +ınta kañıg 107

öñtün yol predapuri [atl(ı)g] [o].+[ta] 065

[saç tægzinçük] çal(a)ndara atl(ı)g o. +ta 037

sol kulkak gödvari *atl(ı)g* [o].+[ta] 042

tamgak lampaka atlag o. +ta 059

[tiz] kuluda [at]lag o. +ta 079

topık sintu atlag o. +ta 075

töpö pul[liramalaya atl(ı)g] [o]. +ta 035

tört ulug [ärñäk maru atl(ı)g] [o]. +ta 077

yü[räk kançi] atlag o. +[ta] 061

[=31]

oruk “yol, patika, geçit”

[kün t(ä)ñri] o. +ıñ[a] 239

[=1]

osu[gl]ug “sanki, benzer, gibi”

tärk tavrak bartaçı yig (*oku: ik*) o. 260

[=1]

otçuk “ocak”

agızın o. 333

[=1]

[otivişa] “bölge adı, yer adı”

[iki köküz [o]. atl(ı)g] *oronta* 051

[=1]

[oıtra] “ortada; orta (Skr. *madhya*’nın da eş değeri)”

[o].+sınça yıgsar 267

[=1]

oıtrasınta “... ortasında (Skr. °*madhye*’nin eş değeri)”

olarnıñ yıgılmış o. 321

[=1]

otuz ~ otu[z] “otuz”

tört o. [alplar yoginılar] 031

tört o. alplarnıñ psak d(a)rnısı 307

[=2]

oyun “müzik, şarkı”

o. bād[iz] ... 174

o. bādizkā 179, 184, 189

[=4]

Ö

öçür- “söndürmek, silmek”

alku ämgäk tolgakl(a)rın ö.-üp amırtgurup 276

[=1]

ög ~ [ög] “anne; Ana Tanrıça”

heruka ö. kaṇ 128

heruka ö. kaṇka siṇmäk ärsär 225

heruka ö. kaṇtın başlap 218

kaṇnıṇ oronıta [ö].+[üg] 106

[kök öṇlüg [ö]. yamini] 099

ö. t(ä)ṇri kızı 227

ö.+nüṇ agızça [kiri]p 263

[ö].+[nüṇ] oronıta kaṇıṅ 106

s[arıṅ öṇlüg] ö. sançalini 102

yaşıl öṇlüg ö. santarasi[ni] 103

[yürün öṇlüg] [ö]. mohini 100

[=11]

ög- “yakınmak; övmek (Skr. *praśams-*’ın da eş değeri)”

ögdilär üzä ö.-üp 311

[=1]

ögdi “övgü, methetme”

ö.+lär üzä ögüp 311

[=1]

öη “renk (= Skr. *varṇa* da)

darnin^η ö.+i 252

yeg üstünki s[id]ini^η devatan^η ö.+i[^η]ä 261

[=2]

öηdüski ~ **[öη]düski** “önceki, öndeki; önceki (şey)” → **öηtünki**

ö. tąg 105b

[ö]. tąg 119

[=2]

öηlög ~ **öη[lög]** ~ **[ön]glög** ~ **[öηlög]** “renkli, ... renkli”

al *sarig* ö. 095

altun ö. 140

banduka hua [ö]. 144

çapak hua ö. 198

ärdini ö. 149

kara ö. 260

[kara] ö. 094

kızıl ö. 064

kızıl ö. 092

kızıl ö. 258

[kızıl] [ö]. 098

kiŋsu hua ö. 153

kök ö. 049

kök [ö]. 139a

[kök] ö. 158

[kök] [ö]. 099

kunt hua ö. 208

[kün] *tugarıntakı* tæg ö. 163

kürküm ö. 173

küzki ay tæg ö. 193

markat ö. 168, 203

piryaŋgu hua ö. 188

s[arığ] [ö]. 101

sarığ ö. 091

sarığ ö. 255

tütün ö. 104, 178

yaşıl [ö]. 096

yaşıl ö. 103

yaşın tã[g]ö. 183

yeg üstünki s[id]iniñ devatanıñ öñi[ŋ]ä ogşatı ö.+in tizilü 262

yürün [ö]. 090

yürün ö. 253

[yürün] [ö]. 100

yürün ö. ätöz 081

[=36]

öñtün “doğu, doğuda; önde; ön yüz, ön bölüm”

ö. uñru 301

ö. yol 065

ö.+intin başlap 316

[=3]

öñtünki “önceki, öndeki; önceki (şey)” → **öñdünki**

ö. [beş tör]lüg [yöläşürüg]lär 245

ö. täg 308

[=2]

örütmäk ~ **[ör]iitmäk** “ortaya koyma, uyandırma”

kertgünç köñül ö. ... 015

[ö]. ... 005

[=2]

örtä- “yakmak, ateşe vermek”

aş içgölärni ö.-gülük diravi 333

[=1]

ötün- ~ öt[ün]- ~ [ötün]- “yalvarmak; istemek”

alku *burhanlar* [b]odi[s(a)t(a)vlarnı] kavşaılmışınta ö.-üp 121

[alku burhanlar bodis(a)t(a)vlarnı] kavşaılmış[ınta] [ö].-[üp] 114

ö.-üp öñtünki tæg 308

sözläp ö.-gü ol 307

[=4]

öz ~ [öz] “kendi; varlık, öz”

bahşı ö. ätöz ...016

käntü ö. başlap 274

käntü ö.+üg ... 121a

kä[ntü] [ö].+[üg] törütü sakınmak ärür 136

[käntü] ö.+üg törütü sakınmış bol... 138

käntü ö.+[üg] [sıñmışın sakı]nıp 115

ö. ätöz başlap 336

ö. ätöz heruka 217

ö. ätözkä sıñmışın sakınıp 331

ö. öz d(a)rnılarına *oom* a huñnı ulayu sözläp 325

ö. öz yüräkin[tä]ki urug użık[lär]iniñ tägräsintä 271

ö.+nün yüräktäki huñ użıktin 216

öz ö. d(a)rnılarıña *oom* a huñnı ulayu sözläp 325

öz ö. yüräkin[tä]ki urug użik[lär]iniñ tägräsintä 271

[=14]

özän “varlık; öz”

ö.+intä öñtünintin başlap 316

[=1]

P

padak < Soğd. *pōkh* veya *p’δ’k* < Skr. *pādaka* “mısra, dize, şiir”

säkiz p. ögdilär üzä ögüp 311

[=1]

padma[narta]-işvare < Skr. *padmanarteśvara* “Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra)”

[p]. birlä mahab[ali] 075

saç täg[zın]çüktä saha hu kızıl öñlüg p. 092

[=2]

pagispa < Tib. *’Phags pa* “önemli Tibetli bilginin adı (MS 1239-1280); bir Guru’nun adı”

p. bahşı 352

p. bahşınıñ yañta körüp 355

[=2]

pantit << Skr. *Pañdita* “kişi adının bir bölümü veya unvan”

saskaua p. bahşı 351

[=1]

p(a)t ~ [p(a)t] < Skr. *phaṭ* “bir tohum hece”

he he ru ru *kaṇ huṇ* huṇ p. 279

oom hiri h h huṇ *hu[ṇ]* [p]. 281

p. haṇ 323

p. h[an]g 096

p(a)t p. 104, 319

p. p(a)t 104, 319

p. svaha 283, 285

[=10]

peṇ < Skr. *phem* “bir tohum hece”

p. *tep* 111

[=1]

pinpat ~ p[inpat] < Soğd. **pynp't* (belegt ist *pyntp't*) < Skr. *piṇḍapāta* “sadaka yemeği; özel isim”

p. [aṣ] 198

v(a)ḡırlıg t(ä)ṇri kızı ärür p. [a]ṣ *atl(ı)g* 197

[=2]

pipa ~ [pipa] < Çin. 琵琶 *pi pa* “gitar; (Tantrizm’de) bir Vajra tanrı kızının adı”

[p]. [tutar] 139a

[p]. [üniṇä tükälligig] 139a

v(a)ḡırlıg t(ä)ṇri kızı ärür p. a[tl(ı)g] 139a

[=3]

pir[abavati] “6. yüzyılda öğretilere katıldığı söylenen bir Yakṣiṇī’nin adıdır; (metinde) özel isim.”

kaṅk(a)la birlä p. 039

[=1]

pira[çanti] “Vārāhyabhyudaya-Maṇḍala’nın doğu nilüferinin altı yaprağından birine başkanlık eden tanrıçadır; (metinde) özel isim.”

kantakapale birlä p. 036

[=1]

piri “dhāraṇī hecesi”

ka he p. giri soo 033

p. 288

[=2]

pirtyakuda < Skr. *prajñākūṭa* “bir Guru’nun adı”

p. 349

[=1]

piryaṅgu (oku: piriyaṅu) < Toh. A/B *priyaṅgu* < Skr. *priyaṅgu* “bir bitkinin adı (bir maun bitkisi; *Aglaia roxburghiana*)”

p. hua önlüg 188

[=1]

poo-uṣat < Skr. *pauṣat* “tohum heceler”

p. he 322

p. [he] 093

[=2]

poştik << Skr. *pauṣṭika* “sağlığa yararlı, gelişime yol açan (Tantrist bir ritüelin bölümü)”

p.+nın sarıg öη[lüg] 255

[=1]

predapuri < Skr. *pretapurī* “Cakrasaṃvara-Manḍala’nın bir alanı”

öηtün yol p. [atl(1)g oronta] 065

[=1]

psak < Soğd. *ps*’k “çelenk”

tört otuz alpların p. d(a)rnısı 307

[=1]

pu ~ **[pu]** “dhāraṇī hecesi”

p. 287

[p]. [ça u] 031

[=2]

puçiti ~ **puçit[i]** ~ **puçi[ti]** ~ **puç[iti]** ~ **[puçiti]** “dhāraṇī hecesi”

v(a)çirini v(a)çira p. a huṇ 191

v(a)çirini v(a)çira p. a huṇ 186

v(a)çirini v(a)çira p. a huṇ 181

v(a)çirini v(a)çira p. a huṇ 196

v(a)çirini v(a)çira p. a huṇ 206

v(a)çirini v(a)çira p. a [huŋ] 166

v(a)çirini v(a)çira p. a *h*[uŋ] 156

v(a)çirini v(a)çira p. *a h*[uŋ] 176

v(a)çirini v(a)çira p. a hu[ŋ] 151

v(a)çirini v(a)çira p. a hu[ŋ] 171

v(a)çirini v(a)çira p. a *hu*[ŋ] 201

v(a)çirini v(a)çira [p]. [a huŋ] 211

v(a)çirini v(a)çira p. [a huŋ] 139b

v(a)çirini v(a)çira p. [a huŋ] 147

v(a)çirini v(a)çira p. [a huŋ] 161

[*v(a)çirini v(a)çira*] p. a huŋ 143

[=16]

pul[liramalaya] “Vārāhyabhyudaya-Maṇḍala'ya göre Pracandā tarafından yönetilen kutsal bir yerin (*pīṭha*) adıdır .”

töpö p. [atl(1)g oron]ta 035

[=1]

punyaşiri << Skr. *Punyaśrī* “bir uygur tercümanın adı”

m(ä)n p. ävirtim 356

[=1]

puşpam “dhāraṇī hecesi”

p. *v(a)çirini v(a)çira* 176

[=1]

R

r ~ [r] “bir harf”

a koo r. ti ma ka 032

[r]. 287

[=2]

[rama]işvare “Vārāhyabhyudaya-Maṇḍala'ya göre Kharvarī'nin başkanlık ettiği kutsal bir yerin (*pīṭha*) adıdır.”

[kaş kavışığınta] [r]. [atl(ı)g oronta] 043

[=1]

raşa “dhāraṇī hecesi”

r. v(a)çirini v(a)çira 201

[=1]

rasiyanlıg (oku: rasayanlıg) “iksirli, iksir ...”

bilgä biliglig r. ulug t[alo]y [üğü]z 299

noş r. yagmurug 199

[=2]

ratnasanb[ave] << Skr. *ratnasambhava* “bir Buda'nın adı = beş Tathāgata'dan biri (→ *ratnasanbaua*)”

tört or[nagtakı devata]larnıñ töpöl(ä)rintä r. 130

[=1]

[ratnav(a)çira] << Skr. *Ratnavajra* “kişi adının bir bölümü”

[r]. birlä kantarohi 067

[=1]

ru “dhāraṇī hecesi”

he he r. ru *kaṇ huṇ* huṇ p(a)t 279

he he ru r. *kaṇ huṇ* huṇ p(a)t 279

[=2]

S

saç ~ **[saç]** “saç”

[s]. 022

[s]. [tägzinçük] çal(a)ndara atl(ı)g oronta 036

s. tägzinçüktä 102

s. *täg*[zin]çüktä 091

[=4]

saç- “saçmak, dağıtmak, serpmek”

iç tapıgtın s.-ıp arıtp 295

[=1]

saha < Skr. *svāhā* “tohum heceler”

s. hu 092

s. huu 322

[=2]

sakın- ~ **sa[kın]-** ~ **[sakı]n-** ~ **[sakın]-** “düşünmek; tasavvur etmek”

altmış iki *burhanlıg* mantalıg s.-ıp 302

amogaşıdı burhan [bolmış]l(a)rın s.-gu ol 136

aş içgülärni örtägülük diravi s.-ıp 334

aşanu tururl(a)rın s.-ıp 304

beş yalpırgaklıg — lenhua s.-ıp 315

bolarnı altı alplar s.-ıp 324

bolarnı altı yogini s.-gu ol 319

bolarnı [s].-[gu] [ol] 030

bolar[nı [s].-[gu] ol] 034

dyanl(a)rın s.-u 250

içtin s[ın]arkı devatalar tapını tururın s.-ıp 342

köñül[gärü] s.-gu ol 108

kurug s.-ıp 296

oot s.-[gu] [ol] 023

s.-gu dyanı ärsär 251

s.-gu ol 011

s.-gu ol 007

siñmişin s.-ıp 331

[siñmişin] [s].-ıp 115

tägzinü tururın s.-ıp 269

tägzinü turur[ın] s.-ıp 273

[tä]gzinü tururın s.-ıp 267

todmışın kanmışın s.-ıp 329

törüü s.-mış bol... 138

tütün öñlög [çandika] s.-gu ol 105

yalınayu s.-gu ol 325

yaşıl [ön]glög [hayangirua]nı s.-[gu] ol 097

yäktä adırtl(ı)g s.-[gu] [ol] 018

yorıtu tavraıtu turur s.-ıp 278

[=29]

sakınç “düşünce, düşünme”

alku ilig adkak s.+larnı 339

[=1]

sakınmak ~ [sakınmak] “düşünme”

s. ärsär 109

s. ärsär 221

s. ärsär 236

[s]. ärsär 117

s. ärür 137

[=5]

samaya “dhāraṇī hecesi”

s. 124

s. 305

[=2]

[saṅgaya] < Skr. *saṅghāya* “(yönelme hâliyle çekimlenmiş şekil: ,cemaate‘)”

[namo] [s]. 001

[=1]

sanbara (oku: sanvara) < Toh. A *saṃbhār* < Skr. *saṃbhāra* “donatım; (metinde) dhāraṇī hecesi” → **sanvara**

s. 280

[=1]

sañcalini < Skr. *sañcālīnī* “Tantrist bir tanrıçanın adı”

s[arığ öñlüg] ög s. 102

[=1]

santarasi[ni] < Skr. *santrāsini* “Tantrist bir tanrıçanın adı”

yaşıl öñlüg ög s. 103

[=1]

sanvara < Toh. A *saṃbhār* < Skr. *saṃbhāra* “donatım; (metinde) dhāraṇī hecesi” → **sanbara**

çakira s. ... 006

[şir]i çakira s. ... 002

[=2]

s(a)r(a)svaṭi << Skr. *sarasvatī* “bir tanrı kızının adı”

s. *devataların* 268

[=1]

sarhapa < Skr. *sarahapa* “bir Guru’nun adı (MS 8.yy.)”

s. 345

[=1]

sarig ~ **s[arig]** “sarı”

al s. önlüg *v(a)çirsurya* 095

s. *öη[lüg]* 255

s. [önlüg] *ög sançalini* 101

s. önlüg *va[iroçana]* 091

[=4]

sarı[t] < Toh. A *sārit* ~ Toh. B *sarit* < Skr. *saritā* “ezberleme”

s. [kılı] 087

[=1]

sarva ~ **[sarva]** “dhāraṇī hecesi”

s. 084, 116, 124, 284

[s]. 087

[=5]

sası ~ **s[ası]** ~ **[sası]** “balçık, kil”

s. kəŋ[räk] 149

[s]. kəŋrək 149

s. k[äŋrək atl(ı)g] ... 148

[=3]

saskaua < Skr. *sa skya* “bir Guru’nun adı”

s. pantit bahşı 351

ulug s. bahşı 350

[=2]

säkiz “sekiz”

s. padak ögdilär üzä ögüp 310

[=1]

säviglig “sevimli; zarif (Skr. *rucira*’nın da eş değeri)”

s. ätözkä 194

[=1]

sıŋarkı ~ **s[ıŋ]arkı** “... taraftaki; inziva (Skr. *viveka*’nın eş değeri)”

içtin s. devatalar 341

içtin s. mantal 353

içtin s. oot mantal 334

[=3]

[sɪn] “mezarlık, mezar, kabir”

upaşimaşan [s]. supurganlar 080

[=1]

sıyık (*oku: sıvık*) “sıvı”

s.+lı yumgaklı diravilar 326

[=1]

si ~ [si] “dhāraṇī hecesi”

s. 289

[su n [s]. m ku użik]läri 033

[=2]

s[id]i << Skr. *siddhi* “mükemmellik, büyü gücü”

yeg üstünki s.+niñ devatanıñ öñi[ɲ]ä 261

[=1]

siŋ- ~ si[ŋ]- ~ [siŋ]- “batmak, çökmek”

birsi — siŋä s.-mişiŋä 234

kaŋ herukaka s.-ip 228

öz ätözkä s.-mişin sakınıp 331

[s].-[mişin] [sakı]nıp 115

s.-ip köžünmäz bolmışı 242

suvka s.-mişiŋä 243

tuz suvka s.-[m]işiŋä 237

yüräk[intäki] huŋ uŋikkä s.-ip 232

[=8]

siŋirmäk “batırma, yutma”

alku *inyana* satvanı s. 105a

inyana satvanı s. 118

[=2]

siŋmäk “batma, içine çökme”

[eyin] kăzigă çăkkä s. ärsär 233

heruka ög kaŋka s. ärsär 225

[=2]

sintu << Skr. *sindhu* “(Tantrizm’de) bir bedensel bölgenin adı = Cakrasamvara-Manđala’nın bir alanı”

topık s. atlag oronta 075

[=1]

sipiraşa “dhāraṇī hecesi”

s. v(a)çirini v(a)çira 206

[=1]

[s]o “dhāraṇī hecesi”

[s]. 289

[=1]

soka “özellikle, hususi”

s. 246

[=1]

sol “sol”

s. atsız ärñäk 329

s. ayata 314

s. kulkak 042

[=3]

soltın ~ sol[tın] “sol, solda”

s. tægzintürü 316

s. *tægzinü* 272

[=2]

soo “dhāraṇī hecesi”

ka he piri giri s. 033

[=1]

sorınçan “mıknatıs”

s. taş 222

[=1]

soyuraşdıra < Skr. *saurāṣṭra* “Cakrasaṃvara-Manḍala’nın bir alanı”

iki udluk s. [atl(ı)g oronta] 069

[=1]

sözlä- ~ **söz[lä]-** ~ **[sözlä]-** “söylemek, konuşmak (Skr. bhāṣya’nın da eş değeri)”

d(a)rni s.-gü ol 270

d(a)rni s.-gü ol 273

d(a)rni s.-gülük *yarağı* 292

d(a)rnil(a)rın s.-[gü] ol 267

darnil(a)rın s.-[gü] ol 250

kaltı *yaragınta* s.-gü ol 292

oom a huṇnı ulayu s.-p 326

oom v(a)çıra *amırta* d(a)rını s.-yü 295

[s].-[gü] [ol] 111

s.-miş 337

üç *ärsär* yeti *ärsär* s.-p 306

[üç] kata s.-p 088

[=12]

stom “dhāraṇī hecesi”

s. 305

[=1]

su ~ **[su]** “dhāraṇī hecesi”

s. 289

[s]. [n si m ku uḷik]läri 033

[=2]

subadira < Skr. *subhadra* “Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra)”

s. b[irlä şyamadivi] 058

[=1]

subadiri << Skr. *subhadrā* “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir Yoginī”

v(a)[çirapiraba] *birlä* s. 060

[=1]

sumer < Toh. A/B *sumer* < Skr. *sumeru* “dünya dağı”

baş s. ... 027

s. tag 027

[=2]

supurgan “mezarlık, mezar, kabir”

upaşimaşan [sın] s.+lar 081

[=1]

s[urabahşi] “*Vārāhyabhyudaya-maṇḍala'nın* kuzey nilüferinin altı yaprağından birine başkanlık eden tanrıçadır.”

v(a)çira huñ kara (oku: v(a)çirahunkara) *birlä* s. 056

[=1]

[sura]vairi “?; (metinde) özel isim”

[s]. *birlä* vira[mati] 042

[=1]

susgak “kepçe”

iki eligl(ä)rin toşgurup kudar s. 332

[=1]

suv ~ [suv] “su (Beş elementten biri olarak da kullanılır.) (Skr. *jala, ambu, toya, udaka*’nın da eş değeri)”

balika iç tapıg birlä s. bägni kodup 294

bilgä *biligl*[ig] s. 126

ädgü yığlg s. atl(ı)g 187

[karın] [s]. 025

s. kalınçusı 127

s. kaparması 242

s.+ka siñmişinä 243

[s].+nuñ ärkäçlänmişinä 239

tuz s.+ka si[ñm]işinä 237

[=9]

suvabaua < Skr. *svabhāva* “bir Dhāraṇī’nin adı”

s. d(a)rni 296

[=1]

[suvarna]divipa < Skr. *suvarṇadvīpa* “yer adı”

[iki baltır] [s]. atlag oronta 070

[=1]

su[viri] “*Vārāhyabhyudaya-maṇḍala*’nın güney nilüferinin altı yaprağından birine başkanlık eden tanrıçadır.”

şiri heruka birlä s. 074

[=1]

suvlug “sulu, su ...”

[ädgü] yıǵlıg s. yagmurka 189

[=1]

suvsilıg “çubuklu, tüplü (?)”

y(a)ruk tözlüg s. yoltın tartıp 303

[=1]

sürt- “ovuşturmak, sürtmek, ovmak”

iki eligl(ä)rin bir ikintişkä s.-üp 328

[=1]

[svaba]ua “dhāraṇī hecesi”

[s]. 086

[=1]

svaha < Skr. *svāhā* “Dhāraṇī’nin büyülü son hecesi, ifadedeki ritüel kelimesi”

s. 280, 283, 285

[=3]

Ş

şantik << Skr. *śāntika* “kötülüğe karşı koruyucu, sulh tesis etme (Tantrist bir ritüelin ögesi)”

ş.+nıŋ 253

[=1]

şavaripa < Skr. *śavaripā* “bir Guru’nun adı”

ş. 346

[=1]

[şi]maş[an] “Hinduizm’de cesetlerin yakıldığı yer.”

[bo] [ş]. ärür 076

[=1]

şiri ~ **şir[i]** ~ **[şir]i** < Toh. A *śri* < Skr. *śrī* “bir hikâyedeki büyük günahkârın annesinin adı; kuzeydeki sekiz tanrı kızından birinin adı; tanrıların şeref unvanı”

altı y(e)g(i)rmi äñrä[k nagara atl(ı)g] oronta ş. heruka 074

[kara] öñlög ş. heruka 094

ş. ... 009

ş. 124

ş. 278

[ş]. çakira *sanvara* 002

[=6]

şondini < Skr. *śauṇḍinī* “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir Yoginī”

hayangirua birlä ş. 070

[=1]

şutda ~ **[şutda]** “dhāraṇī hecesi”

ş. 116

[ş]. 086

[=2]

şutdo ~ [şutdo] “dhāraṇī hecesi”

ş. 087

[ş]. 116

[=2]

[şyamadivi] “Vārāhyabhyudaya-maṇḍala'nın batı nilüferinin altı yaprağından birine başkanlık eden tanrıçadır.”

subadira *b*[irlä] [ş]. 058

[=1]

T

tag “dağ, dağ ...”

sumer t. 027

[=1]

taloy ~ t[alo]y “deniz, okyanus”

bilgä biliglig rasiyanlıg (*oku*: rasayanlıg) ulug t. [ügü]z 299

t. ügüzkä 241

[=2]

tamgak “damak, gırtlak (Skr. *tālu*’nun da eş değeri)”

alınka t.+ka yüräkkä tägürüp 330

t. lampaka atlag oronta 059

[=2]

taṅ “dhāraṇī hecesi”

t. 287

[=1]

tangarig “yemin, dinî niyet (Tantrizm’de: Skr. *samaya*)”

t. tilgändäki [devatalarnıṅ] töpöl(ä)rintä amogaşıdı burhan 134

[=1]

tapıg ~ [ta]p[ı]g “kurban”

bali t. 293

elig [t].+nıṅ yaṅın 313

iç t. 293

iç t.+tın 295

taş iç köñültin bälgülüg bolmış t. 309

[=5]

tapın- ~ [tapın]- ~ [tapı(n)]- ~ [tap]ın- “kurban etmek, saygı göstermek, hizmet etmek”

munı üzä kök kalıkıg toşgurup t.-ur[biz] 195

munı üzä kök kalıkıg toşgurup t.-urb[iz] 200

munı üzä kök kalıkıg toşgur[up] t.-urbiz 191

munı üzä kök kalıkıg toşguru[p] [t].-ur[biz] 210

munı üzä kök kalıkıg toşgurup [t].-[urbiz] 205

munı üzä k[ö]k kalıkıg to[şgurup] [t].-[urbiz] 146

munı üzä kök kalıkıg [toşgur]up [t].-[ur]biz 180

munı üzä *kök* kalığıg *t[oşgurup]* [t].-[ur]biz 165

munı üzä *kök* kalığıg *toşg[urup]* [t].-[ur]biz 160

munı üzä *kök* kalığıg *toşgu[rup]* [t].-[urbiz] 175

munı üzä *kök* kalığıg *toşguru[p]* [t].-[urbiz] 150

munı üz[ä] *kök* kalığıg *toşgurup* t.-urbiz 185

munı [üzä *kök* kalık]ıg *toşgurup* t.-urbiz 142

[munı üzä kö]k kalığıg *toşgurup* t.-urbiz 155

[munı üzä *kök* kalığıg *toşg*]urup t.-urbiz 139b

[munı üzä] *kök* kalığıg *toşgurup* t.-[urbiz] 170

sıyıklı (*oku*: sıvıklı) yumgıklı diravılar üzä t.-ıp 327

[t].-[gu] [ol] 121

[t].-[ıp] 114

t.-u tururın 342

taş iç köñültin bälgülüg bolmış tapıg üzä t.-ıp 310

[=21]

tarıgl(a)g ~ tarıgl[lag] ~ [tarıgl(a)g] “tarla, arazi”

bo [kişedir] [t]. 041

bo kişedira t. 053

[bo] *upakişedir* yakınık t. 057

[=3]

tart- “çekmek”

y(a)ruk tözlüg suvsılıg yoltın t.-ıp 303

[=1]

taş “taş; taştan yapılmış”

sorınçan t. 222

[=1]

taş “dış, dışarı”

t. iç köñültin 309

[=1]

taştınkı “dışarıdaki, dış”

t. heruka 225

[=1]

tatgda “Buda’nın ünvanı; (metinde) dhāraṇī hecesi”

t. 124

[=1]

tavrak “hızlı, çabuk”

tärk t. bartaçı yig (oku: ik) 260

[=1]

tavraṭ- “gayrete getirmek, teşvik etmek”

yoriṭu t.-u turur 278

[=1]

täg ~ tä[g] “gibi, benzer”

[kün] *tugarıntakı* t. *öñlüg* 163

küzki ay t. *öñlüg* 193

ok tülüki t. 254

öñdünki t. 105b

[öñ]*dünki* t. 119

öñtünki t. 308

yaşın t. *öñlüg* 182

[=7]

tägin- ~ tägi[n]- “ulaşmak, varmak”

adkangul(a)rıg aklamaksız amramaksız köñülin t.-gü ol 343

yüräkintäki urug użikkä t.-[ip] 264

[=2]

[täg]māk “ulaşma, varma”

toşup [t]. üzä 127

[=1]

tägräsintä “... çevresinde, ... etrafında”

yüräkin[tä]ki urug użik[lär]iniñ t. 272

[=1]

tägsür- “değiştirmek, başkalaştırmak”

büdiyü adakın t.-ü 169

[=1]

tägür- “değdirmek, ulaştırmak”

alınka tamgakka yüräkkä t.-üp 330

mantaltakı [devat]*alar*[ka] köñülüg t.-üp 214

[=2]

tägzin- ~ **[tä]gzin-** “dolaşmak, dönmek; ulaşmak”

ikägünün (*oku*: ikigünün) arasın̄ta t.-ü tururın 269

sol[tın] t.-ü *turur*[ın] 272

yüräkintäki urug *užikkä ki*[rip] [t].-ü 266

[=3]

tägzinçük ~ **täg[zın]çük** ~ **[tägzinçük]** “(kafa arkasındaki saç) tepesi”

[saç] [t]. 036

saç t.+tä 102

saç t.+tä 091

[=3]

tägzinčür- ~ **tägzintür-** “döndürmek (Skr. *vartaya-*’nın da eş değeri)”

soltın t.-ü 316

yalınayur m[u]*d*[urug eligin alın]ta t.-üp 111

[=2]

tämür “demir” → **tämür**

t. kâşänkä (*oku*: kişänkä) 258

[=1]

tämür “demir” → **tämür**

t. uşakl(a)rın 222

[=1]

t(ä)ŋri ~ t(ä)[ŋri] ~ [t(ä)ŋri] “tanrı, ilah (Skr. devatā’nın da eş değeri)”

[kün] [t]. 239

kün t.+kâ 241

ög t. kızıl 227

v(a)žirlıg t. kızıl 139a, 152, 162, 167, 172, 177, 192, 197, 202, 207

v(a)žirlıg t. kızıl 182

v(a)žir/lıg t. kızıl 187

v(a)žirlıg t. kızıl 148

v(a)žirlıg t. [kızıl] 143

v(a)žirlıg [t]. [kızıl] 139

[v(a)žirlıg] t. kızıl 157

[=19]

täpräš- “titreşmek, birlikte titremek”

yomkınıŋ t.-mişin 221

[=1]

täprät- “hareket ettirmek, titretmek”

tämür uşakl(a)rın t.-mişk[ä] ogşatı 222

[=1]

[täri] “deri”

[t]. v(a)žirlıg kărgü bintävir 020

[=1]

tärk < Part. *tiry* “çabuk, hızlı (Skr. *tvaramāṇa*’nın da eş değeri)”

t. tavrak bartaçı yig (*oku: ik*) 260

[=1]

täzäk “gübre”

inçä kaltı t. 226

[=1]

te- ~ [te]- “demek, söylemek, adlandırmak”

alku ilig adkak sakınçlarını inyana bilgä bilig t.-p 340

[ça] huŋ baŋ hoo t.-p 115

haŋ [t].-[p] 117

[huŋ] baŋ hoo t.-p 121a

huŋ h[u]ŋ [haŋ ha]ŋ huŋ huŋ hoŋ hoŋ t.-p 290

[huŋ] t.-yü 125

oom a huŋ t.-p 306

peŋ t.-p 111

t.-p 123

töz *tüp* bolmış t.-p 117

v(a)çira [puçiti a huŋ] t.-gü ol 212

[=11]

terin “topluluk, cemaat”

t. kuvrag 290

[=1]

tıŋrak (*oku: tırŋak*) ~ [tıŋrak] “tırnak (el ve ayak)”

[t]. 022

ulug ärŋäktä ulatı beş t.+larta 320

[=2]

tınl(ı)g “canlı, varlık (Skr. *jana*, *jantu*, *prāṇin* ve *satva*’nın da eş değeri)”

alku kamag t.+larnıŋ 275

idişli t.+lı yertinçüg 219

[=2]

tı ~ [tı] “bir hece”

a koo r t. ma ka 032

[t]. 287

[=2]

tıl ~ [tıl] “konuşma organı (Skr. *jihvā*’nın da eş değeri), dil”

kızıl öŋlüg t. [tilgäni] 064

[t]. tilgäntäki [devata]larnıñ [töpölärintä abita] 131

[=2]

tilgän ~ til[gän] ~ [tilgän] “tekerlek, çark, teker”

ay t.+[i] 89

ay t.+ilig oron[ta] 324

kızıl öñlög til [t].+[i] 064

kök öñlög köñül [t].+[i] 049

yol kılmaklıg ätöz [t].+[i] 083

[yüräk tuprak] t.+i 026

yürüñ öñlög ätöz [t].+[i] 081

[=7]

tilgändäki “tekerlekteki, dairedeki” → **tilgäntäki**

tangarıg t. [devatalarnıñ] töpöl(ä)rintä amogaşıdı burhan 134

[=1]

tilgäntäki ~ [tilgän]täki “tekerlekteki, dairedeki” → **tilgändäki**

ätöz t. *devatalar*[nıñ töpölärintä] varyoçana (*oku*: vairoçana) 133

[köñül] [t]. devatalarnıñ *töpöl(ä)rin*[tä akşobi] 130

[til] t. [devata]larnıñ [töpölärintä abita] 132

[=3]

tilopa < Skr. *tilopa* “bir Guru’nun adı (MS 988-1069)”

t. 348

[=1]

tipam “dhāraṇī hecesi”

t. v(a)çirini v(a)çira 185

[=1]

tiri ~ [tiri] “dhāraṇī hecesi”

[oo [t]. koo ka la] 032

t. 288

[=2]

tiriṣa “dhāraṇī hecesi”

t. 305

[=1]

[tiri]ṣakuni “*Vārāhyabhyudaya-maṇḍala*’ya göre Vāyuvegā’nın başkanlık ettiği kutsal bir yerin (*pīṭha*) adıdır.”

[kinḍik] [t]. atlag oron[ta] 054

[=1]

[tivikota] “*Vārāhyabhyudaya-Manḍala*’ya göre Lañkeśvarī’nin başkanlık ettiği kutsal bir yerin (*pīṭha*) adıdır.”

[iki köz [t]. atl(1)g oronta] 045

[=1]

[tiz] “diz (Skr. *jānu*’nun da eş değeri)”

[t]. kuluda [at]lag oronta 078

[=1]

tizil- “dizilmek, dizili olmak”

monçuk[ka] *ogşatı* t.-ü 254

yeg üstünki s[id]iniñ devatanıñ *öñi[ñ]ä* *ogşatı* öñlügin t.-ü 262

[=2]

tod- “tok olmak”

t.-mışın kanmışın sakınıp 328

[=1]

tokılığ (oku: tokulug) “güzel, hoş, şirin”

t. körklä ät[öz]lüg 192

[=1]

tolgak “keder, eziyet, ızdırıp”

alku ämgäk t.+l(a)rın 276

[=1]

[tol]u “mükemmel, kusursuz”

[t]. törütüp 299

[=1]

ton “elbise, giysi, giyim”

t. *keđim* (*oku: kädım*) tuṭa[r] 203

t. *keđimkä* (*oku: kädımkä*) *bürıṭıgkä* (*oku: bürṭügkä*) *kuçmakka* 204

v(a)ṭırlıg t(ä)ñri kızı ärür t. *keğim* (*oku: kädım*) atl(ı)g] 202

[=3]

topık “ayak bileği”

t. sintu atlag oronta [padmanarta] işvare 075

[=1]

toş- “dolmak, doluşmak, doldurulmak”

bilgä *biligl*[ig] suv üzä бүтүн ätöz t.-up 126

suv kalınçusı töpötä t.-up 127

[=2]

toşgur- ~ **toşgu[r]-** ~ **toşg[ur]-** ~ **to[şgur]-** ~ **t[oşgur]-** ~ **[toşgur]-** ~ **[toşg]ur-** “doldurmak”

iki eligl(ä)rin t.-up 332

munı üzä kök kalıkıg t.-up tapınurb[iz] 200

munı üzä kök kalıkıg t.-up *tapınur*[biz] 195

munı üzä kök kalıkıg t.-up [tapınurbiz] 205

munı üzä kök kalıkıg t.-u[p] [tap]ınur[biz] 210

munı üzä kök kalıkıg t.-u[p] [tapınurbiz] 150

munı üzä kök kalıkıg t.-[up] tapınurbiz 190

munı üzä kök kalıkıg t.-[up] [tapınur]biz 160

munı üzä *kök* kalıkıg t.-[up] [tapınur]biz 165

munı üzä kök kalıkıg t.-[up] [tapınurbiz] 175

munı üzä *kök kalıkıg* [t].-[up] *tapı*[nur]biz 180

munı *üzä k[ö]k* kalıkıg t.-[up] [tapınurbiz] 146

munı üz[ä] kök kalıkıg t.-up tapınurbiz 185

munı [üzä kök kalık]ıg t.-up tapınurbiz 142

[munı üzä] kök kalıkıg t.-up tapın[urbiz] 170

[munı üzä kö]k kalıkıg t.-up tapınurbiz 155

[munı üzä kök kalıkıg] [t].-up tapınurbiz 139b

[=17]

töpö ~ [töpö] “tepe, baş”

ätöz tilgäntäki *devatalar*[nıı] [t].+[lärintä] varyoçana (*oku*: vairoçana) 133

[köñül tilgän]täki devataların t.+l(ä)rin[tä] [akşobi] 131

suv kalınçusı t.+tä *toşup* 127

t. pul[liramalaya atl(ı)g oron]ta 035

t.+tä hiriñ *hiriñ* s[arıg öñlög] ög sançalini 101

t.+tä nama hi sarıg öñlög va[iroçana] 091

t.+tä v(a)žirlıg bag ... 014

tangarıg tilgändäki [devataların] t.+l(ä)rintä amogaşıdı burhan 135

[til] tilgäntäki [devata]larnıı [t].+[lärintä] [abita] 132

tört or[nagtakı devata]larnıı t.+l(ä)rintä *ratnasanb*[ave] 130

[=10]

törlüg ~ [tör]lüg “türlü, çeşitli; (metinde) katlı”

k[enki üç] t. yöläşürüglär 247

öñtünki [beş [t]. [yöläşürüg]lär 245

[=2]

tört “dört (Skr. *catvāri*’nin de eş değeri)”

t. *or*[nagtakı] 129

t. *otu*[z alplar yoginilar] 031

t. otuz alplarının psak d(a)rnisı 307

t. ulug [ärjāk maru atl(ı)g oron]ta 077

[=4]

törüṭ- “meydana getirmek, yaratmak”

kā[ntü özüg] t.-ü sakınmak ärür 137

[kāntü] özüg t.-ü sakınmış bol... 138

t.-gülük kızıg 215

[tol]u t.-üp 299

[=4]

töz “temel, esas, asıl, kök”

t. *tüp* bolmış [tep] 117

t. *tüp yöläşürüglär* 246

t.+i yok *mantaltakı* 213

t.+[tä] büdigçikā 240

[=4]

tözlüg “köklü, (... -ya) dayanan”

adkangu t. devatalar 340

y(a)ruk t. suvsılıg yoltın 302

[=2]

tugar “güneşin doğuşu, gün doğması”

[kün] t.+ıntakı tæg öñlög 163

[=1]

tupam “dhāraṇī hecesi”

t. v(a)çirini v(a)çira 181

[=1]

[tuprak] “toprak (Beş elementten biri olarak da kullanılır.), yer”

[yüräk] [t]. tilgäni 025

[=1]

tur- ~ t[ur]- ~ [tur]- “yardımcı fiil: sürekli yapmak, orada bulunmaya devam etmek”

aşanu t.-url(a)rın 303

birsi birsiñä ilişü t.-urın 259

büdiyü adakın tægşürü t.-[urug] 169

büdiyü [t].-[ur] 168

ikägünün (*oku*: ikigünün) arasın tægžinü t.-urın 269

külçirä t.-ur 154

külçirä t.-[ur] 153

küvāzlānū t.-ur 158

[küvāzlānū] t.-ur 159

noş rasiyanlıg (*oku*: rasayanlıg) yagmurug yag[ıtu] [t].-uru[g] 199

sol[tın] *tägzinü* t.-ur[ın] 272

tapınu t.-urın 342

yalınayu t.-ur 256

yalınayu t.-ur oot 023

yorişu tavraşu t.-ur 278

yüräkintäki urug użikkä *ki*[rip tä]*gzinü* t.-urın 267

[=16]

turkaru “her zaman, sürekli; (ikileme olarak) boylamasına ve enlemesine” → **turkuru**

arkura t. (*oku*: turkuru) 020

[=1]

turkuru “uzunlamasına; (ikileme olarak) boylamasına ve enlemesine” → **turkaru**

arkuru t. 020

[=1]

turumaçaya < Skr. *drumachāyā* “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir Yoginī”

v(a)çira[diha birlä] t. 048

[=1]

tuşdak[ı] “süreçteki”

yıgmamış t. 238

[=1]

tuş- ~ **[tut]**- “tutmak”

[bilir] [t].-[ar] 140

çaṅ v(a)çir t.-up 310

darma uday t.-ar eliglig 208

[hua] ç[äçäk] [t].-[ar] 173

közüngü t.-[ar] 193

kübrüg (*oku*: küvrüg) t.-ar 145

küli (*oku*: holu) t.-ar 178

pinpat [aṣ] t.-ar 198

pipa [t].-[ar] 139a

sası kəṇ[räk] [t].-[ar] 149

ton keḍim (*oku*: kăḍim) t.-a[r] 203

yarımduk lab[ai] [t].-[ar] 188

yula t.-ar 183

[=13]

tuz “tuz”

t. *suvka* si[ṇm]iṣiṇä 237

[=1]

tükällig ~ **[tükällig]** “donatılmış”

akıgsız *mäṇi*[kä] [t].+[ig] 209

[bilir] üniṇä t.+[ig] 141

bürüṭigkä (*oku*: bürtügkä) kuçmakka [t].+[ig] 204

eṭig tümägkä t.+i[g] 194

ır üniṭä [t].+[ig] 159

ırnıṭ ırırç[ak]nıṭ ü[niṭä] [t].+[ig] 164

kübrüg (oku: küvrüg) üniṭä [t].+[ig] 145

oyun bädizkä t.+ig 184, 190

oyun bädizkä [t].+[ig] 179

pipa üniṭä [t].+[ig] 139a

[sası] kəṇrək üniṭä t.+ig 149a

ünkä t.+ig 154

[=13]

tülük “güç, kuvvet”

ok t.+i täg 254

[=1]

tümäg “süsleme, süs”

büdigçi t.+iṇä 239

eṭig t.+kä tükälligi[g] 194

[=2]

tüp ~ [tüp] “temel, esas”

adək uulları v(a)ṭır[lıg] [t]. 019

töz t. bolmış 117

töz t. yöläşürüglär 246

[=3]

tü[tsüg] “tütsü, buhur”

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür t. [atl(ı)g] 177

[=1]

[tütsüg]lük “tütsülük”

[t]. bulutka 178

[=1]

tüṭün ~ tüütün “duman”

t. öŋlüg 178

t. öŋlüg [çandika] 104

[=2]

[tüü] “tüy, kıl”

[t]. oklug çıt aran 021

[=1]

U

[u] “dhāraṇī hecesi”

[pu ça] [u]. 031

[=1]

uç “uç, son”

burun u.+ı 055

[=1]

uçık- (*oku: uçuk-*) “bitmek, son bulmak”

u.-guluk kâzig 249

[=1]

udluk “uyluk kemiği, uyluk”

iki u. 069

[=1]

uguş “köken; (metinde) Tanrı kızı adının bir kısmı”

v(a)žirlıg t(ä)ŋri kızı ärür *nom* u.+1 *atl*(1)[g] 207

[=1]

ula- “devam etmek”

oom a huŋnı u.-yu sözläp 326

[=1]

ulal- “izlemek, arkasından gelmek”

munuŋ u.-u kälmiş bahşıları ärsär 344

[=1]

uladı “ve diğerleri”

u. tört otu[z alplar yoginilar] 031

ulug ärräktä u. beş tıŋraklarta (*oku: tırnaklarta*) 320

[=2]

ulug “büyük, ulu”

tört u. [ärjäk] 077

u. ärjäktä 320

u. saskaua bahşı 350

u. t[alo]y [ügü]z 299

[=4]

[upaçanto] “bölge adı, yer adı”

bo [u]. 063

[=1]

upaharđay ~ upaharday << Skr. *upahṛdaya* “bir Dhāraṇī’nin adı”

herukanıñ u. d(a)rnısı 281

v(a)çiravarahinıñ u. d(a)rnısı 286

[=2]

upakişedir << Skr. *upakṣetra* “sınıflandırılmış tarla” → **upak[işedira]**

[bo] u. yakıñkı tarıgl(a)g 057

[=1]

upak[işedira] << Skr. *upakṣetra* “sınıflandırılmış tarla” → **upakişedir**

u. ärür 048

[=1]

upamelapaka < Skr. *upamelāpaka* “(Tantrizm’de) bir bedensel bölgenin adı”

u. [yakıñkı kuvran]mak ärür 072

[=1]

upaşımaşan << Skr. upaśmaśāna “küçük mezarlık (Tantrizm’de bir bölge)”

bo u. [sın] supurganlar 080

[=1]

urug “tohum”

devataların yüräkintäki u. użıkl(ä)rintin 252

öz öz yüräkin[tä]ki u. użik[lär]iniñ tägräsintä 271

yüräkintäki u. użikkä 264

yüräkintäki u. użikkä 266

[=4]

urupa “dhāraṇī hecesi”

ad(a)rşa u. v(a)çirini v(a)çira 196

[=1]

uşak (oku: uvşak) “yonga”

tämür u.+l(a)rın 222

[=1]

ufru “... -ya doğru”

öñtün u. 301

[=1]

uu “dhāraṇī hecesi”

u. 287

[=1]

uul “ayak tabanı”

adak u.+[ları] [yeel] 024

adak u.+ları v(a)žir[lıg tüp] 019

[=2]

užik ~ **[užik]** < Soğd. 'wǰ'k “hece, tohum hece”

devataların yüräkintäki urug u.+l(ä)rintin 252

huŋ u. 232

kurugta a u.+tin 297

om a huŋ u.+l(ä)rtin 298

öz öz yüräkin[tä]ki urug u.+[lär]iniñ tägräsintä 271

öznüŋ yüräktäki huŋ u.+tin 217

[pu ça u] a koo r ti ma ka [oo tiri koo ka la] ka he piri giri soo [su n si m ku] [u].+läri

033

yüräk[intäki] huŋ u.+kä 232

yüräkintäki urug u.+kä 264, 266

[=10]

Ü

üç ~ **[üç]** “üç (Skr. *tri*^o nin de eş değeri)”

k[enki] [ü]. törlüg yöläşürüglär 246

ü. ärsär yeti ärsär sözläp 306

[ü]. kata sözläp 088

[=3]

üçgil “üçgen, üç köşeli, üçgen biçiminde”

ag agzı ü. oot 025

[=1]

ügüz ~ **[ügü]z** “nehir, deniz, büyük deniz”

bilgä biliglig rasiyanlıg (*oku*: rasayanlıg) ulug t[alo]y [ü]. 299

taloy ü.+kä 241

[=2]

ün ~ **ü[n]** ~ **[ün]** “ses, seda, ton”

[bilir] ü.+inä 141

ır ü.+inä 159

ırnıñ çıñırç[ak]nıñ ü.+[inä] 164

kübrüg (*oku*: küvrüg) ü.+inä 145

[pipa] [ü].+[inä] 139a

[sası] kəñrək ü.+inä 149a

sözlämiş äştilmiş alku ü.+läрни d(a)рни 338

ü.+kä *tükälligig* 154

[=8]

ün- ~ **ü[n]-** ~ **[ün]-** “yükselmek, yukarı çıkmak”

ü.-üp 265

kañnıñ agıztın ü.-üp 263

olartın ü.-m[iş] y(a)ruk üzä 273

öznüñ yüräktäki huñ użıktın y(a)ruk ü.-üp 217

yüräktin [y(a)ruk] [ü].-[üp] 112

[=5]

üstünki “en yüksek, en üstteki”

yeg ü. s[id]iniñ devatanıñ öñi[ñ]ä 261

[=1]

üzä ~ üz[ä] ~ [üzä] “ile, sebebiyle (sontakı)”

abişek bermäk ü. 125

bilgä biligl[ig] suv ü. 126

içtin sıñarkı oot mantal yañı ü. 335

iki bölük säkiz padak ögdilär ü. ögüp 311

munı ü. 146, 150, 160, 165, 175, 180, 184, 190, 195, 200, 205, 210,

munı [ü]. 141

[munı] [ü]. 139a, 154, 169

olartın ü[n]m[iş] y(a)ruk ü. 274

oom a huñ ü. kuñadıturup 300

sıyıklı (oku: sıvıklı) yumgaklı diravılar ü. tapınıp 327

sol atsız ärñäk ü. alınka tamgakka yüräkkä 330

suv kalınçusı töpötä toşup [täğ]mäk ü. 128

suvabaua d(a)rni ü. 296

taş iç köñültin bälgülüg bolmış tapıg ü. tapınıp 309

tört otuz alpların psak d(a)rnısı ü. 308

yalbarmak (*oku: yalvarmak*) ü. 123

yıgılı kälmaq ü. 224

[=30]

üzlünç[ü] “son, en son hedef”

aŋ (*oku: äŋ*) ü.+sintä 235

[=1]

V

v(a)çir ~ [v(a)çir] < Soğd. *βz'yr* < Skr. *vajra* “Vajra, yıldırım şeklindeki bir silah (Skr. *kañkaṭa*’nın da eş değeri = ,filleri harekete geçirmek için kullanılan bir kanca’)” → **v(a)çira**

çaŋ v. *tuṭup* 310

kaŋnıŋ v. [*yolıŋa*] 265

[=2]

v(a)çira ~ v(a)çir[a] ~ [v(a)çir]a ~ [v(a)çira] < Skr. *vajra* “Vajra” → **v(a)çir**

[d]arma v. *şutdo haŋ sarı[t]* 087

heruka ög *kaŋ* *ikigünü[ŋ ätöz]l(ä)rintä* v. *satv[a]* 129

oom sarva buda *çakiniyi* v. *varnaniyi huŋ huŋ p(a)t svaha* 284

oom şiri v. *he he ru ru kaŋ huŋ huŋ p(a)t* 278

oom v. *amırta d(a)rnını sözläyü* 294

oom v. *arali hoo ça huŋ baŋ hoo* 304

oom v. [svaba]ua admako haŋ 085

oom v. [şutda sarva] 086

oom [v]. varyoçaneyi (*oku*: vairoçaneyi) huŋ huŋ p(a)t svaha 282

v. ðakini samaya stom tirişa hoo oom a huŋ tep 305

v(a)çirini v. *puçiti a* huŋ 181

v(a)çirini v. *puçiti a* huŋ 186

v(a)çirini v. *puçiti a* huŋ 191

v(a)çirini v. *puçiti a* huŋ 196

v(a)çirini v. *puçiti a* huŋ 206

v(a)çirini v. *puçiti a* hu[ŋ] 151

v(a)çirini v. *puçiti a* hu[ŋ] 171

v(a)çirini v. *puçiti a* hu[ŋ] 201

v(a)çirini v. *puçiti a* h[uŋ] 156

v(a)çirini v. *puçiti a* h[uŋ] 176

v(a)çirini v. *puçiti a* [huŋ] 166

v(a)çirini v. *puçit[i a huŋ]* 147

v(a)çirini v. *puçi[ti a huŋ]* 161

v(a)çirini v. *puç[iti a huŋ]* 139b

v(a)çirini v. [*puçiti a huŋ*] 211

[v(a)çirini] [v]. *puçiti a huŋ* 142

[=26]

v(a)çira [çatile] “Mahābhairavā'nın kocasıdır: Odra'ya başkanlık eden bir Dākinī'nin ('kutsal kız') adı: 9. merkezli Vajradākatantra'ya göre Vākcakra ('söz çemberi') içinde bulunan dört Kṣetra'dan ('kutsal yer') biri; (metinde) tanrı adı.”

v. [birlä mahabairava] 052

[=1]

v(a)çiradare << Skr. *vajradhara* “bir Guru’nun adı (→ v(a)çiratarā)

v. 345

[=1]

v(a)çira[diha] “Drumacchāyā'nın kocasıdır: Mālava'ya başkanlık eden bir Dākinī'nin ('kutsal kız') adı: 9. merkezli Vajradākatantra'ya göre Cittacakra ('orta daire') içinde bulunan dört Upapītha'dan ('kutsal nokta') biri.”

v. [birlä] *turumaçaya* 047

[=1]

v(a)çiragantipa < Skr. *vajraghaṇṭapa* “bir Guru’nun adı”

v. 346

[=1]

v(a)çirahuṅkara (oku: v(a)çirahunkara) < Skr. *vajrahūṅkāra* “Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra)”

v. birlä s[urabahşi] 056

[=1]

v(a)çirapani << Skr. *vajrapāṇi* “Lokapālalardan birinin adı; bir Guru’nun adı”

v. 345

[=1]

v(a)çirapiraba ~ v(a)[çirapiraba] < Skr. *vajraprabha* “Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra)”

v. *birlä* subadiri 059

v. [laŋka-işvare] 046

[=2]

v(a)çirasatva ~ v(a)[çirasatva] < Skr. *vajrasattva* “Tantrist bir tanrının adı (→ v(a)çirasatwa)”

ikigünü[ŋ ätöz]l(ä)rintä v(a)çira s. 129

[v]. [birlä] mahavirya 079

[yüräk]tä oom h yürün [öŋlög] v. 090

[=3]

v(a)çiravarahi ~ v(a)[çiravarahi] < Skr. *vajravārāhī* “Tantrist bir tanrıçanın adı (→ *basirabarahi*)”

kinđiktä [oom baŋ kızıl öŋlög] [v]. 098

v.+nın *harđay* d(a)rnısı 283

v.+nın *upaharday* d(a)rnısı 285

[=3]

v(a)çirini “Guru Mandala İbadetine (*maṇḍalārcana*) göre “*vajra'nın sahibi*” anlamına gelir.”

v. v(a)çira puçiti a huŋ 186, 191

v. v(a)çira *puçiti* a huŋ 181

v. v(a)çira *puçiti* a huŋ 196

v. v(a)çira *puçiti* a huŋ 206

v. v(a)çira puçiti a hu[ŋ] 151

v. v(a)çira puçiti a hu[ɲ] 171

v. v(a)çira puçiti a hu[ɲ] 201

v. v(a)çira puçiti a h[uɲ] 156

v. v(a)çira puçiti a h[uɲ] 176

v. v(a)çira puçiti a [huɲ] 166

v. v(a)çira puçit[i a huɲ] 147

v. v(a)çira puçi[ti a huɲ] 161

v. v(a)çira puç[iti a huɲ] 139b

v. v(a)çira [puçiti a huɲ] 211

[v]. [v(a)çira] puçiti a huɲ 142

[=16]

v(a)çirsurya < Skr. *vajrasūrya* “Tantrist bir tanrının adı”

al sarıg öñlög v. 095

[=1]

vagişvarapa < Skr. **vāgīśvarapā(da)* “bir Guru’nun adı”

v. 349

[=1]

vairoçana ~ **va[iroçana]** << Skr. *vairocana* “bir Buda’nın adı = beş Tathāgata’dan biri; Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra) (→ *vairoçan*, *vairoçane*, *viroçan*)” → **varyoçana**

töpötā nama hi sarıg öñlög v. 091

v. [birlä] çakir[avartini] 078

[=2]

vak “dhāraṇī hecesi”

v. 085

[=1]

varnaniyi “dhāraṇī hecesi”

oom sarva buda *ḍakiniyi* v(a)çira v. huṇ huṇ p(a)t svaha 285

[=1]

varyoçana (oku: vairoçana) << Skr. *vairocana* “bir Buda’nın adı = beş Tathāgata’dan biri; Tantrist bir tanrının adı (= bir Vīra) (→ *vairoçan*, *vairoçane*, *viroçan*)” → **vairoçana**

ätöz tilgäntäki *devatalar*[nın töpölärintä] v. 134

[=1]

varyoçaneyi (oku: vairoçaneyi) << Skr. *vairocana* “bir Buda’nın adı = beş Tathāgata’dan biri; bir Arhat’ın adı; muhtemelen bir Yakşa’nın adı (→ *vairoçan*, *vairoçana*, *viroçan*)”

oom [v(a)çir]a v. huṇ huṇ p(a)t svaha 282

[=1]

vaşikara < Skr. *vaśīkāra* “emri altına alma (Tantrist bir ritüelin ögesi)”

v.+nın 257

[=1]

[vay]uvigi “*Vārāhyabhyudaya-Manḍala'nın* kuzey nilüferinin altı yaprağından birine başkanlık eden tanrıçadır.”

[mahavirya birlä] [v]. 055

[=1]

v(a)žir < Toh. A *waśir* / < Toh. B *waśīr* / < Soğd. *βz`yr < Skr. *vajra* “elmas, Vajra”

[äyägüläri] v.+in arkura turkaru (*oku*: arkuru turkuru) 020

[=1]

v(a)žirlıg ~ **v(a)žir[lıg]** ~ **[v(a)žirlıg]** “Vajra ..., Vajra’lı”

adak uulları v. [tüp] 019

[täri] v. kargü binävir 021

töpötä v. bag ... 014

v. [t(ä)ηri kızı ärür bilir] atl(ı)g 139

v. t(ä)ηri kızı *ärür* [büdigçi atl(ı)g] 167

v. *t(ä)ηri* kızı ärür ädgü yıdlıg *suv* atl(ı)g 186

v. t(ä)ηri kızı *ärür* [hua çäçäk atl(ı)g] 172

v. t(ä)ηri kızı *ärür ırag*[u atl(ı)g] 162

v. t(ä)ηri kızı ärür [közüngü atl(ı)g] 192

v. t(ä)[ηri kızı ärür] kübrüg (*oku*: küvrüg) atl(ı)g 143

v. t(ä)ηri kızı *ärür* külçirgä [atl(ı)g] 152

[v]. *t(ä)ηri* kızı ärür küvüz [atl(ı)g] 156

v. t(ä)ηri kızı ärür *nom uguşı* atl(ı)[g] 207

v. t(ä)ηri kızı ärür p[inpat a]ş atl(ı)g 197

v. t(ä)ηri kızı ärür pipa a[tl(ı)g] 139a

v. t(ä)ηri *kızı* ärür s[ası] k[äñrāk atl(ı)g] 148

v. t(ä)ηri kızı ärür *ton keđ*[im (*oku*: kädım) atl(ı)g] 202

v. t(ä)ŋri kızı ärür *tü*[tsüg atl(ı)g] 177

v. t(ä)ŋri kızı ärür *yula atl(i)g* 182

[=19]

viçayapada < Skr. *vijayapāda* “bir Guru’nun adı”

v. 348

[=1]

vi[katadamştiri] (*oku: vikatadanştre*) << Skr. *vikaṭadamṣṭra* “Tantrizm’de yirmi dört kahramandan (Skr. *vīra*) dördüncüsünün adı”

v. birlä mahanaşı 040

[=1]

vi[ra]mati “6. yüzyıl Mañjuśrīmūlakalpa’daki öğretilere katıldığı belirtilen bir Yakşinī’nin adıdır.”

[sura]vairi birlä v. 043

[=1]

vi[ru]pakşe < Toh. A *virūpākṣe* < Skr. *virūpākṣa* “bir Lokapāla’nın adı”

v. bi[rlä haganani] 062

[=1]

Y

yagıt- ~ **yag[it]**- “yağdırmak”

hualıg yagmurug y.-u 174

noş rasiyanlıg (*oku: rasayanlıg*) yagmurug y.-[u] [tur]uru[g] 199

[=2]

yagmur “yağmur”

[ädgü] yığlıg suvlug y.+ka 189

hualıg y.+ug yağıtu 174

noş rasiyanlıg (oku: rasayanlıg) y.+ug yag[ıtu tur]uru[g] 199

[=3]

yakınk ~ [yakınk] “yakın, yakındaki”

[bo] upakişedir y. tarıgl(a)g 057

upamelapaka [y]. [kuvran]mak ärür 072

[=2]

yalbarmak (oku: yalvarmak) “yalvarma”

y. üzä 123

[=1]

yalına- “parlamak”

[saç tıñrak] y.-yu turur oot 023

y.-yu sakingu ol 325

y.-yu turur 256

y.-yur m[u]d[urug] 110

[=4]

yalınlıg “haşmetli, görkemli”

çoğlugın y.+ın 256

[=1]

yalpırgak “yaprak”

beş y.+l(a)rınta 317

[=1]

yalpırgaklıg “yapraklı”

sol ayata beş y. — lenhua 315

[=1]

yamamadani < Skr. **yamamathānī* “Tantrist bir tanrıçanın adı = bir Yoginī”

y. bolarnı [sakingu ol] 030

[=1]

[yamini] “?; (metinde) özel isim”

[kök önlüg ög] [y]. 099

[=1]

yaŋ < Çin. 樣 ~ *yang* “ritüel (Skr. vidhi), ritüel uygulaması, ritüel kuralı”

elig [ta]p[ı]gnıŋ y.+ın 314

içtin sıŋarkı oot mantal y.+ı üzä 335

k(a)vıra y.+ı 314

pagispa bahşınıŋ y.+ta 355

y.+ı ärsär 004

[=5]

yarag “uygun”

kaltı y.+ınta sözläğü ol 291

[=1]

yarant (*oku: yaratıg*) ~ *yaraııg* ~ *y(a)raııg* “uygulama, (ritüelde) icra”

aş y. ärür 335

bali y.+ı *ärür* 312

d(a)rni sözlägölük y. ärür 292

ıryapat y. ärsär 336

ıryapat y. ärür 344

[=5]

yarık ~ [yarık] “zırh”

[alp] [y].+[ı] 097

y.+larıg ... 109

yog[ini] [y].+[ı] 105

[=3]

yarımduk “yarım; yarım ...”

y. *lab*[ai tutar] 188

[=1]

y(a)[rık]- “buyurmak”

maıa [abişek berü] y.-zunlar tep 123

[=1]

y(a)ruk ~ [y(a)ruk] “ışık; parlak”

ol y.+lar 223

olartın *ü[n]m[iş]* y. üzä 274

öznüñ yüräktäki huñ užitin y. ünüp 217

y. tözlüg 302

[y]. [ünüp] 112

y. yaşuk 219

yulanıñ y.+ıña 183

[=7]

yaşıl “yeşil”

y. [ön]glüg [hayangirua]nı 096

y. öñlüg ög santarası[ni] 103

[=2]

yaşın “şimşek, yıldırım”

y. *tä*[g] öñlüg 182

[=1]

yaşuk “parlaklık, ışık”

y(a)ruk y. 220

[=1]

yäk < OrtHint. *yakkha* “şeytan, Yakşa”

y.+tä 018

[=1]

yänä ~ **[yänä]** “yine, yeniden”

y. 310

y. iç tapıgtın 295

y. öñdünki tæg 105b

[y]. [öñ]*dünki* tæg 118

[=4]

[yeel] “rüzgar”

adak uul[ları] [y]. 024

[=1]

yeg “en yüksek, en üstün”

y. üstünki s[id]iniñ devatanıñ öñi[ñ]ä 261

[=1]

y(e)g(i)rmi “yirmi”

altı y. äñrä[k nagara atl(ı)g] oronta 073

iki y. yoginılarnıñ 270

[=2]

yer “yer, yeryüzü, toprak”

y. altınınta 082

[=1]

yertinçü “dünya, yeryüzü”

idişli tınl(ı)glı y.+g 219

[=1]

yeti “yedi”

üç ärsär y. ärsär sözlöp 306

[=1]

yıçın (oku: viçin) “meşale”

y. oot 234

[=1]

yıdılıg ~ yıdlıg “güzel kokulu”

[ädgü] y. suvlug yagmurka 189

v(a)žirhıg t(ä)ñri kızı ärür ädgü y. suv atl(ı)g 187

[=2]

yıg- “tolamak, yığmak (Skr. *ā-ci-*’nin de eş değeri); (meditasyonda) göz önünde canlandırmak; (kollar ve bacaklar) toplamak, geri çekmek”

[oıtra]sınça y.-sar 268

m[ünüz] (oku: müyüz) baka koolın buın y.-mış[ka] [ogşatı ärür] 230

täzäk könä suvın y.-mıška ogşaı[ı] ärür 226

y.-mamış tuşdak[ı] 238

[=4]

yıgıl- “toplanmak, yığılmak”

kaŋ heruka *ymä* y.-u 228

ol y(a)*ruklar* berü y.-u kälmaq üzä 224

olarnıŋ y.-mış oŧrasınta 321

[=3]

yig (oku: ik) “çıkırık, çehre, iğ”

tärk tavrak bartaçı y. 260

[=1]

yili (oku: yelü) “yelü kögän; gökkuşağı”

y. kögän 244

[=1]

yintäm “yalnız, sadece, ancak”

y. içtin sıŋarkı mantal 353

[=1]

yiz “omurga”

köküz y. ... 026

[=1]

ymä ~ [ymä] “da, dahi”

huŋ uŝik [y]. 232

kañ heruka y. 231

kañ heruka y. *yığılu* 228

ol çäk y. 235

tört otuz alpların psak d(a)rnısı üzä y. 308

[=5]

yoga ~ [yoga] “dhāraṇī hecesi”

y. 116

[y]. 116

[=2]

yogini ~ yog[ini] ~ [yogini] < Skr. *yoginī* “Tantrizm’de bir tanrıça”

altı y. sakıngu ol 319

iki y(e)g(i)rmi y.+ların 270

tört otu[z alplar] [y].+[lar] 031

y. 085

y. [yarıkı] 105

[=5]

yok “yok, mevcut değil, bulunmayan; asılsız”

tözi y. *mantaltakı* [devat]alar[ka] 213

[=1]

yol ~ [yol] “yol (Skr. *mārga* ve *ayana*’nın da eş değeri); (anatomik) kanal”

içtin sıjarkı mantal bışrunmakıg y. kılmaklıg abisamay 354

kaṇnıṅ v(a)çir [y].+[ıṇa] 265

[kedin] [y]. girihateua atlag oronta 066

öñtün y. predapuri [atl(ı)g oronta] 065

y. kılmaklıg ätöz [tilgäni] 083

y(a)ruk tözlüg suvsılıg y.+tın 303

[=6]

yolı “kere, defa”

y. 017

[=1]

yomkı “hepsi”

idişli tınl(ı)glı yertinçüg y.+nı 219

y.+nıṅ täpräşmişin 220

[=2]

yoṇ < Skr. *yom* “bir tohum hece”

haṇ y. 318

yüräktä haṇ y. [kök öñlüg ög yamini] 099

[=2]

yorı- “yaşamak”

[kök kalıkta] y.-daçı *ärür* 050

yer altınınta y.-daçı *ärür* 082

[=2]

yorıt- “yürütmek, harekete geçirmek”

y.-u tavraı turur 278

[=1]

yöläşürüg ~ [yöläşürüg] “karşılaştırma; mukayese”

butık cıbık y.+lär 248

k[enki üç] törlüg y.+lär 247

öñtünki [beş tör]lüg [y].+lär 245

töz tüp y.+lär 246

[=4]

yula “meşale, lamba, ışık (bir tanrı kızının adı)”

v(a)žirlıg t(ä)ñri kızı ärür y. *atl(ı)g* 182

y. tuıar 183

y.+nın y(a)rukıña 183

[=3]

yumgak “katı (madde)”

sıyıklı (*oku*: sıvıklı) y.+lı diravılar 327

[=1]

yüg “tüy”

çuglamış kuş y.+i[ñä] 256

[=1]

yüräk ~ yü[räk] ~ [yüräk] “kalp, yürek”

devatalarnı y.+intäki 251

kañ heruka ymä y.+[intäki] huñ użikkä 231

öz öz y.+in[tä]ki urug użik[lär]iniñ tägräsintä 271

sol atsız ärñäk üzä alinka tamgakka y.+kä tägürüp 330

y. [kançi] atlag oron[ta] 060

[y]. [tuprak] 025

y.+intäki urug użikkä 264

y.+intäki urug użikkä 266

y.+tä hañ yon [kök öñlög ög yamini] 099

[y].+tä oom h yürün [öñlög] v(a)çirasatva 090

y.+tin [y(a)ruk ünüp] 112

[=11]

yüräktäki “yürekteki; kalpteki”

öznün y. 216

[=1]

yürün ~ [yürün] “beyaz”

agızta hiriñ mo[ñ [y]. öñlög ög] mohini 100

y. öñlög 253

y. öñlög ätöz [tilgäni] 081

[yüräk]tä oom h y. [öñlög] v(a)çirasatva 090

[=4]

yüüz[lüg] “yüzlü, ... çehrelî, ... yüz”

— y. 228

[=1]

[yüz] “yüz, surat, sima”

[kamag] [y].+l(ä)rtä 103

[kamag] [y].+[lärtä] 095

[=2]

SONUÇ

745 yılında Kutluk Bilge Kül Kağan tarafından Ordubalık'ta kurulan Ötüken Uygur Devleti'nin zirve zamanını Moyen Çor dönemi oluşturmaktadır. Çinlilerle barış içinde yaşayan Uygurlar, 840 yılında Kırgızlar tarafından mağlubiyete uğrayınca devlet ikiye ayrılmış, bir kısmı Gansu-Ordos bölgesinde Kansu Uygur Devleti'ni, diğer kısmı ise Beşbalık bölgesinde Hoço Uygur Devleti'ni kurmaktadır. Böğü Kağan zamanında Maniheizm dinine bağlanan Uygurlar, Kutluğ Bilge zamanında ise Hristiyanlık ve Budizm dinleriyle tanışmaktadır.

Budizm'in doğuşuna sebep olan Siddhārtha Gautama'nın 29 yaşında başladığı yolculuğu 35 yaşında bodhi ağacının altında aydınlanmaya erişerek son bulmaktadır. Buddha'nın ölümünden sonra toplanan ruhani mecliste Budizm mezheplere ayrılmaktadır: Theravāda, Mahāyāna ve Tantra Budizmi/Vajrayāna. Tantra Tibet Budizmi'nin temellerini oluşturmaktadır. Tibet Budizmi'nde *Nying-ma*, *Ka-rgyud*, *Sa-skya* ve *Gelug* olmak üzere dört temel mezhep bulunmaktadır.

Uygurlara ait eserler, Müslüman çevreye ait metinler, Hristiyan çevreye ait metinler, Runik/Köktürk harfli metinler, Manici çevreye ait metinler, Budist çevreye ait metinler, Din dışı metinler olmak üzere altı başlık altında toplanmaktadır.

Tibet Budizmi'nde de önemli bir yer tutan ve Cakraşamvara döngüsünü anlatan Śrīcakrasamvaramaṇḍalābhīsamaya adlı metin bir büyü metnidir. Meditasyonla maṇḍala yapma ve Tanrılara kurban sunmayla ilgilidir.

Gerektiğinde tamamlamalara müracaat edilen Śrīcakrasamvaramaṇḍalābhīsamaya adlı metinde tamamlamalar transkripsiyon kısmında köşeli ayraç ([]) ile transliterasyon kısmında harf sayısı kadar eğik çizgi (/) ile gösterilmektedir. Eksik veya yarım çıkmış harfler ise hem transkripsiyonda hem de transliterasyonda italik yazılmaktadır. Türkiye Türkçesine aktarımında ise -anlamli cümle oluşturabilmek adına- bizim tarafımızdan eklenen kelimeler köşeli ayraç ([]) ile yazılmaktadır. Metinde “arkura turkaru (oku: arkuru turkuru) <'rqwr ' twrq'rw> 020; v(a)çira huṅ kara (oku: v(a)çirahunkara) <vçyr ' qwnk k'r '> 056; yalbarmak (oku: yalvarmak) <y'lp'rm'q> 123; varyoçana (oku: vairoçana) <v'rywç'n'> 134; kübrüg (oku: küvrüg) <kwyrpwk> 144; küli (oku: holu) <kwly> 178; pıryaṅgu (oku: pıryaṅu) <pyry'nkkw> 188; keḍim (oku: kâḍim) <kytym> 204; büritiḡ (oku: bürtüḡ) <pwryrydyk> 204; m[ünüz] (oku: müyüz) <m/////> 229; yıçın (oku: viçin) <yyçyn> 234; aṅ (oku: äṅ) <'nk> 235; yili (oku: yelü) <yyly> 244; uçıkguluk (oku: uçukguluk) <'wçyqqw lwq> 249; kâşänkä (oku: kişänkä) <k's'n

k' > 258; taşgu (oku: aşanu) <'sqw> 313; yarat (oku: yaratıg) <y'r'yt> 344" gibi yazım yanlışlarına; /t/ > /d/ "kuṭaḍṭurmaklıg <qwd'tdwrn'q lyq> 012; bintāvir <pynd'vyr> 021; altıninta <'ldyn ynt'> 082; adiṣṭit <'dyṣdyt> 088; v(a)çirasatva <vçyr ' s'dw '> 090; tütün <twydw> 104; kavşatılmış <q'vṣ'dylmṣ> 105c; öt[ün]üp <'wyd//wp> 121; bütün <pwydwn> 126; törütü <twyrwdw> 137; yağıtı <y'qydw> 174; tut[ar] <twd//> 193; eṭig <'ydyk> 194; amırtgurgu <'myrdqwrqw> 214; oğsaṭı <'wqṣ'dy> 241; öñtünki <'wynkdwnky> 245; üstünki <'wysdwnky> 261; yorıtı <ywrydw> 278; tavraṭu <t'vr'dw> 278; törütüp <twyrwdwp> 299; uğru <'wdrw> 301; y(a)raṭıgı <y'r'dyq y> 312" ve /d/ > /t/ "kuṭaḍṭurmaklıg <qwd'tdwrn'q lyq> 012; kindik <kyntyk> 098; amogaṣiḍi <'mwk'ṣyṭy> 135; yıḍlıg <yṭ lyq> 189; ḍatu <t'tw> 211; ḍakini <t'kyny> 279; harḍay <q'rt'y> 283" gibi dentalkonfusion durumlarına; /z/ > /s/ "v(a)ḡırlıg <vsyr lyq> 014; agzı <'qsy> 025; kızıl <qysyl> 064; tāgṣinçüktā <t'ksynçwk t'> 102; y(a)[rlıka]ḡunlar <y/////swn l'r> 123; kāḡig <k'syk> 215; uḡiktin <'wsyk tyn> 217; tāḡāk <t's'k> 226; üzlünç[ü]sintā <'wyslwnç/ synt'> 2335; köḡünmāz <kwyswnm'z> 236; tiḡilü <tysylw> 254" ve /s/ > /z/ "laṣya <l'z y '> 161; raṣa <r'z '> 201" gibi sibilantenkonfusion durumlarına rastlanılmaktadır.

Metinde en fazla Sanskritçe kelimelere rastlanılmaktadır: Yamamadani, yogini, mantal, v(a)ḡırlıg bag, çakirasāvara, s(a)r(a)svaṭi gibi. Bu kelimelerin çoğu dinî içerikli kelimelerdir. Çinceden (bahşı, yaṅ, lenhua, abita, çan, hua, küli (oku: holu) pipa), Toharcanın A diyalektinden (şiri, mantal, v(a)ḡir, sumer, vi[ru]pakṣe), Toharcanın B diyalektinden (mantal, v(a)ḡir, sumer, adiṣṭit), Soğdçadan (v(a)ḡir, markat, v(a)ḡırlıg bag), Partçadan (bodis(a)t(a)v, tärk), Hoten Sakacasından (kürküm), Orta Hintçeden (yäk) alınan kelimelere rastlandığı gibi aynı kelimelerin birkaç dilde de olduğu görülmektedir: lenhua, abita, yaṅ (Skr., Çin.), şiri (Skr., Toh. A), mantal, v(a)ḡir, sumer (Skr., Toh. A-B). Bu kelimelerin anlamları genelde birbirine yakındır. Türkçe kelimeler genelde fiillerdir : öriṭmāk, bilip bol- är- işlä- gibi.

Budizm'de mandala hazırlama ritüeli önemli bir yer tutmaktadır. Bu mandalada gösterilen kısımların herbiri insan organlarının bir ögesini ifade etmektedir. Aynı zamanda bu organlar tanrıları da simgelemektedir. Her duyunun başında bir tanrı durmaktadır. Örneğin; zihin tekerleğinin başındaki tanrı Akṣobhya, dil tekerleğinin başındaki tanrı Amita, beden tekerleğinin başındaki tanrı Vairocana, yemin tekerleğinin başındaki tanrı Amoghasiddhi Buddha ve bu dört yerin en başındaki ise Ratnasambhava'dır.

Çalışmaya konu olan metin Tantra Budizmi'ne ait olmasına rağmen Tibet Budizmi'nde yaygın şekilde görülen Cakraşamvara döngüsünü anlattığı için ayrıntılı olarak Tibet Budizmi'ne yer verilmektedir.

KAYNAKLAR

- Adams, D. Q. (2013). *A dictionary of Tocharian b* (Revised and Greatly Enlarged Volume. 1-2). Rodopi.
- Akar, A. (2012). *Türk dili tarihi -dönem-eser-bibliyografya-* (5. Basım). Ötüken Neşriyat.
- Carling, P., & Pinault G. J. (2023). *Dictionary and thesaurus of tocharian a*. Harrassowitz Verlag.
- Çandarlıoğlu, G. (2004). *Uygur devletleri tarihi ve kültürü* (Gözden Geçirilmiş 3. Baskı). Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Demir, N., & Yılmaz, E. (2007). Erken dönem Uygur edebiyatı (VIII-XIV. yüzyıl): 2. Nesir. *T.C. Bakanlığı Yayınları*, 154-176.
<https://yunus.hacettepe.edu.tr/~eminey/makaleler/yilmazkbol11.pdf>
- Digital Dictionary of Buddhism. (2024, Ekim 25).
<http://www.buddhism-dict.net/ddb/>
- Digitales Turfan-Archiv. (2022, Eylül 27).
https://turfan.bbaw.de/dta/u/dta_u0022.html
- Edgerton, F. (1953). *Buddhist hybrid sanskrit grammar and dictionary (volume II: dictionary)*. Yale University Press.
<https://gandhari.org/dictionary?section=bhsd>
- Ercilasun, A. B. (2017). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi* (18. Baskı). Akçağ Yayınları.
- Gharib, B. (2004). *Sogdian dictionary: Sogdian-Persian-English*. Farhangian Publications.
- Gömeç, S. (2011). *Uygur Türkleri tarihi* (4. Baskı). Berikan Yayınevi.
- İşi, H. (2020). Orta Asya Türk Budizmi'nde büyü kavramı (uṣṇīṣā vijayā dhāraṇī sūtra ve sitātapatrādhāraṇī özelinde). *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (65), 17-32.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/atauniefd/issue/58201/842332>

- Kara, G., & Zieme, P. (1976). *Fragmente tantrischer Werke in uigurischer Übersetzung (BT VII)*. Akademie-Verlag.
- Monier-Williams, M. (1899). *A Sanskrit-English dictionary*. Oxford University Press.
<https://gandhari.org/dictionary?section=mw>
- Ölmez, M. (1997). Kurzer überblick über die Buddhistische Übersetzungsliteratur in Alttürkisch (Eski Türkçe budist çeviri edebiyatına kısa bir bakış). *Simurg Yayınları*, 225-256.
<https://avesis.istanbul.edu.tr/yayin/eec18f0e-2a70-43c1-b2b4-6554bc310f19/kurzer-uberblick-uber-die-buddhistische-ubersetzungsliteratur-in-altturkisch-eski-turkce-budist-ceviri-edebiyatina-kisa-bir-bakis>
- Ölmez, M., & Uzunkaya, U. (2017). Eski uygurcada tibet budizmi. *Türk Dili Araştırmaları Yullugu-Belleten*, 65 (1), 61-89.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/33970/375462>
- Özbay, B. (2014). *HUANSTUANİFT Manihaist Uygurların tövbe duası*. TDK Yayınları.
- Özönder, S. B. (2002). Eski Türklerde dil ve edebiyat. *Yeni Türkiye Yayınları*, 481-501.
https://turkoloji.cu.edu.tr/ESKI%20TURK%20DILI/ozonder_01.pdf
- Röhrborn, K. (1977-1998). *Uigurisches wörterbuch: sprachmaterial der vorislamischen Türkischen texte aus zentralasien 1-6*. Steiner. Franz Steiner Verlag GmbH.
- Röhrborn, K. (2010). *Uigurisches wörterbuch: sprachmaterial der vorislamischen Türkischen texte aus entralasien, neubearbeitung. I. Verben. Vol. 1: ab- - äzüglä-*. Steiner. Franz Steiner Verlag GmbH.
- Salman, H. (2013). İslamiyetten önceki türk devletleri. İçinde C. Öztürk (ed.) *Türk Tarihi ve Kültürü* (5. Baskı) (s. 9-30). Pegem Akademi.
- Taşagıl, A. (2021). *Uygurlar -840'tan önce-* (2. Basım). Bilge Kültür Sanat.

TDV İslâm Ansiklopedisi. (2025, Ocak 27).

<https://islamansiklopedisi.org.tr/buyu>

Tezcan, S. (1978). En eski türk dili ve yazını. İçinde A. Sayılı (ed.), *Bilim, Kültür ve Öğretim Dili Olarak Türkçe* (s. 271-323). Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Uzunkaya, U. (2021). *Budist eski Uygur edebiyatından iki metin (metin-çeviri-açıklamalar-dizinler)* (2. Baskı). Kesit Yayınları.

Wilkens, J. (2021). *Handwörterbuch des altuigurischen (altuigurisch-deutsch-türkisch)*. Akademie der Wissenschaften zu Göttingen.

